

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΕΓ' ΤΕΥΧ. Α' ΙΩΑΝ ΓΕΝΗΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ ΤΗΛ. 72.18.308

15 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1986

ΑΡΙΘ. 19

ΚΡΙΣΙΜΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΝΕΩΝ*

Ε'

Σε πολλές χώρες συνειδητοποιείται η ανάγκη της δημιουργίας νέου γενικού νόμου, που θα αναφέρεται ειδικώς στη νεότητα. Ο νόμος αυτός δεν πρέπει να είναι μόνον η συνισταμένη του πνεύματος και των σχετικών για τους νέους διατάξεων των διαφόρων κλάδων του δικαίου (διεθνούς, συνταγματικού, αστικού, οίκογενειακού, έργατικού, ποινικού κ.λπ.), οι όποιοι κυρίως αφορούν άρνητικώς στην πάταξι και περιστολή καταχρήσεων ή παραλείψεων εις βάρος ή εκ μέρους των νέων. 'Επί πλέον ο νέος γενικός νόμος πρέπει να έχη και καθοδηγητικόν ή κανονιστικόν χαρακτήρα, υπενθυμίζοντας τα ιδεώδη της νεολαίας και τις υποχρεώσεις των ἐνηλίκων ἀπέναντι σ' αυτή. Ως παραδείγματα 'Ινστιτούτων έρεύνης των προβλημάτων της νεότητος αναφέρομε στη μὲν Δυτική Γερμανία τὸ Jugendinstitut (τοῦ Μονάχου), στη δὲ Ἀνατολική Γερμανία τὸ «Zentralinstitut für Jugendforschung» (τῆς Λειψίας). Τὸ τελευταῖο εἶναι ὄργανο τῆς γιὰ τοὺς νέους πολιτικῆς (Jugendpolitik) τῆς κυβερνήσεως τῆς Ἀνατολικῆς Γερμανίας, πρᾶγμα πὸν σημαίνει, ὅτι ἡ ὅλη ἔρευνά του δέχεται τὴν ἐπίδρασι τῆς κρατικῆς μαρξιστικῆς ιδεολογίας, ἡ ὅποια, κατὰ τὰ πρότυπα τῆς «Κομσομόλ» καὶ τῶν «Πιονιέρων», ἔχει δημιουργήσει καὶ τὸν θεσμὸ τῆς «Jugendweihe», δηλαδή τῆς τελετῆς τῆς — μετ' ὑπόσχεσι ἐν εἴδει ὄρκου — ἐντάξεως τῶν

νέων στὴ «σοσιαλιστικὴ κοινότητα». Τὸ 1974 τὰ 96% τῶν ἀνατολικογερμανῶν νέων εἶχον δώσει τὴν ὑπόσχεσι αὐτὴ καὶ πῆραν μάλιστα ὡς καθοδηγητικὸ δῶρο - μνημόνιο τὸ ἀθεϊστικοῦ προσανατολισμοῦ βιβλίον «Weltall — Erde — Mensch» (= Σύμπαν-Γῆ-Ἀνθρώπος).

Ἡ ἀνάπτυξις τῆς «Ἐπιστήμης τῆς Νεότητος» πρέπει νὰ συνδυασθῇ μετ' ἐπι διεθνούς πεδίου μακροπρόθεσμες προοπτικὲς καὶ ἐπιδιώξεις, οἱ ὅποιες, ὅσον καὶ ἐὰν πρὸς τὸ παρὸν φαίνονται κάπως οὐτοπιστικὲς, ἐν τούτοις δὲν πρέπει νὰ παύσουν νὰ εἶναι ὁ στόχος τῆς νοσταλγίας καὶ τῶν προσπαθειῶν τῆς πολιτισμένης ἀνθρωπότητος, ἡ ὅποια βλέπει λ.χ. νὰ καταπατῶνται ἢ ἐλευθερία τῆς συνειδήσεως καὶ τοῦ προσανατολισμοῦ καὶ οἱ διατάξεις γιὰ τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα τῆς Τελικῆς Πράξεως τῆς συμφωνίας τοῦ Ἐλσίνκι. Πρέπει νὰ δραματισθοῦμε, ὅτι κάποτε — παραπλευρῶς πρὸς τὴς διαφορὰς Διεθνεῖς Συμφωνίας τοῦ τύπου τῆς Τελικῆς αὐτῆς Πράξεως — θὰ ἐπιτευχθῇ συμφωνία καὶ γιὰ κάποια τρόπον τινὰ «Διακήρυξι (χάρτα) ἢ Διεθνῆ τῆς νεολαίας», πὸν θὰ συνενώσῃ καὶ συντονίσῃ τὴς πνευματικὲς δυνάμεις τῆς ὑψηλοῦ σὲ μιὰ παγκόσμια κοινὴ προσπάθεια πρὸς ἐξάλειψι ὅχι μόνον τῆς πείνας μεγάλου μέρους τῆς νεολαίας ὅλου τοῦ κόσμου, ἀλλὰ ὅλων τῶν πιεστικῶν προβλημάτων τῆς, καὶ πρὸς κατοχύρωσι τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων τῆς νέας γενιᾶς. Ὅσον καὶ ἐὰν ἡ νεολαία κάθε χώρας έχῃ τὴν ιδιοτυπία τῆς καὶ τὴς ἰδικὲς τῆς πνευματικὲς ρίζες, ὑπάρχουν σ' ὅλον τὸν κόσμον κοινοὶ νεανικοὶ προβλημα-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 595 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 18 τεύχους.

τισμοί, πού ἀλληλοπεριχωροῦνται ὁλονὲν καὶ περισσότερο, καθὼς ἔχουν ἐκμηδενισθῆ οἱ ἀποστάσεις καὶ αὐξάνονται ἡ πολιτιστικὴ ἀνταλλαγή καὶ ἡ διεθνὴς ἐπικοινωνία. Ὅπως ἐπιδιώκονται διεθνεῖς συμφωνίες γιὰ τὴν ἀντιμετώπισι τοῦ ζητήματος τοῦ πυρηνικοῦ ἀφοπλισμοῦ ἢ τῆς ρυπάνσεως καὶ μολύνσεως τοῦ φυσικοῦ οἰκολογικοῦ περιβάλλοντος, γιὰ τὴν καταπολέμησι τῶν νορκωτικῶν, γιὰ τὴν ἐξάλειψι τῆς πείνας καὶ τοῦ ὑποσιτισμοῦ (πρβλ. τὴν σχετικὴ προσπάθεια κατόπιν τῆς πρωτοβουλίας τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεργεῖμ καὶ κατόπιν τῆς σχετικῆς Διεκκλησιαστικῆς Διασκέψεως τοῦ Ζαππείου), κατὰ πρῶτον τρόπο ἐπιβάλλεται νὰ ἐπιδιωχθῆ ἡ δημιουργία διεθνῶς συλλογικοῦ συντονιστικοῦ ὄργανου, τὸ ὁποῖον ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν κυβερνήσεων τῶν λαῶν θὰ συντονίζη τὸ ἔργο τῆς ἀντιμετωπίσεως ὄλων τῶν μεγάλων κοινῶν προβλημάτων τῶν νέων. Ἐνας τέτοιος διεκκλησιαστικὸς καὶ διακρητικὸς — παγκόσμιος ἢ ἔστω πανευρωπαϊκὸς — ὀργανισμὸς θὰ ἤμποροῦσε νὰ συνεισφέρει πολλὰ στὴν ὑπόδειξι τῆς ἀληθινῆς ταυτότητος τῶν νέων καὶ στὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν ἀπελευθέρωσί τους ὄχι μόνον ἀπὸ ὀλοκληρωτικὰ καθεστῶτα καὶ ἀπὸ καταπιεστικὰς κοινωνικὰς δομὰς, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν σκλαβιά, γιὰ τὴν ὁποία ὁ Κύριος ἔλεγεν: «Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν, δοῦλός ἐστι τῆς ἁμαρτίας» (Ἰωάν. 7', 34). Ὁ ὀργανισμὸς αὐτὸς θὰ ἤμποροῦσε λ.χ. νὰ ἐτοιμάζη γιὰ παγκόσμιον κατανάλωσι ὀπτικοακουστικὰ μέσα ὑψηλῆς ποιοτικῆς στάθμης γιὰ ὅλους τοὺς νέους, ἐκλεκτὰ λογοτεχνικὰ προϊόντα, δίσκους μουσικῆς, κασέτες μαγνητοφώνου, εἰδικὰ σειρὰς ἐγχρώμων διαφανειῶν (slides), νεανικὰς κινηματογραφικὰς λέσχες μὲ κατάλληλες ταινίες, video-clubs μὲ συνεργαστικὰς ἐποικοδομητικὰς γιὰ τοὺς νέους βιντεοκασέτες, ἐκλεκτὰ τηλεοπτικὰ προγράμματα παγκοσμίου ἢ πανευρωπαϊκῆς λήψεως, πού ἤδη εἶναι πραγματοποιήσιμα μὲ τὴν δωρεοφορικὴ τηλεόρασι, τὴν ὁποία ἀργὰ ἢ γρήγορα θὰ ἔχουν στὴ διάθεσί τους ὅλοι οἱ λαοί. Ἡ ἐξασφάλισι μεγάλῃς καταναλώσεως σὲ ὅλα αὐτὰ τὰ πνευματικὰ προϊόντα θὰ περιώριζε σημαντικὰ τὸ κόστος τῆς παραγωγῆς τους

καὶ θὰ ὑποβοηθοῦσε τὴν ποιοτικὴ τους ἀναβάθμισι, ἀφοῦ θὰ ἦταν δυνατόν νὰ ἐπιστρατευθοῦν οἱ ἄριστοι σ' ὅλον τὸν κόσμον χριστιανοὶ ἢ ἀπλῶς σῶφρονες καὶ ὑπεύθυνοι εἰδικοί παιδαγωγοί, λογοτέχνες, ποιητές, μυθιστοριογράφοι, σεναριογράφοι, σκηνοθέτες, χορογράφοι, μουσικοὶ, θεατρικοὶ συγγραφεῖς, ζωγράφοι κ.λπ., γιὰ νὰ ἐτοιμάζουν ἔργα καὶ προγράμματα καθοδηγητικὰ γιὰ τοὺς νέους καὶ ἄριστα ἀπὸ ἀποψι αἰσθητικῆ.

Σὲ μιὰ τέτοια διεκκλησιαστικὴ καὶ διακρατικὴ — τουλάχιστο πανευρωπαϊκὴ — συνεργασία ἢ Ὁρθόδοξη Ἑλλάς θὰ ἔπρεπε νὰ διαδραματίσῃ ρηξικέλευθο καὶ πρωτοποριακὸ ρόλο, ἀφ' ἑνὸς γιὰ νὰ περιφρουρήσῃ τὴν πνευματικὴν τῆς φυσιογνωμία καὶ ταυτότητα καὶ ἀφ' ἑτέρου γιὰ νὰ μεταδώσῃ στὴν Χριστιανικὴ Οἰκουμένη τὰ γιὰ τοὺς νέους σωτήρια μηνύματα τῆς ἑλληνορθόδοξου παραδόσεως καὶ ἔτσι νὰ δικαιώσῃ τὴν ὀργανικὴ παρουσία της τουλάχιστο σὲ μιὰ ἠνωμένη Εὐρώπη.

Ἀλλὰ μέχρις ὅτου ὁ — τό γε νῦν ἔχον κάπως οὐτοπικὸς — ὀργανισμὸς αὐτὸς θὰ ἤμποροῦσε μακροπροθέσμως νὰ πραγματοποιηθῆ κατὰ τρόπον, πού δὲν θὰ συρρικνώνη, ἀλλὰ θὰ προβάλλῃ τὴν ἑλληνορθόδοξον πνευματικὴν αὐτοσυνειδησία, εἶναι ἀναγκαῖο ἀφ' ἑνὸς νὰ συνεργασθοῦν πρὸς τὴν κατεύθυνσι αὐτῆ οἱ Ἐκκλησίαι σὲ μικρότερη κλίμακα καὶ σὲ μερικωτέρους τομεῖς καὶ ἀφ' ἑτέρου ὅλοι οἱ φορεῖς τοῦ ὑγιοῦς πνευματικοῦ δυναμικοῦ τῆς χώρας μας νὰ κινηθοῦν δραστηρίως, γιὰ νὰ ἐπιτύχουν μεσοπροθέσμως νὰ συνενωθοῦν ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἐκκλησίας πρὸς ἐπίτευξι παρομοίων στόχων καὶ πρὸς ὀργανωσι τῆς προσπάθειας γιὰ τὸν παραμερισμὸν στὰ πλαίσια τοῦ δυνατοῦ τῶν κινδύνων καὶ ἐμποδίων, πού ἐπιπροσθοῦν στὴν ἀνακαίνισι τοῦ νεανικοῦ δυναμικοῦ τῆς χώρας καὶ στὴν ἀνάπλασι τοῦ ὑπὲρ τῶν νέων ἔργου τῆς Πολιτείας, τὸ ὁποῖο μόνον μέσα σ' ἕνα ὀλοκληρωτικὸ καθεστῶς θὰ εἶχε μονοπωλιακὸ χαρακτῆρα καὶ δὲν θὰ ἀνεχόταν τὴν συνεργασία καὶ ἄλλων πνευματικῶν φορέων καὶ ιδίως τῆς Ἐκκλησίας.

(Ἐπεταὶ τὸ τέλος)

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ
Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΝΙΚΑΝΟΡΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΚΕΙΜΗΛΙΟΦΥΛΑΚΕΙΟΝ ΑΥΤΗΣ(*)

Ἀπαντητικῶς ἡ Ἱ. Σύνοδος ἀπέστειλε τὸ ὑπ' ἀρ. 3032/341/11.12.1939 ἔγγραφο, ἔχον οὕτως:

Σεβασμιώτατε ἐν Χριστῷ ἀδελφέ,

Ἀπαντῶντες ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 935 καὶ ἀπὸ 15ης Νοεμβρίου ἐν. ἔτ. ὑμετέρου ἔγγραφου, Συνοδικῆ διαγνώμη, γνωρίζοντες ὑμῖν ὅτι αἱ παρασχεθεῖσαι πληροφοροῖαι, περὶ συντηρήσεως καὶ διαφυλάξεως τῶν ἐν τῇ Ἱ. Μονῇ τοῦ Ἁγίου Νικάνορος ἀποκειμένων ἱερῶν σκευῶν, ἀμφίων καὶ χειρογράφων, ἐκρίθησαν ἐπαρκεῖς καὶ ικανοποιητικαί, προτρεπόμεθα ὑμᾶς, ἵνα πληροφορησθε εἰς τίνα μέτρα προέβητε κατὰ τοῦ ἡγουμένου τῆς Ἱ. Μονῆς διαδίδοντος συγκοφαντικᾶς κατηγορίας, προσβαλλούσας καὶ τὴν μνήμην μακαριστῶν προσώπων, ἐπωφελῶς ὑπὲρ τῆς Ἱ. Μονῆς αὐτοῦ ἐργασαμένων καὶ τὴν Προϊσταμένην αὐτοῦ Ἐκκλησιαστικῆν Ἀρχήν.

Ἐπὶ τούτοις κατασπαζόμενοι τὴν ὑμετέραν Σεβασμιότητα ἐν Κυρίῳ διατελοῦμεν μετ' ἀγάπης.

† Ὁ Ἀθηνῶν Χρυσάνθος, Πρόεδρος

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς

Ἀρχιμ. Πολύκαρπος Κουτσοπιδής

Η' Κατάλογος τοῦ ἔτους 1951.

Ἀκολουθεῖ τὸ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 4.1.1951 κατάστιχον, περιέχον τὰ ἐν τῇ Ἱ. Μονῇ διασωθέντα, μετὰ τὸ πέρας τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου καὶ τὴν ἐπακολουθήσανσαν συμφορὰν τοῦ Ἔθους ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς τῆς Πίστεως καὶ τῆς Πατρίδος. Εἰς τὴν παρούσαν καταγραφὴν Περιγραμμάτων καὶ Κωδίκων, καθὼς καὶ ἐντύπων βιβλίων καὶ λοιπῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀντικειμένων, ἐξ ὧν τῶν χειρογράφων σελίδων, δὲν ἀναφέρεται ὁ συντάκτης.

Ἡ καταγραφὴ τῶν κειμηλίων εἶναι ἄνευ περιγραφῆς, ὑπὸ αὐξοῦντα ἀριθμὸν 1 ἕως 225. Τὰ ἀντικείμενα κατὰ τὴν ἀπογραφὴν περιελήφθησαν εἰς πέντε κιβώτια ὡς ἑξῆς: Ἀπὸ Νο 1 - 22 «ἅπαντα τὰ ἀνωτέρω ἐσυσκευάσθησαν εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμ. 1 κιβώτιον». Ἀπὸ 23 - 117 «ἅπαντα τ' ἀνωτέρω ἐναπετέθησαν ἐντὸς τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2 κιβωτίου». Ἀπὸ 118 - 144 «ἅπαντα τ' ἀνωτέρω ἐναπετέθησαν εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμ. 3 κιβώτιον». Ἀπὸ 145 - 179 «ἅπαντα τ' ἀνωτέρω ἐμπεριέχονται εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 4 κιβώτιον». Ἀπὸ 180 - 225, «ἅπαντα τ' ἀνωτέρω ἐναπετέθησαν εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 5 κιβώτιον». Συνεχίζει ὑπ' αὐξ. ἀριθ. 224, 225 καὶ φαίνεται ἐλλειπῆς καὶ ἄνευ τέλους.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 600 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 18 τεύχους.

Θ' Κατάλογος ἔντυπος ἔτους 1976.

Ὁ πρῶτος ἔντυπος κατάλογος χειρογράφων κωδίκων τῆς Ἱ. Μονῆς ἐδημοσιεύθη ἐν Θεσσαλονίκῃ τὸ ἔτος 1976, εἰς τὸ «25ον Περιοδικὸν Σύγγραμμα Ἑταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν, παράρτημα». Ὀφείλεται εἰς τὸν Λίγον Πολίτην, Καθηγητὴν τότε τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ὁ ὁποῖος κατὰ ἔτη 1958 - 1960, κατὰ τὴν διάρκειαν ὀλιγοήμερων ἐπισκέψεων του εἰς τὴν ἱερὰν Μονήν, συνοδευόμενος ὑπὸ τινων φοιτητῶν, κατήρτισεν καὶ ἐξέδωκεν τὸν ἐν λόγῳ Κατάλογον, τὸ κείμενον τοῦ ὁποῖου ἀποτελεῖ μίαν συνοπτικὴν ἀναφορὰν τῶν χειρογράφων. Ἡ ἐργασία τοῦ Καθηγητοῦ ἐδημοσιεύθη, ὡς ἀνεφέρθη, μετ' ἄλλων σχετικῶν ἐρευνῶν του εἰς τεῦχος ὑπὸ τὸν τίτλον «ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΝΑΓΡΑΦΗ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ», τὸ ἔτος 1976, ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν χειρογράφων κωδίκων τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, κατὰ τὴν ἐρευναν τοῦ ἐν λόγῳ Καθηγητοῦ ἀνέρχεται εἰς 201 τόμους. Ἐκ τούτων οἱ 30 εἶναι χειρόγραφα κείμενα ἐπὶ περγαμνῆς, οἱ δὲ 171 κείμενα ποικίλου περιεχομένου ἐπὶ χάρτου γεγραμμένα. Εἰς πάντα ταῦτα θὰ ἀναφερθῶμεν ἐν λεπτομερείᾳ εἰς τὸ οἰκτεῖον κεφάλαιον.

Γ' Κατάλογος τοῦ ἔτους 1969.

Ἐπὶ ἀρχιερατείας τοῦ Μητροπολίτου Γρεβενῶν Χρυσόστομου καὶ κατὰ Μάρτιον τοῦ 1969 συνετάχθη κατάλογος περιλαμβάνων τὰ ἱερὰ κειμήλια τῆς Μονῆς Ὀσίου Νικάνορος - Ζάβορδας, ἐκτὸς τῶν ἱερῶν εἰκόνων καὶ βιβλίων. Ἐγγέα ἔτη ἐνωρίτερον, τὴν 18ην Ἰουλίου τοῦ 1960, ἐγένετο ἀποσφράγισις τοῦ σκευοφυλακείου τῆς Μονῆς, τὸ δὲ σχετικὸν πρακτικὸν τῆς ἀποσφραγίσεως ὑπογραφόμενον ὑπὸ τῶν Μητροπολίτου Γρεβενῶν Χρυσόστομου, Ἠγουμένου Μελετίου Μάγκα, Μοναχοῦ Νικάνορος Μάρκου, μοναχοῦ Χρυσάνθου Θεοδωροπούλου, μοναχοῦ Αἰμιλιανοῦ Μπαμπαραγάχα καὶ τῶν ἐπισκεπτῶν φιλοξενουμένων τῆς Μονῆς Ἀρχιμ. Γερμανοῦ Δημητροπούλου καὶ Ἀρχιμ. Φρουμεντίου Νασίου καὶ δύο χωροφυλάκων τοῦ Ἀστυνομικοῦ σταθμοῦ Σαρακίνας, ἔχει ὡς κάτωθι:

ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ

ἀποσφραγίσεως δωματίου, ἐν ᾧ τὸ Σκευοφυλάκειον καὶ ἡ Βιβλιοθήκη τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ὀσίου Νικάνορος Ζάβορδας - Γρεβενῶν.

Ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ τοῦ Ὀσίου Νικάνορος Ζάβορδας Γρεβενῶν, σήμερον τῇ δεκάτῃ ὀγδόῃ τοῦ μηνὸς

Ἰουνίου τοῦ ἐνεσιώτους χιλιοστοῦ ἐνακοσιοστοῦ ἐξηκοστοῦ (1960οῦ) ἔτους, ἡμέρα τῆς ἐβδομάδος Δευτέρας καὶ ὥρα 3.30' μ.μ. ἐνώπιον τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Γρεβενῶν κ. Χρυσοστόμου, παρισταμένων καὶ τῶν 1) Ὀσιοτάτου Ἀρχιμ. Μελετίου Μάγκα, Ἡγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, 6) μοναχοῦ Χρυσάνθου Θεοδοροπούλου, γ) μοναχοῦ Νικάνορος Μάρκου καὶ δ) Αἰμιλιανοῦ Μπαμπαραγάκα, ἀπάντων ἀδελφῶν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ὁσίου Νικάνορος Ζάβορδας, καὶ τῶν ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ φιλοξενουμένων Πανοσιολογιωτάτων Ἀρχιμανδριτῶν Γερμανοῦ Δημητροπούλου καὶ Φρουμεντίου Ναοίου, ἀμοτέρων Ἐφημερίων τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, καὶ τῶν κάτωθι ἀναφερομένων δύο Χωροφυλάκων τοῦ Ἀστυνομικοῦ Σταθμοῦ Σαρακίνας, ὑπαγομένων εἰς τὴν Διοίκησιν Χωροφυλακῆς Γρεβενῶν, α) Χωρ/κος Μαλιώρα Θωμᾶ τοῦ Χριστοῦ καὶ 6) Ἰωάννου Πράλα τοῦ Κων/τίνου, Χωροφύλακος, τῶν ἀνωτέρω δύο Χωροφυλάκων προσελθόντων εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν τοῦ Ὁσίου Νικάνορος Ζάβορδας, ἐπιτολῆ τοῦ Διοικητοῦ Χωροφυλακῆς Γρεβενῶν, κατόπιν παρακλήσεως τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Γρεβενῶν κ. Χρυσοστόμου ἐπὶ τῷ σκοπῷ ἵνα, κατὰ τὴν ἀποσφράγισιν τοῦ Δωματίου, ἐν ᾧ τὸ Σκευοφυλάκειον καὶ ἡ Βιβλιοθήκη τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ὁσίου Νικάνορος Ζάβορδας - Γρεβενῶν, παρίστανται διὰ λόγους τυπικῆς τάξεως καὶ δύο ἀστυνομικὰ ὄργανα ἐκ τῆς εἰς ἡν εὐρίσκειται ἡ Ἱ. Μονὴ Ὁσίου Νικάνορος περιοχῆς, ἐγένετο ἡ ἀποσφράγισις τοῦ Δωματίου ἐν ᾧ τὸ Σκευοφυλάκειον καὶ ἡ Βιβλιοθήκη τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ὁσίου Νικάνορος Ζάβορδας - Γρεβενῶν, καθ' ἣν ἐδραύσθη καὶ ἡχορηγήθη τὸ ἐπὶ τῆς σιδηρᾶς θύρας τοῦ ὡς ἄνω Δωματίου, ἐν τῇ νεοδημιουργητῆς Ἱερᾶς Μονῆς εὐρισκόμενον, περιτετυλιγμένον συρμάτινον ἔλασμα (κοινῶς σύρμα), ἔτι δὲ καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ συρματίνου ἐλάσματος καὶ ἐπὶ ἰσπανικοῦ κηροῦ ἀποτυπωθεῖσα ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Σεργίου καὶ Κοζάνης κ. Διονυσίου, Τοποτηρητοῦ χρηματισαντος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γρεβενῶν, προσωπικῆ σφραγίς του, ἥτις εἰσῆθη ἐπὶ τοῦ ἰσπανικοῦ κηροῦ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς γενομένης, ἐπιτολῆ αὐτοῦ, σφραγίσεως τοῦ Δωματίου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ὁσίου Νικάνορος Ζάβορδας ἐν ᾧ Δωματίῳ τὸ Σκευοφυλάκειον καὶ ἡ Βιβλιοθήκη τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, καὶ διὰ τῆς κλειδός, ὑπὸ τοῦ Ἡγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς παραδοθείσης, ἠνοίχθη ἡ σιδηρᾶ θύρα, δι' ἧς εἰσέρχεται τις εἰς τὸ ἀποσφραγισθὲν Δωμάτιον, ὅπερ διαρρυθμισθόμενον ἀποκαλεῖται ἀπὸ σήμερον τὸ Σκευοφυλάκειον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς καὶ εἰς ἕτερον συνεχόμενον δωμάτιον, τὸ ὁποῖον ἀποκαλεῖται ἀπὸ σήμερον ἡ Βιβλιοθήκη τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ὁσίου Νικάνορος Ζάβορδας τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γρεβενῶν.

Ἐφ' ᾧ καὶ εἰς πίστωσιν τῆς γενομένης σήμερον ὡς ἄνω ἀποσφραγίσεως τοῦ Δωματίου, ἐν ᾧ τὸ Σκευοφυλάκειον καὶ ἡ Βιβλιοθήκη τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ὁσίου Νικάνορος Ζάβορδας, ἐγένετο τὸ παρὸν Πρακτικὸν Ἀποσφραγίσεως, ὅπερ ὑπεγράφη ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Γρεβενῶν κ. Χρυσοστόμου, τοῦ Ἡγουμένου καὶ τῶν ἀδελφῶν τῆς Ἱερᾶς

Μονῆς καὶ τῶν λοιπῶν τῶν κατὰ τὴν ἀποσφράγισιν παρευρεθέντων, ὡς ἐπειταῶν.

(Ἀκολουθεῦν ὑπογραφαὶ τῶν ρηθέντων προσώπων).

Κατωτέρω παρατίθεται ὁ ἐπὶ Μητροπολίτου Γρεβενῶν Χρυσοστόμου συνταχθεὶς κατάλογος, ἔχων ἡμερομηνίαν τῆς 24ης Μαρτίου 1969, ἀποτελεῖ δὲ συνοπτικὸν κείμενον, συνταχθὲν προφανῶς ἄνευ ἐρεύνης καὶ ἐπισταμένης καταγραφῆς:

«Ἱερὰ κειμήλια Ἱερᾶς Μονῆς Ὁσίου Νικάνορος - Ζάβορδας, ἐκτὸς Ἱερῶν Εἰκόνων καὶ Βιβλίων.

Α' Εὐλόγλυπτα.

1. 3 Ζεύγη Βημοθύρων ξυλογλύπτων
2. 2 Ζεύγη Βημοθύρων ξυλίνων ἀπλῶν
3. 1 Προσκυνητᾶριον ξυλογλύπτων
4. 1 Προσκυνητᾶριον μὲ ψευτοφάντισι.

Β' Ἱερὰ σκεύη.

1. 2 Ἄγρια Ποτήρια ἀργυρὰ κοινὰ
2. 18 Λειψανοθήκαι ἀργυραὶ
3. 3 Θυμιατήρια ἀργυρὰ
4. 3 Δισκάρια ἀργυρὰ
5. 2 Ἀστερίσκοι ἀργυροὶ
6. 7 Λαβίδες ἀργυραὶ
7. 2 Ἄρτοφόρια μικρὰ ἀργυρὰ
8. 30 Σταυροὶ εὐλογίας καὶ Ἀγιασμοῦ μεγάλοι καὶ μικροὶ ἐκ τῶν ὁποίων οἱ μισοὶ κτεστραμένοι.
9. 1 Ἐπιτάφιος χρυσοκέντητος ἐπὶ βελούδου
10. 2 Ἐξαπτέρυγα ξύλινα ὄχι ξυλογλύπτα κοινὰ καὶ εἰς Σταυρὸς
11. 1 Ἀρχιερατικὴ Μίτρα ἀπὸ κόκκινο βελούδου
12. 2 Πατερίσκος Ἀρχιερατικαὶ ξύλινα: χρώματος μαύρου
13. 1 Τρίκηρον ἀργυροῦν
14. 2 Δίχηρα ἀργυρὰ
15. 2 Σταυροὶ στήθους ἡμικατεστραμένοι
16. 2 Ἐγκόλπια Ἀρχιερατικὰ ἀπὸ ξύλου
17. 4 Πόρπα: (ζῶνες) ἐπάργυρα.

Γ' Ἱερὰ ἄμφορα.

1. 3 Ἀρχιερατικοὶ Σάκκοι
2. 1 Ἀρχιερατικὸς Μανδύας
3. 17 Ἐπιτραχήλια
4. 4 Ζεύγη ἐπιμανίκια
5. 9 Ἀρχιερατικὰ Ὠμοφόρια, ἥτοι 6 μικρὰ καὶ 3 μεγάλα
6. 4 Ἐπιγονάτια
7. 13 Φελόνια Ἱερατικά
8. 15 Ὠράρια Δικονικά
9. 8 Στιχάρια Ἱερατικά
10. 3 Στιχάρια Δικονικά καὶ
11. 7 Ζῶνες Ἱερατικές.

Πάντα τὰ ἀνωτέρω εἶναι ἐκ κοινῶν ὄφρασματων ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀξίας, τὰ περισσότερα δὲ ἐξ αὐτῶν εἶναι κτεστραμένα.

Ἐν Γρεβενοῖς τῆ 24ῃ Μαρτίου 1969

Ὁ Μητροπολίτης

† Ὁ Γρεβενῶν Χρυσόστομος»

Ὅπως ἐσημειώθη καὶ ἀλλαγῶν πολλὰ τῶν ἀντικειμένων καὶ κειμηλίων τῆς Ἱερᾶς Μονῆς ἀπωλέσθησαν, ἐκ διαφόρων λόγων. Μικρὰν μαρτυρίαν τοῦ γεγονότος τῆς ἀπωλείας μᾶς δίδουν καὶ τὰ ἀναγραφόμενα εἰς μερικά σημειώματα, εὐρεθέντα εἰς τὸ ἀρχεῖον τῆς Μονῆς, τὸ ὁποῖον μετὰ ἐπισταμένης προσοχῆς ἠρευνήσαμεν. Οὕτως ὁ Μητροπολίτης Γρεβενῶν Γερβάσιος,

δι' ἐπιστολῆς του ἀπὸ 21ης Μαρτίου τοῦ ἔτους 1936 «πρὸς τὸν Ὀσιώτατον ἐν Μοναχοῖς Γαβριὴλ Ζαχαράκη, εἰς ἱερὰν Μονὴν Ἁγίου Νικάνορος» ἐντέλλεται ὅπως διὰ τοῦ Ἡγουμένου Ἀρχιμ. Διονυσίου Ντινοπούλου ἀποσταλῶσι μὲ τὴν ὑπόδειξιν «προσωρινῶς» εἰς τὸν νεοεκλεγέντα Μητροπολίτην Καστορίας, Ἀδελφὸν τῆς Μονῆς, Νικηφόρον ἕνα ὀλόκληρον κατάστιχον ἱερῶν Ἀρχιερατικῶν Ἀμφίων, προκειμένου ἢ Μονῆ «γὰ δεῖξῃ τὸ ἀπαιτούμενον ὑπὲρ ἐκείνου ἐνδιαφέρον». Εἰς τὴν συνέχειαν ὁ ἴδιος ἀρχιερεὺς τὴν 5ην Νοεμβρίου τοῦ 1937, ὀπισθογραφῶν εἰς τὸ αὐτὸ γράμμα, δεδαιώγει παραλαβὴν ἐκ τοῦ Καταστατοῦ τῆς Μονῆς διδλίων τινῶν. Διὰ τὴν ἱστορίαν, παραθέτομεν ὀλόκληρον τὴν ἐν λόγῳ ἐπιστολὴν μετὰ τῶν ἐν αὐτῇ σημειώσεων:

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΓΡΕΒΕΝΩΝ
ΠΡΩΤ. 282

Ἐν Γρεβενοῖς τῇ 21 Μαρτίου 1936

Πρὸς τὸν Ὀσιώτατον ἐν Μοναχοῖς Γαβριὴλ Ζαχαράκη

Εἰς Ἱ. Μονὴν Ἁγίου Νικάνορος.

Παραγγέλομεν ὅπως, ἅμα τῇ λήρῃ τῆς παρουσίας μας, παραδώσῃς εἰς τὸν Ἡγούμενον τῆς Μονῆς Ἀρχιμ. Διονύσιον Ντινόπουλον μίαν τελείαν Ἀρχιερατικὴν στολὴν μετὰ δικηροτρικῆρον καὶ ποιμαντικῆς ράβδου, προκειμένου νὰ ἀποσταλῶσι, προσωρινῶς, εἰς τὸν ἐκλεγέντα Μητροπολίτην Καστορίας, ἀδελφὸν τῆς Μονῆς, Νικηφόρον, καθ' ὅσον ἐπιβάλλεται ἢ Μετανοίας νὰ δεῖξῃ τὸ ἀπαιτούμενον ὑπὲρ ἐκείνου ἐνδιαφέρον κατὰ τὰς παρούσας σιγμάς: Πρὸς ἀποφυγὴν ἀνωμαλίας σημειοῦμεν κατωτέρω τὰ παραδοθῆσόμενα εἶδη:

1) Στιχάριον, 2) Ἐνα σάκκον (ὁ ἐκ στόφας λευκός), 3) Ἐν ὠμοφόριον μέγα (τὸ χρυσοκέντητον μετ' ἀστιαρίου κοκκίνου), 4) Ἐν ὠμοφόριον μικρὸν (τὸ χρυσοκέντητον μετ' ἀστιαρίου κοκκίνου), 5) Ἐν Ἐπιτραχήλιον (τὸ χρυσοκέντητον), 6) Ἐν ἐπιγονάτιον (τὸ ἐκ στόφας χρώματος λευκοῦ), 7) Ἐν ζεῦγος ἐπιμανικίων, 8) Ἐνα Ἀρχιερατικὸν μανδύαν χρώματος μελιτζανί, 9) Μίαν ζώνην (ἐκ στόφας ἐρυθρῆς), 10) Ἐν ἐγκόλπιον Ἀρχιερατικὸν ἐκ σιμάλιου, 11) Μίαν ποιμαντικὴν ράβδον, 12) Ἐνα σιανθὸν ἐυλογίας (κοινόν), 13) Ἐν ζεῦγος δικηροτρικῆρον, ἄνευ βάσεων, 14) Μίαν Ἀρχιερατικὴν μήτραν.

Τὸ ἀνωτέρω εἶδη κατὰ τὸ πλεῖστον εὐρίσκονται εἰς τὸ εἰδικὸν κιβώτιον, τοῦ ὁποῖου θὰ θραύσῃτε τὴν κλειδωνιά, ἐπειδὴ τὸ κλειδίον ἀπωλέσθη.

Τονίζομεν δὲ ὅπως παραπόδας τοῦ παρόντος ἐγγράφου μας θὰ ὑπογράψῃ ὁ παραλαμβάνων ταῦτα Ἡγούμενος.

Ἐπαναλαμβάνομεν δὲ καὶ αὐθις ὅτι τὰ ἀνωτέρω

εἶδη θέλουσιν ἐπιστραφῆ τῇ Μονῇ ἅμα τῇ τακτοποιήσει τοῦ προμηθηθέντος ἐν τῇ ἐδρᾷ του.

Εὐχέτης ἐν Χριστῷ
Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
† Ὁ Γρεβενῶν Γερβάσιος

Τὰ ἀνωτέρω Ἀρχιερατικὰ ἅπαντα παρέλαβον ἀπὸ τὸν Πατέρα Γαβριὴλ, Μοναχὸν Ζαχαράκη.

Ὁ Ἡγούμενος
Διονύσιος Ντινόπουλος

Ἐπίσης τῇ 6ῃ Ν)θρίου 1937 ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Καστορίας κ. Νικηφόρος, εὐρεθεὶς ἐν τῇ Μονῇ παρέλαβε καὶ τὰ ἐξῆς: 1) Ἐν Πηδάλιον μετὰ ἐφθαζμένον περικαλύματος. 2) Ἐν διδλίον ἐπιγραφόμενον Συμεὼν Θεσσαλονίκης τὰ ἅπαντα. 3) Σύνταγμα Ράλλη καὶ Ποιτῆ ἐξ (6) τόμοι πρὸς προσωρινὴν χρῆσιν.

Ἐν Ἱερῷ Μονῇ Ἁγίου Νικάνορος τῇ 5.11.37

† Ὁ Καστορίας Νικηφόρος

(τὰ ὡς ἄνω γεγραμμένα διὰ τῆς χειρὸς Μητροπολίτου Καστορίας Νικηφόρου).

ΣΗΜ.: Τὰ ἐπιστραφέντα διαγράφονται ἅμα τῇ παραλαβῇ ἐκ μέρους τῆς Μονῆς. † Κ.Ν.

Παραθέτομεν ἀκόμη μίαν μαρτυρίαν δεδαιώγουσαν τὰς μεθόδους «ἀπωλείας» ἀντικειμένων καὶ ἱερῶν ἀμφίων:

Πανοσιώτατε Ἡγούμενε,

Παραγγέλομεν ὅπως μᾶς ἀποστειλετε ἐκ τοῦ σκενοφυλακείου τὰ κάτωθι ἀμφια μὲ τὸ ζῶον ποῦ θὰ ἔλθῃ τὴν Μ. Ἑβδομάδα:

- 1) Τὸν σάκκον τὸν κόκκινον (Ἀρχιερατικόν).
- 2) Τὸ ὠμοφόριον τὸ μέγα τὸ καινουργές.
- 3) Τὸ ὠμοφόριον τὸ μικρὸ τὸ μεταξωτό.
- 4) Τὰ δισκοκαλύμματα μὲ τὸν ἀέρα τὰ χρυσοκίτρινα καὶ τὰ ἐπιμάνικα τὰ χρυσα.
- 5) Καὶ τὸ ἐπιτραχήλιον τὸ χρυσοκέντητο.

Μετ' εὐχῶν

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

† Ὁ Γρεβενῶν Θεόκλητος

(αὐτὰ δὲν ὑπάρχουν)

(ὑπογραφή) † Ὁ Γρεβενῶν Χρυσόστομος

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Γρεβενῶν ΣΕΡΓΙΟΣ

Παρακαλοῦνται ὅσοι ἀποστέλλουν ταχυδρομικὰς ἐπιταγὰς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Θεολογία», «Ἐκκλησία» καὶ «Ἐφημέριος», νὰ σημειώσουν καὶ τὴν αἰτία τῆς ἀποστολῆς.

ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΥ(*)

*
* *

Τὸ πρῶτο μέλημά του ἦταν ν' ἀποδείξῃ ἐκ τῶν πραγμάτων, ὅτι οἱ θεοὶ τοῦ ἀρχαίου ἐθνικοῦ κόσμου δὲν ἦταν οὔτε ἡ ἀφορμὴ τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς δόξας τῆς Δημοκρατίας καὶ τῆς μετέπειτα Ρωμαϊκῆς αυτοκρατορίας τότε, οὔτε εἶναι ἀκόμα ἡ αἰτία τῆς προόδου τῶν ἀνθρώπων στὸν παρόντα ἢ στὸν μέλλοντα κόσμο. Γιατὶ ἀκόμα καὶ στοὺς παλαιότερους χρόνους τῆς τότε πολυθείας κατὰ καιροὺς ἐσημειώθηκαν συμφορὲς καὶ καταστροφὲς μεγάλης ἔκτασης. Ὁ ἀληθινὸς Θεὸς δὲν εἶναι ἀδιάφορος στὰ κατὰ καιροὺς εὐχάριστα ἢ δυσάρεστα συμβαίνοντα στὴν ἱστορία. Ἐπεμβαίνει, καὶ αὐτὸς ρυθμίζει τὰ γεγονότα. Ἐὰν στὰ τότε προ-χριστιανικὰ πολιτεύματα διακρίνονταν ὀρισμένες ἀρετὲς τῶν Ρωμαίων, τώρα μὲ τὴν ἐμφάνιση τῆς ἀληθι-νῆς θρησκείας τοῦ Ναζωραίου, ἠθέλησε ὁ Θεὸς νὰ δείξῃ τὴν διαφορὰ καὶ τὴν ὑπεροχὴ τοῦ ἀνθρώπου, ποὺ ἀνήκει σὲ νέα ἐποχὴ πραγμάτων, ἀναγνωρίζει πιά σὰν πραγματικὸ βασιλιά τὴν Ἀλήθεια, σὰν ὑπα-τον Νόμο τὴν ἀγάπη καὶ τὴν Αἰωνιότητα σὰν χρονικὰ ὄρια.

Συγχρόνως ὁ Αὐγουστῖνος ἀναπτύσσει τὸ τόσο προσφιλὲς του βασικὸ καὶ ἀσυνήθιστο θέμα: Τὴν ἀρχὴ τῆς Χριστιανικῆς Κοινοπολιτείας σὰν τὸ νῆμα μὲ τὸ ὁποῖο ὑφαίνεται ἡ φιλοσοφία τῆς ἱστορίας. Ὅταν ἐφαρμόζεται ὁρθά, θὰ ὀδηγήσῃ μιὰ μέρα στὸ ἰδανικὸ κοινωνικὸ-πολιτικὸ σύστημα, ὅπου θὰ πρυ-τανεύῃ ἡ δικαιοσύνη, ἡ ἰσότης καὶ ἡ ἀδελφωσύνη. Σ' αὐτὸ συνίσταται ἡ ἀληθινὴ πρόοδος ἀτόμων καὶ ἐθνῶν, καὶ πρὸς αὐτὴ πρέπει νὰ ἀποβλέπουν οἱ ἰθὺ-νοντες τὶς τύχες τῶν ἐθνῶν, ὥστε νὰ ὀδηγήσουν τοὺς λαοὺς σὲ πανανθρώπινη συναδέλφωση καὶ παγκόσμια εἰρήνη. Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο ἐπαναλαμβάνει ὅτι εἶχε ἀποδεχθῆ τίς ἀρχὲς καὶ δοξασίαι τοῦ φιλόσοφου Σε-νέκα καὶ Μάρκου τοῦ Αὐρηλίου, δηλαδὴ ὅτι ὁ ἄνθρω-πος ἀνήκει ταυτόχρονα καὶ στίς δύο σφαῖρες τῆς ἐπί-γειας ζωῆς του: ἀφ' ἑνὸς μὲν στὴν Civitas ὅπου γεν-νήθη καὶ ἐργάζεται. Ὑπὸ τὸν ὄρον αὐτὸν ὁ Αὐγου-στῖνος μᾶλλον ἐννοεῖ ὅ,τι καλοῦσε σήμερα «κοινωνία», σὰν σύνολο ἀνθρώπων, παρὰ τοὺς ἄλλους ὄρους «κρά-τος» ἢ ἀκόμα «πολιτεία». Ἀνήκει ὅμως ἀφ' ἑτέρου καὶ στὴν Civitas τοῦ Θεοῦ, γιατί ἐκεῖνος τὸν δημιούρ-γησε καὶ τὸν συντηρεῖ. Στὴν προσπάθειά του αὐτὴ νὰ ἀνοίξῃ τὸν δρόμο τῆς ὑποταγῆς καὶ στοὺς δύο, δηλαδὴ στὸν Θεὸ καὶ Καίσαρα, δὲν πέτυχε ὁ Αὐγουστῖνος τὸ μέτρο. Δημιούργησε ἕνα διχασμὸ μεταξύ τῶν ὑπο-χρεώσεων γιὰ τὸ γῆινο σῶμα καὶ τὴν ἐπίγεια ἐξουσία ἀφ' ἑνὸς καὶ τὴν ὑποταγὴ πρὸς τὸν νόμο τοῦ Θεοῦ ἀφ' ἑτέρου, σὰν νὰ ἀντιμάχωνται καὶ νὰ συγκρούονται

σὰν δύο ἀσυμβίβαστες ἐξουσίαι καὶ πράγματα ἀντι-μαχόμενα.

*
* *

Μὲ ἄλλες λέξεις, οἱ φροντίδες τοῦ κόσμου αὐτοῦ, ἂν ἐξετασθοῦν συμβολικὰ, ἀσχολοῦνται κυρίως μὲ τὸ ἐπίγειο σῶμα, γι' αὐτὸ καὶ ὑποβιβάζουν τὴν ἀνθρώ-πινη φύση μας καὶ κάνουν τὴν ἐπίγεια ἐξουσία σὰν κάτι τὸ ἀσταθὲς καὶ μικρῆς σημασίας. Ἡ ἄλλη ὄψη ἀφορᾷ τίς ἀσχολίες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς, τῆς Ἐπουράνιας Πόλης, τὴν ἐπιδίωξη τῆς πνευματικῆς σωτηρίας καὶ ἐσωτερικῆς χάριτος. Καὶ οἱ δύο οἱ ἐξουσίαι καὶ Πολι-τεῖαι ἀλληλομπλέκονται καὶ ὑφίστανται ἀλληλεπί-δραση κατὰ τὸ ἐπίγειό μας σκῆνωμα. Κάθε σφαῖρα ἀπὸ τίς δύο συσχετίζεται μὲ τὴν ἄλλη. Δὲν μπορούμε νὰ ξεφύγουμε τὴν συζυγία τους αὐτὴ μέχρι τῆς τελι-κῆς Κρίσης.

Κατὰ τὸν Αὐγουστῖνο, ὁ Θεὸς δὲν ἀνέχεται τὸν ἄνθρωπο νὰ κυβερνᾷ καὶ νὰ ρυθμίζει τίς ὑποθέσεις τῶν ἄλλων συνανθρώπων του. Ὅ,τι συμβαίνει σῆ-μερα εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἀμαρτίας. Μιὰ διοίκηση μὲ ποινικὰ δικαιώματα καὶ νομοθεσία ἐκτελεστική, ἐρμηνεύεται μόνο σὰν τιμωρία καὶ φάρμακο ἐναντίον τῆς πτώσης τῆς ἀνθρώπινης φύσης. Ἐναντι τῶν περιορισμένων ἀρμοδιοτήτων τῆς ἐπίγειας κυβέρνη-σης καὶ τῶν ἀρχόντων ἴσταται ἡ Ἐκκλησία. Ὅσο αὐτὴ στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ ἐμπνέει τὰ ἐπίγεια συστή-ματα, τόσο περισσότερο καὶ ταχύτερα ἐφαρμόζεται μιὰ Χριστοπολιτεία ὄρατῃ στὴν ἱστορία τῆς ἀνθρω-πότητας. Πάντως, ὁ πιστὸς χριστιανὸς καλεῖται ν' ἀνέχεται καὶ τίς πιὸ ἀνάξιες κυβερνήσεις τυράννων, διότι εἶναι ταξιδιώτης (παρεπίδημος), πορευόμενος σ' ἕνα δρόμο δύσκολο πρὸς τὴν Οὐράνια Πολιτεία.

Ἡ ἰδέα αὐτὴ τῆς ἐξιδανικευμένης δίκαιης κοι-νωνίας, ἐπηρεάσε πολὺ τὴν κοινωνιολογικὴ καὶ πολι-τικὴ σκέψη τοῦ Δυτικοῦ κόσμου. «Μιὰ ἐπικράτεια εἶναι ἕνα σύνολο λογικῶν ὄντων ποὺ συνδέονται με-ταξύ τους μὲ κοινὸ στόχο, τὴν ἀγάπη», δίδει ἕνα ὀρισμὸ ὁ Αὐγουστῖνος. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο δίδει στὴν Ἐκκλησία ἕνα δυναμικὸ χαρακτῆρα, σὰν μιὰ ζύμη ποὺ θὰ ἐμποτίσῃ τὴν κοινωνία μὲ τὰ χριστια-νικὰ ἰδεώδη καὶ θὰ ζυμώσῃ ὅλη τὴν τὴν δομὴ ὥστε νὰ τὴν μεταβάλλῃ σὲ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Κατὰ συνέ-πεια, σύμφωνα μὲ τὸν ἱ. Αὐγουστῖνο, ἀπὸ τὴν ἔλευση τοῦ Χριστοῦ καὶ τώρα, καμμιά κοινωνία δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ δίκαιη ἐὰν δὲν γίνῃ προηγουμένως χριστια-νική. Ἐτσι, ὅποιαδήποτε πολιτικὴ ἀρχή, ἂν παρα-μείνῃ ὅπως εἶναι in vacuo καὶ ἂν δὲν ἀναπτύξῃ σχέσεις μὲ τὴν Ἐκκλησία, καὶ ἂν δὲν ἔχῃ ἀναφορὰ πρὸς αὐτὴ, δὲν θὰ εἶναι μιὰ κοινωνία δίκαιη.

Ὁ ἱ. Χρυσόστομος ἀντίθετα ἀπὸ τὴν πολιτικο-κοινωνικὴ εὐθύνη περισσότερο τονίζει τὸ φιλόανθρω-πον, τὸν στοργικὸ χαρακτῆρα τῶν ποιμένων. Ἡ Ἐκ-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 603 τοῦ ὑπ' ἀρ. 18 τεύχους.

κλησία είναι ποιμαίνουσα και λιγώτερο κυβερνοῦσα με τὴν ἔννοια τῆς ἐξουσίας, ἀπαιτοῦσα δικαιοσύνη και ἐφαρμοζουσα με αὐστηρὸ ὕφος κανόνες. Ἀντιμετωπίζων σχισματικά κρούσματα στὴν Ἀντιόχεια ὅταν ἦτο ἀκόμη Πρεσβύτερος ἐκεῖ, με πολὺ σοβαρότητα προσκαλεῖ τοὺς διασπαστικούς σὲ ἐπιστροφή και ἐνότητα. Ἡ ἐκκλησίς του εἶναι συγκινητική: «Δὲν εἴμαστε δεσπότες, λέει. Δὲν ἔχουμε καθόλου στὸ νοῦ νὰ ἐπιβάλλουμε τὴν πίστι με σκληρὰ μέσα. Γιατί ἔχουμε τοποθετηθῆ στὴν διακονία τοῦ λόγου. Ὅχι σὲ ἀξιώματα ἀρχηγῶ πού διατάσσει με αὐθεντία και αὐστηρότητα. Ἡ ἀποστολή μας εἶναι μέσα στὸ ποίμνιο νὰ εἴμαστε σύμβουλοι και ἀπλὰ νὰ συμβουλευόμε. Ὅποιος δὲ συμβουλεύει, ἀπλούστατα λέει τότε ὅσα ἔχει νὰ πῆ ἀπὸ τὸν ἑαυτό του και μόνο. Χωρὶς ν' ἀναγκάζη τὸν ἀκροατή, τὸν ἀφήνει μόνος του νὰ ἐκλέξη και ἀποφασίσῃ. Γιατί αὐτὸς εἶναι ὁ κύριος τῶν ἀποφάσεών του. Ἄλλ' ἐμεῖς εἴμαστε βαρεῖα ὑπεύθυνοι, ἐὰν δὲν τοῦ ποῦμε τὰ ἀπαραίτητα». (Ὁμιλ. 11,5, πρὸς Ἑφ.σ. PG 62,87).

*
* *

Ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὴν ἐκδοχὴ τῶν δύο ἐξουσιῶν στὴν ἀνθρώπινη ἱστορία, πνευματικῆς και κοσμικῆς, ἐπουρανίου και ἐπίγειου, ἡ βᾶσις τῆς σκέψης τοῦ Αὐγουστίνου ἐγγίζει περισσότερο τοὺς προβληματισμούς και τὸν κόσμο ἐνὸς νομικοῦ. Και πραγματικά, κληρονόμος τῆς νομικῆς ὁρολογίας τοῦ Τερτυλλιανοῦ και ἄλλων Λατίνων, δὲν ἦταν δυνατὸν νὰ μὴν ἐπηρεασθῆ και στὸν τρόπο θεολογικῆς διατύπωσης και συλλογισμοῦ. Βέβαια, ἕνας Ὁρθόδοξος ἀνήκει σὲ ἄλλο κόσμο σκέψης, και δυσκολεύεται νὰ παρακολουθήσῃ τὴν γλῶσσα τοῦ Αὐγουστίνου σὲ πολλὰ θέματα.

Ἀλλὰ βρισκόμαστε μπροστὰ σὲ μιὰ πραγματικότητα ἀπότοκοι τῆς ἰδιοσυγκρασίας, τῆς ἱστορίας, τοῦ πολιτισμοῦ, πού ἀπὸ τότε θὰ διαφοροποιήσῃ μορφολογικά τὴν Ἀνατολή με τὴν Δύση. Βέβαια δὲν πρόκειται για διαφορὲς στὴν οὐσία, αὐστηρῆς θεολογικῆς και δογματικῆς διαφορᾶς, ἀλλὰ μᾶλλον μεθοδολογικῆς και γλωσσικῆς. Κι ὅμως κι αὐτὴ ἡ γλωσσικὴ ἔκφραση ἀκόμα στὴ ροὴ τοῦ χρόνου δημιουργεῖ προβλήματα διατύπωσης και συμφωνίας ἢ διαφωνίας. Σ' αὐτὰ πρέπει νὰ προστεθῆ και τοῦτο. Ὅτι στὴν ἱστορικὴ ἐξέλιξη τοῦ χριστιανικοῦ δόγματος, ἄλλα προβλήματα ἀντιμετώπισε ἡ θεολογία τῆς Δύσης και ἄλλα ἡ Ἀνατολή. Και κάθε Ἐκκλησία φυσικά βρέθηκε ἀναγκασμένη νὰ προσαρμόσῃ γλῶσσα και στάση ἀνάλογα με τὰ μέσα πού χρησιμοποιοῦσε ὁ ἀντίπαλος. Αὐτὸ συνέβη με τὸν ἰ. Αὐγουστίνου στοὺς σκληροὺς ἀγῶνες του ἐναντίων τῶν Μανιχαίων, τῶν Πελαγιανῶν, τῶν Δονατιστῶν. Θὰ πρέπει ὁ Ὁρθόδοξος στοχαστής νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν του ὅλα αὐτὰ τὰ στοιχεῖα και νὰ φανῆ ἐπιεικῆς στὶς κρίσεις του, νὰ μὴ σπεύδει νὰ βγάλῃ βεβιασμένα πορίσματα, ἀναθεματίζοντας με ἀντι-αὐγουστινιὰ συμπεράσματα.

Ὁ Αὐγουστίνος με ἐντιμότητα παραδέχεται, ὅτι ἡ ἀπόδοσις στὴν Ἐκκλησία ἐξουσίας και ἐκτάκτων

κυριαρχικῶν προνομίων, προκαλεῖ σχόλια ὄχι εὐχάριστα. Καὶ ὁ ἴδιος ἀναφέρει ἕνα ἀνεκδοτικὸ μάθημα: «Κάποτε ἕνας πειρατῆς προσήχθη αἰχμάλωτος ἐνώπιον τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνα. Ὁ βασιλεὺς τὸν ρώτησε, πῶς τολμᾷ νὰ παρενοχλῆ τοὺς ταξιδιώτες στὶς θάλασσες, ὅποτε με πολὺ εὐκρίνεια τοῦ ἀπαντᾷ ὁ πειρατῆς: «Πῶς και σὺ τολμᾷς τότε νὰ ἐνοχλῆς ὀλόκληρο τὸν κόσμο; Ἐπειδὴ ἐγὼ κάνω αὐτὸ με ἕνα μικρὸ πλοῖο, με φωνάζουν πειρατῆ. Ὅταν ὅμως ἐσὺ τὸ κάμεις με ὀλόκληρο ναυτικὸ στόλο, τότε σὲ καλοῦν αὐτοκράτορα!!» (De civit. Dei, IV). Ἀπὸ τέτοιες προϋποθέσεις ὁ Αὐγουστίνος ἔθεσε τὴν ἀρχὴ ὁρθῆς κοινωνιολογίας ἐμπνεομένης ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιο: «Ἀφαίρεσε τὴν δικαιοσύνη, και τότε ὅλα τὰ βασίλεια τοῦ κόσμου καταντοῦν μεγάλοι κλέφτες». Καὶ ἡ ἱστορία ἔρχεται νὰ ἐπιβεβαιώσῃ τὸ δικίον τῆς θλιβερῆς αὐτῆς ἀρχῆς. Γιατί τί ἄλλο ἦταν πολλές, μεγάλες στὸ ὄνομα, αὐτοκρατορίες, ἀποικιοκρατίες; Ἐπλούτισαν σὲ βάρος τῶν κατακτηθέντων, ἀπομυζῶντας τὸν ἰδρώτα και τὸ αἷμα τους. «Remota iustitia quid regna nisi magna Latrocinia». Ἀπὸ δῶ ἀναπτύχθηκε ἡ πολιτικὴ θεωρία τοῦ Μακιαβέλλι. Ἀπὸ δῶ ξεκίνησε ἡ θεωρία και τῆς Ἁγίας Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας. Καὶ οἱ δύο, ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ἐπηρεάστηκαν ἀπὸ τὴν Αὐγουστίνειον «Πολιτεία τοῦ Θεοῦ». Ὁ ὑπερτονισμὸς τῆς δικαιοσύνης και τῆς τιμωρίας τῶν ἐνόχων ὥστε νὰ προκύψῃ μιὰ ἔννομη πολιτεία, ὁδήγησε σὲ ἀκρότητες. Πολλοὶ πολιτικοὶ ἄνδρες ἐφάρμοσαν ἕνα σύστημα ἐπιβολῆς τάξης για αὐστηρῆς τιμωρίας βασιζόμενοι στὴν ἀρχή, ὅτι κυρώσεις ἀπαραιτήτως χρειάζονται, ὄχι μόνο ποινικῆς μορφῆς ἀπὸ τὴν κοσμικὴ ἐξουσία, ἀλλὰ και θρησκευτικῆς και πνευματικῆς φύσης ἀπὸ τὴν διοικούσα Ἐκκλησία. Ἡ ἀντίληψη ἐνὸς πολιτισμένου ἡγέτη, ὅτι ὁ ἠθικὸς νόμος ἐπιβάλλεται ὄχι μόνο για ἄτομα μεμονωμένα, ἀλλὰ για συγκεκοτημένα κράτη, εἶναι ἀντίληψη τοῦ Αὐγουστίνου.

Ὁ ἰ. Αὐγουστίνος ἀναγνωρίζει ἕνα θεῶθεν κῦρος στοὺς διαχειριζομένους τὰ κοινὰ, σύμφωνα με τὴν ἀρχὴν (πᾶσα ἐξουσία ἐκ Θεοῦ). Καὶ γι' αὐτὸ δὲν συμφωνεῖ με μιὰ αὐτόνομη διακυβέρνηση. Ἡ ὑπογράμμισή του αὐτὴ στὸ auctoritas, δεσμεύει κάθε κράτος με τὸν Θεὸν ὡς χορηγὸν πάσης ἀρχῆς και ἐξουσίας. Ἐξουσίαν ἔχουν οἱ Ποιμένες στὴν ἐκτέλεση τῆς διακονίας των, και ὡς τέτοια ἐκφράζεται με νόμους, με δικαιώματα και ἀναγνώριση χωρὶς συζητήσεις ἀπὸ ἄλλους (Contra Academicos III, 20,43). Τὸ ξίφος και τὸ ράσο ἀποτελοῦν κατὰ συνέπεια δύο σφαῖρες ἀποστολῆς στὸν κόσμο, ἄλλοτε συναντώμενες, και ἄλλοτε διαχωριζόμενες. Ἐνῶ τὸ Βυζάντιο τὴν σχέση τῆς ἐγκοσμίας ἐξουσίας και τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὀνομάζει ὡς «συναλληλία» και «συμφωνία», στὴν Δύση μᾶλλον εἰσχωρεῖ μιὰ ἀντίληψις διαρχίας, ὅπου τὸ Imperium και τὸ sacerdotium χαρακτηρίζουν τὸν Δυτικὸν κόσμον τοῦ Μεσαίωνα.

Τ ἄ δ ε σ μ ἄ τ ο ὕ κ α κ ο ὀ.

Ὅχι ὀλίγα ἔχουν γραφῆ για τὴν ψυχικὴ ἐξέλιξη τοῦ Αὐγουστίνου. Μερικοὶ δλέπουν ἕνα εἶδος «ἐμμονης

ιδέας» και παθολογικού ενδιαφέροντος στο όλο σεξουαλικό θέμα. Στηριζόμενοι στην πρό της επιστροφής του ζωή, στους δεσμούς του με μια γυναίκα επί 15 χρόνια από την οποία απέκτησε και φυσικό τέκνο, βασίζόμενοι σε απεσπασμένα τών έργων του, επιχειρούν να εξαγάγουν ψυχολογικές αναλύσεις και συμπεράσματα κάπως θεδισμένα. Γιατί το πρόβλημα «σέξ», το γήινό μας σώμα, το γενετήσιο ένστικτο, κανένα δεν άφησε αδιάφορο. Άσκητες και άγιοι Πατέρες το έθιξαν κατά τον ένα ή άλλο τρόπο. Γιατί σαν ανθρώπινα όντα, φέρουντα πνεύμα και σάρκα, δεν ήτο δυνατό να μη αισθάνονται τις ένσυχλέςεις, την δύναμη τών επιθυμιών. Και έδιναν την άπαιτούμενη άπάντηση, μετρημένη και λογική: ότι πρέπει το πνεύμα να γίνεται κυβερνήτης του σαρκίου.

Είναι γνωστή ή περίφημη φράση του ι. Αύγουστίνου, είδος συγχρόνως και προσευχής: «Κύριε, δοθήθησέ με να μείνω άγνός, αλλά όχι τώρα...». Μερικοί ταυτίζουν την άγνότητα αυτή με την έποχή, άλλοι σαν θαθεία αγιότητα ένω άλλοι σαν ψυχική καθαρότητα. Η πρότιμηση όρισμένων λέξεων έξηγει τους ένσωτερικούς άγώνες και την σκληρή πάλη του Αύγουστίνου. «Ότι είναι δέδαιο είναι ότι ιδιαιτέρως τον άπασχολούσε το σαρκικό πρόβλημα και πάλευε έντομα να βρή μια λύση. Όταν δέ ή μητέρα του Μονίκα προσπάθησε να τον πείση να πάυση αυτήν την άσυμβίβαστη παράνομη ζωή και να πανδρευτή νόμιμα, λέγεται, ότι τότε αφήνει την παλιά του φίλη και συνδέεται με άλλη. Μετά όμως την όριστική του επιστροφή και το Βάπτισμα, ή στάση του έναντι του σεξουαλικού προβλήματος αφήνει πολλά έρωτήματα και κενά. Άξίζει να διαδασθή ένα σύγχρονο έργο που προσπαθεί να έμβασθύνει στον ένσωτερικό του κόσμο γραμμένο από μια λογιωτάτη Άγγλίδα Μοναχή του Τάγματος τών Βεδικτινών (DAME MAURA SEE: THE HEART AT REST, EDITOR DARTON LONGMAN & TODD, LONDON 1986).

Η συγγραφέας προβαίνουσα σε μια θαθεία ανατομία, παρατηρεί ότι, «τό ν' αγαπάς και ν' αγαπιέσαι συγχρόνως, δεν κατόρθωσε ο Αύγουστίνος να το μάθη.

»Δέν ένιωσε την άθωότητα τών θελήτρων της έννόμου συζυγίας. Μάλλον τον βασανίζουν έντονα αισθησιακά φαντάσματα, φόβοι, ταραχές παθών ένός έλευθέρου έρωτος, το αισθημα και συμπλέγματα του παρανόμου και της κηλιδώσεως του σώματος. Δέν ήξιώθη να συλλάβη την άγάπη στις όλες διαστάσεις της, γιατί δέν είχε έμπειρία ένός ζεύγους πραγματικά παντρεμένων. Από τά Αύγουστίνεια έργα συμπεραίνει κανένας, ότι ή σεξουαλική του έμπειρία κατέληγε σε θαρύ τίμημα του πνευματικού του κόσμου συνοδευόμενο με ένα είδος ψυχικού τραύματος και ήττας του έναιτού του, αίσχυνης και άηδίας για ό,τι έκανε». Υποφέρει από μια τύψη συνείδησης, ώσαν ή συνοσία καθ' έναιτή να είναι έφάμαρτος. Πραγματικά για τον Αύγουστίνο ή συζυγική σχέση δέν έπετράπη μόνο για την τεκνογονία και την διαιώνιση του ανθρώπινου γένους, αλλά σαν μια συγκατάβαση, μια παραχώρηση δικαιολογημένη, με εκείνη την πρόθεση κατά νου, φανερή ή μυστική, και παραμένει κάπως έφάμαρτη και επι-

κριτέα. Τέτοια αντίληψη έμμέσως συναντάται και σε άλλους Πατέρες και διδασκάλους της Άνατολής. Όχι μόνο οι άσκητοι Όριγενιστές, όπως ο Κλήμης ο Άλεξανδρεός αλλά και άλλοι, από υπερβολικό άσκητισμό, θα προτιμούσαν το γενετήσιο σπέρμα να μη σπαταλιέται, αλλά αν ήταν δυνατόν, ακόμα και μεταξύ τών συζύγων να επικρατεί μάλλον μια συμβίωση άδελφική χωρίς να οδηγεί εις γαμική σχέση. Τόσο πολύ επηρέασε ή σκέψη αυτή τους μετέπειτα Λατίνους θεολόγους, ώστε επικράτησε μια περιφρόνηση στο σέξ, σαν κάτι το άκάθαρο, το μειωμένο, το έντοχο και το άμαρτωλό. Μια τέτοια θεώρηση «έγκρατική» έθόλωσε τον νου πολλών στην Δύση όσο άφορά την θέση του σέξ, ώστε να υποτιμηθή άδίκως, λησμονώντας ότι είναι όργανο στην ύπηρεσία άνωτέρου σχεδίου. Με άποτέλεσμα να έξαρθη ή άγαμία ως το ύψιστον ίδανικό και να επιβληθή στο τέλος ύποχρεωτικά και στον κληρο, έν αντιθέσει με την πράξη της Άνατολής.

* * *

Άλλος χώρος θεολογικών συζητήσεων και άσαφείας παραμένει το όλο πρόβλημα της χάριτος του Θεού. Φαίνεται ότι ο ι. Αύγουστίνος αποκλίνει υπέρ της άποψης, ότι ο άνθρωπος κατά κάποιο τρόπο κινείται άποκλειστικά από τον Θεό προς το άγαθό, και άποδίδει λίγη θέση στην ανθρώπινη έλευθερία. Μόνο ο Θεός μπορεί να καταστήση τον άνθρωπο έλεύθερο από όποιαδήποτε επιθυμία και τάση προς την άμαρτία. Αυτός και μόνο εκλέγει και άποφασίζει ποιοι θα είναι αυτοί οι προνομούχοι εργάται της άρετής. Με την άποψη αυτή συνδέεται και το θέμα το τόσο άκανθώδες του άπόλυτου προορισμού (PREDESTINATO).

* * *

Η περί του άπόλυτου προορισμού αυτή θεωρία του ι. Αύγουστίνου, καιτοι άσαφής και έπαμφοτερίζουσα, διατυπώθηκε πάλι κατά την άντιαιρετική του δράση. Άναμφισβήτητα, έχει τις υπερβολές της. Γιατί είναι σφάλμα ο δυσχυρισμός ότι ο Θεός της άγάπης κατέρχεται σε τέτοιο θαθύμ μεροληψίας, ώστε να προορίζει όρισμένα από τά δημιουργήματά του σε αίώνια καταδίκη και άπώλεια, δυσχυρισμός που για ένα σύγχρονο πιστό να θεωρείται άπαράδεκτος και μάλλον διάσφημος.

Κι όμως πολύ άργότερα κατά τους χρόνους της Μεταρρύθμισης τον ις' αίώνα, τόσο ο Λούθηρος όσο και ο Καλδίνος και πολλοί άλλοι Προτεστάντες, σε διάφορο θαθύμ ο καθένας, θα επαναλάβουν την θεωρία αυτή, έρμηνεύοντας κατά γράμμα τά σχετικά χωρία του άπ. Παύλου «οὐς προώρισε, τούτους και έδικαίωσε...», συμμερίζόμενοι τις γνώμες του Αύγουστίνου. Ίσως ήταν δύσκολο στην συνείδησή τους να συμβιβάσουν την άκρατη φιλανθρωπία του Θεού και την σκληροκαρδία άλλων άμετανόητων. Οι τελευταίοι, κυρίως οι μεταξύ τών αίρετικών, παρ' όλες τις προτροπές της Έκκλησίας, όχι μόνο δέν μετανοούσαν, αλλά έγινοντο θρασύτεροι και σκληρότεροι. Πώς να έξηγηθή τότε μια τέτοια διαστροφή και πόρωση;

Κακίζεται από πολλούς επίσης ή άδιαμαρτύρητη

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΥΠ' ΑΡ. 87)1986 ΑΠΟΦΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΠΟΛΥΜΕΛΟΥΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

1) Η υπ' αριθμόν 87)1986 απόφασις (έκουσίας δικαιοδοσίας) του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Ηρακλείου πρέπει να τύχη ιδιαίτερας προσοχής, διότι δεν αποτελεί άπλως δικαστικήν απόφασιν, άλλ' έκτεταμένην και έμπεριστατωμένην, με διδισγραφικήν στήριξιν και νομολογιακήν έννημέρωσιν, μελέτην περί του επανειλημμένως άπασχολήσαντος τήν θεωρίαν και ίδια τήν πράξιν θέματος των αυτοαποκαλουμένων μαρτύρων του Ίεχωβά ή χιλιαστών (ή απόφασιν χρησιμοποιοει έναλλάξ άμφοτέρους τους όρους). Ο άναγνώστης τής άποφάσεως ταύτης, τής λίαν έκτενοϋς, θα εύρη περί του θέματος τούτου πλουσία, έγκυρους πληροφορίας, περιυδελγημένας τó κύρος τής Δικαιοσύνης, σχετικώς πρòς τήν δοξασίαν, τήν δράσιν, τόν τρόπον ενεργείας, τήν διοικητικήν διάρθρωσιν και τήν έξ άλλοδαπών κέντρων άποφάσεων έξάρτησιν των Έλλήνων μαρτύρων του Ίεχωβά και θα έχη τήν εύκαιρίαν να κρίνη τήν θέσιν, τήν όποιαν αύτη έλαβεν, έν όψει πάντων τούτων, έναντι τής κινήσεως αυτών ως άντιθέτου πρòς

τά χρηστά ήθη και τήν δημοσίαν (έλληνικήν) τάξιν.
2) Η έν όψει άπόφασιν άκολουθει τήν, ως φαίνεται, καθιερωθεΐσαν πλέον εις τó Πρωτοδικεΐον Ηρακλείου νομολογίαν και ειδικώτερον κατά τά κύρια σημεία, τήν υπ' αριθ. 272)1984 τής έκουσίας και αυτής δικαιοδοσίας άπόφασιν του αυτου Πρωτοδικείου (εισηγητής ó Πρόεδρος Άπόστ. Βλάχος), τής όποιας τά έπιστημονικά και νομολογικά επιχειρήματα διευρύνει διά τής προσθήκης και επεξεργασίας έτέρων και νεωτέρων. Σημειώ ότι ή τελευταία αύτη άπόφασιν (272/1984) έδημοσιεύθη εις τó Άρχεΐον Νομολογίας (έτος 36 (ΑΣΤ) 1985, και 678) και έτυχεν εύμενοϋς υποδοχής (βλ. τά υπ' αυτην αυτ. σχόλια των Ίακώδου Πασχάλιδου, τ. Προέδρου Έφετών και Κ. Μουρατίδου, Καθηγητου Κανονικου Δικαιου του Πανεπιστημίου Αθηνών ως και τó σχόλιον του Γ. Πουλή, επικούρου καθηγητου Πανεπιστημίου Θράκης, εις τó περιοδικόν «Χριστιανός» (έτος 1985, σελ. 36). Εΐναι άληθές ότι τήν τελευταίαν ταύτην άπόφασιν (272/1984), έξηφάνι-

συναΐνεση και έγκριση του Αύγουστίνου στην λήψη σκληρών μέτρων από τις αυτοκρατορικές Ρωμαϊκές δυνάμεις πρòς καταπολέμησιν των σχισματικών Δονατιστών οι όποιοι άνησυχητικά έξάπλωναν στην Β. Αφρική και διαιρούσαν τήν Έκκλησία, τής όποιας αυτός ήταν ó κανονικός επίσκοπος. Οι Δονατιστές με άφειρητία και συνθήματα υπερσυντηρητικών και Καθαρών, θεωρούντο πραγματικά Πουριτανοί. Όμως κατά τά άλλα, όμολογούν τήν ίδια Πίστη του συμβόλου τής Νίκαιας, μεσεχειρίζοντο τήν ίδια άγ. Γραφή, δεν άναγνώριζαν όμως άν νόμιμο επίσκοπο τόν Αύγουστινο, λόγω τής επεικειούς του στάσεως έναντι των θεωρουμένων θανάσιμων άμαρτημάτων. Κατά τους Δονατιστές, κάθε πιστός πού πέφτει σέ θανάσιμα άμαρτήματα μετά τó Βάπτισμα, έπρεπε να άποκοπή χωρίς έξαιρέση από τó σώμα των πιστών, ώστε και οι άλλοι να σωφρονισθούν άφ' ενός, και άφ' έτέρου αυτός ó ίδιος πού έχει πέσει να συναισθανθή τó σφάλμα του και να μετανοήση. Κάθε επείκεια και χλιαρή αντιμετώπιση των θανάσιμων άμαρτημάτων, ένινδύνευε να άλλιώση τόν χαρακτήρα τής στρατευόμενης Έκκλησίας του Χριστου, ή όποια είναι κατά τó Σύμβολο τής Πίστεως τής Νίκαιας «Άγία», και πρέπει να μείνη Άγία.

Σέ όλα αυτά πρέπει να προστεθούν οι σκληροί άγώνες του έναντίον του Πελαγίου, μοναχου, από τήν Μ. Βρεταννία. Αυτός διδάσκει, ότι δεν υπάρχει κληρονομικότητα του προπατορικού άμαρτήματος από τής Πτώσης των πρωτοπλαστών και έντεϋθεν. Ότι ή χάρις του Θεου είναι άπλούστατα μιá δóθητα πού παρέχεται με ήθική προτροπή και με τήν άναφορά στο έξαιρέτο παράδειγμα του Χριστου. Κάθε πρόοδος στην πνευματική ζωή και στην ήθική σφαίρα έξαρτάται κυρίως από τήν καλή και ισχυρή θέληση του άγωνι-

ζόμενου πιστου και μόνον και τήν ικανότητα να διακρίνη κανεις ποιό είναι τó όρθό και ποιό είναι τó κακό. Ο υπερτονισμός αυτος τής ανθρώπινης θέλησης, ότι είναι ó ίδιος ικανός να κάμη ό,τι θέλει, επηρέασε άργότερα και πολλούς Άγγλους ήθικούς Ούμανιστές, όπως επίσης επηρέασε και ή θεωρία τής άμαρτωλότητας τής γενετήσιας πράξης.

Από αυτές τις βασικές παρερμηνείες γύρω από τó σαρκικό στοιχείο, τής βούλησης και τής Θ. Χάριτος άργότερα, άναπτύχθηκαν τόσες συζητήσεις και σχολές θεολογικής σκέψης, με διαφορετική έμφαση ή κάθε μιá, με άποτέλεσμα να εισέλθουν και στον χώρο των Διαμαρτυρομένων και κατά συνέπεια, να έξέλθουν νέες ομάδες θρησκευτικές σχισματικές. Όποιος θελήση να μελετήσει τήν ιστορία ένός σύγχρονου Διαμαρτυρόμενου σώματος, θα διαπιστώση ότι έμμέσως ή άμέσως στηρίζεται σέ μιá παραποίηση ή υπερτονισμό μιáς από τις τόσες πολλές Αύγουστίνειες υπερβολές. Καί σιγά - σιγά αυτή ή υπερβολή έγινε δόγμα, έγινε «πιστεύω», ή βάση τής ύπαρξης μιáς νέας Όμολογίας. Γίνεται λοιπόν φανερό πόσο στην ιστορική εξέλιξη του δόγματος δεν ύπάρχει όμοιομορφία μεταξύ Δύσης και Άνατολής. Όπως έλέχθη, τελείως άλλα προβλήματα αντιμετώπισαν οι Πατέρες τής Άνατολής και τελείως άλλα οι Λατινοί. Επί πλέον, θα ήταν άδικία στον υπερτονισμό του ι. Αύγουστίνου σέ μερικά θέματα, να μη ληφθή υπ' όψη ή δξύτητα τής πολεμικής διαμάχης με τους άντιπάλους του.

* * *

(Συνεχίζεται)

† Ο Σηλυβρίας ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΣ

σεν ή ύπ' άριθ. 509) 1985 άπόφασις του Έφετείου Κρήτης (δλ. αύτην εις τό περιοδικόν «Χριστιανός» 1985, σελ. 173), διά λόγους όμως ουχι ούσιαστικούς. Πράγματι, τό Έφετεϊόν Κρήτης έκρινεν ότι ή Έρα Άρχιεπισκοπή Κρήτης, ή τριτανακόφασά τήν ύπ' άριθ. 230/1983 άπόφασιν του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Ήρακλείου, έφ' ής ή ως άνω ύπ' άριθ. 272) 1984 άπόφασις του αυτού Πρωτοδικείου, δέν ένομιμοποιείτο ένεργητικώς, διότι, ως τουτο έδέχθη, έρμηγεύον τόν Καταστατικόν Χάρτην τής ήμιαυτονόμου έκκλησιαστικής περιοχής Κρήτης (τήν όποίαν τουτο ουχι έπιτυχώς άποκαλεί «Έκκλησίαν Κρήτης», διότι αύτη δέν είναι αυτοκέφαλος ή αυτόνομος, άλλ' ύπάγεται εις τό Οικουμενικόν Πατριαρχείον' δλ. σχετικώς έμδν Έγχειρίδιον Έκκλησιαστικού Δικαίου [δ' έκδ. 1986, σελ. 134]) αύτη δέν άποτελεί έκκλησιαστικήν Άρχήν και συνεπώς, «δέν είχεν ένομιμον συμφέρον και δέν ένομιμοποιείτο έντεϋθεν νά τριτανακόψη τήν ως άνω (230/1983) άπόφασιν», παρ' όλον ότι τό αυτό Έφετεϊόν Κρήτης έδέχθη ότι ή διά τής άποφάσεως ταύτης (230/1983) λαβούσα χώραν άναγνώρισις των «έπικαλουμένων μαρτύρων του Έχωδᾶ» ήδύνατο νά δημιουργήση κίνδυνον βλάβης εις τά συμφέροντα τής Έκκλησίας τής Κρήτης.

3) Δύο έπί μέρους ζητήματα προκύπτουν εκ τής ως άνω ύπ' άριθ. 87) 1986 άποφάσεως του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Ήρακλείου. Πρώτον, εάν οι μάρτυρες του Έχωδᾶ είναι χριστιανοί και εάν, συνεπώς, νομίμως συγκροτούν «χριστιανικήν θρησκείαν» και δεύτερον εάν ή θρησκεία των αύτη είναι «γνωστή», ώστε νά δικαιολογήση τήν ύπαγωγήν της, εις τάς περι προστάσις των γνωστών θρησκείων διατάξεις του Συντάγματος. «Ας ίδωμεν λοιπόν τά ζητήματα ταύτα κατά τήν σειράν αυτών.

A. α) Η ως άνω άπόφασις δρίζει τήν χριστιανικήν θρησκείαν ως έδραζομένην εις τό κήρυγμα και τήν διδασκαλίαν του ίδρυτου της και Θεου Ίησου Χριστου, ως παρεδόθη εις τήν Καινήν Διαθήκην και ήρμηγεύθη ύπό τής Έρας Παραδόσεως, δηλ. ύπό των Αποστόλων, των Πατέρων και των Συνόδων. «Ως προς τά στοιχεία του δρισμου αυτού θά ήδύνατό τις νά παρατηρήση ότι κατά τήν χριστιανικήν διδασκαλίαν ο Ίησους Χριστός άναγνωρίζεται ουχι μόνον Θεός, αλλά και Θεάνθρωπος, ότι ή διδασκαλία του ήρμηγεύθη ύπό των Πατέρων τής Έκκλησίας, ή διδασκαλία των όποίων άποτελεί έν τινι μέτρω και Έραν Παράδοσιν (τήν Πατερικήν ή Έκκλησιαστικήν) και ότι οι μόν Άπόστολοι εκήρυξαν αύτην εις τά πέρατα τής Οικουμένης αι δέ Σύνοδοι (Οικουμενικαι και όσαι τοπικαι έπεσφραγίσθησαν ύπ' αυτών) έθεσμοθέτησαν αυθεντικώς τά κατ' αύτην: Έν πάση περιπτώσει όρθώς έπιστημαίνεται εις τήν έν όψει άπόφασιν ότι θεμελιώδες δόγμα του Χριστιανισμού έν γένει είναι τό τρισυπόστατον τής Θεότητος, τό όποιον καθιερώθη ύπό των πρώτων Οικουμενικών Συνόδων (ή Α' καθιέρωσε τό όμοούσιον πατήρς και Υίου διά των όκτώ πρώτων άρθρων του Συμβόλου τής Πίστεως άπορρίψασα και άναθεματίσασα τήν αντίθετον διδασκαλίαν του Άρείου, ή Γ' τήν Παναγίαν ως Θεοτόκον (μητέρα Θεου), άπορρίψασα τήν διδα-

σκαλίαν του Νεστορίου περι «Χριστοτόκου» και ή Β' τά περι Άγίου Πνεύματος διά του ένάτου άρθρου του Συμβόλου τής Πίστεως, άπορρίψασα τήν διδασκαλίαν του Μακεδονίου και των όπαδών του, γνωστών ως «πνευματομάχων» και ακολουθήσασα τήν διδασκαλίαν του Μεγάλου Βασιλείου). Σημειώ ότι επίσης όρθώς έπιστημαίνεται εις τήν αύτην άπόφασιν ότι στοιχεία τής χριστιανικής έν γένει θρησκείας είναι και έτερα δόγματα ως και μυστήρια (άτινα έπιπίπτουν εις τά δόγματα) και τά διάφορα έκκλησιολογικά και λατρευτικά στοιχεία, ως είναι ή προσκύνησις των εικόνων, τήν όποίαν καθιέρωσεν όριστικώς ή Ζ' Οικουμενική Σύνοδος, άνακαλέσασα άπόφασιν προηγουμένης Συνόδου ληφθείσαν βάσει διατάγματος των βασιλέων Λέοντος Γ' και Κωνσταντίνου Ε'. Έν όψει πάντων τουτων ή ως άνω άπόφασις προβαίνει εις όρισμόν τής έννοίας των χριστιανών, οι όποιοι, κατ' αύτην, είναι οι πιστευόντες εις Χριστόν, κατά τά ως άνω κοινά δόγματα, έθιμα και διατάξεις των χριστιανικών Έκκλησιών (ο όρισμός τής έννοίας των χριστιανών, παρ' όλον ότι παικίλλει από συγγραφώς εις συγγραφέα, δέν άφίσταται κατά βάσιν εκ των ως άνω στοιχείων. Κατ' έμέ (δλ. έμδν Έγχειρίδιον Έκκλησιαστικού Δικαίου, [δ' έκδ.] 1986, σελ. 10-11, ένθα και σχετικήν ανάλυσιν) χριστιανοί είναι οι εις Χριστόν και τήν θείαν αυτού διδασκαλίαν πιστευόντες και διά του βαπτίσματος άποδεξάμενοι τήν προς αυτών πίστιν. «Όρθώς πάντως ή έν όψει άπόφασις δέχεται ότι τό όνομα «χριστιανός» άπέδόθη εις τους όπαδούς του Ίησου Χριστου εις τήν Άντιόχειαν (εις τήν Β' Οικουμενικήν Σύνοδον έγένετο λόγος περι τής πρεσβυτάτης και όντως Αποστολικής Έκκλησίας τής έν Άντιόχεια τής Συρίας, έν ή πρώτη τό τίμιον των χριστιανών έχρημάτισεν όνομα» (MPG. 13.1202).

4. β) Πάντα ταύτα, ως με τεκμηριωμένας αναλυτικές σκέψεις δέχεται ή ως άνω άπόφασις, άρνούνται οι μάρτυρες του Έχωδᾶ, διότι ουτε τό τρισυπόστατον τής Θεότητος δέχονται (ως έπιπόνησιν του Σατανᾶ), ουτε τήν Θεότητα του Χριστου (όστις, κατ' αυτους, είναι άνθρωπος, κτίσμα του Θεου, ως άπήχησιν τής πρό αιώνων εκλειψάσης άρειανής (αίρετικής) διδασκαλίας, ουτε τήν Παρθένον Μαρίαν ως Θεοτόκον (ως άπήχησιν τής έπίσης πρό αιώνων εκλειψάσης [αίρετικής] διδασκαλίας του Νεστορίου, καθ' ήν ή Μαρία ήτο απλώς «Χριστοτόκος»), ουτε τον σταυρικόν θάνατον του Ίησου (δεχόμενοι ότι άντι έπί σταυρου έπί πασσάλου ουτος εκρεμάσθη), ουτε τήν σωματικήν άνάστασιν αυτού, ουτε τήν πίστιν περι τής άθανασίας τής ψυχής, ουτε, τέλος, τήν ιερότητα των εικόνων (τάς όποιάς άποκαλούν «ξύλα προσκυνούμενα», ως άπήχησιν τής άνακληθείσης μεταρρυθμίσεως των εικονομάχων Ίσαύρων). Σημειωτέον ότι ή αύτη άπόφασις διεπίστωσε και έπεσήμανε τήν αντίφασιν των διά τήν κριθείσαν ύπ' αυτης υπόθεσιν έξετασθέντων μαρτύρων του Έχωδᾶ, οι όποιοι κατέθεσαν ότι δέχονται τήν Θεότητα του Χριστου, καθ' ήν στιγμήν τό περιοδικόν των «Εύγνα» τής 22.12.1984 ανέγραφεν ότι ο Χριστός «ήτο άνθρωπος θάρρους, άνδροπρέπειας και ισχύος». «Ως είναι φυσικόν, τοιαύτα άπόψεις, ως και ή άπόφασις άλλωστε δέ-

χεται, αντιβαίνουν εις αυτό τοῦτο τὸ Σύνταγμα, τὸ ὁποῖον ἐξεδόθη εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ἁγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ ἀδιαίρετου Τριάδος, κατὰ τρόπον ὥστε αἱ τοιαῦται ἀντιλήψεις νὰ ἀντίκεινται εἰς τὴν (ἐλληνικὴν) δημοσίαν τάξιν.

Ἡ αὐτὴ ἀπόφασις συνεχίζουσα τὴν ἀποφασιστικὴν ἐπιχειρηματολογίαν τῆς (ἢ πληροφορία ὅτι οὗτοι ἐνόησαν ἐπαινοῦν τὸν Σιωνισμόν μὲ ὑπονοουμένην ἀπόκλισιν ὑπὲρ αὐτοῦ, δὲν φαίνεται νὰ εἶναι ἀληθής, διότι, ὡς προκύπτει ἐκ τῆς περιελθούσης εἰς γνώσιν μου παρεμβάσεως, ἐνώπιον τοῦ ἐκδῶσαντος τὴν ἀπόφασιν δικαστηρίου, τοῦ «Κεντρικοῦ Ἰσραηλιτικοῦ Συμβουλίου Συντονισμοῦ καὶ Γνωματεύσεων» δὲν ὑπάρχει μεταξύ αὐτῶν σχέσις) ἐπισημαίνει ὅτι οὗτοι θεωροῦν ὁλόκληρον τὸν Χριστιανισμόν ἐχθρόν των (ἀποκαλοῦντες αὐτὸν ὄργανον τοῦ διαδόλου, γυναῖκα πόρνην κ.λπ.) κατὰ τρόπον ὥστε ἡ ὀνομασία «χριστιανοὶ μάρτυρες τοῦ Ἰεχωῦθᾶ» καὶ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωῦθᾶ Κρήτης, τὴν ὁποίαν φέρουν, νὰ κριθῆ ὑπ' αὐτῆς, καὶ δικαίως ἄλλωστε «ὡς ἀναληθῆς καὶ ἀπατηλῆ, δοθεῖσα εἰς τὰ πλαίσια τῆς κοινῶς γνωστῆς, ἐντόνου καὶ ἀθεμίτου προσηλυτιστικῆς των δράσεως καὶ τοῦ ἐπιτελικῶς ἐκ τοῦ Μπροῦκλιν κατηγορημένου σχεδίου πρὸς παραπλάνησιν ἀρχικῶς καὶ ἀκολούθως προσηλυτισμὸν τῶν ἀφελῶν, ἀγραμμάτων καὶ ἀστηρικτῶν εἰς τὴν πίστιν χριστιανῶν».

5. γ) Εἰδικώτερον θὰ ἐπισημάνω, εἰς τὰ πλαίσια τοῦ ζητήματος τούτου, τρία σημεῖα, τὰ ὁποῖα θίγει ἢ ἐν ὄψει ἀποφάσις: α) τὴν ὑπὸ τῶν μαρτύρων τοῦ Ἰεχωῦθᾶ ἀπαγόρευσιν εἰς τοὺς ὁπαδούς των μεταγίσεως αἵματος, β) τὴν ὑπ' αὐτῶν ἀπαγόρευσιν εἰς αὐτοὺς ἐνόπλου στρατεύσεως καὶ εἰς ἀμυντικὸν εἰσέτι πόλεμον τῆς Πατρίδος (ἀπαγόρευσιν, ἢ ὁποῖα περιλαμβάνει καὶ τὴν ἀπόδοσιν τιμῆς εἰς τὴν ἐθνικὴν σημαίαν), καὶ, γ) τὸ κατ' αὐτοὺς χιλιετὲς τῆς διαρκείας τῆς βασιλείας τοῦ Ἰεχωῦθᾶ.

αα) Ἀρχόμενος ἐκ τοῦ τέλους ὑπογραμμίζω καὶ ἐγὼ τὰ τῆς ἀποφάσεως, δηλ. ὅτι ἐγὼ οὗτοι ἔχουν ὀρίσει κατ' ἐπανάληψιν ὡς χρόνον τοῦ τέλους τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἔτη 1897, 1914, 1925, 1945 καὶ 1975, ἥδη ὑποστηρίζουν ὅτι τὸ 1914 ἤρχισεν ὁ «καιρὸς τοῦ τέλους». Σημειωτέον πάντως ὅτι πρῶτος χιλιαστής φέρεται ὁ Ἀπολλινάριος, τοῦ ὁποίου ἡ αἰρετικὴ διδασκαλία ἀπερίφθη ὑπὸ τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἢ ὁποῖα εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ καὶ τῶν χιλιαστῶν ὁπαδῶν του συνεπλήρωσε τὸ σύμβολον τῆς πίστεως διὰ τοῦ «οὐ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος».

ββ) Ὡς πρὸς τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς μεταγίσεως αἵματος, εἰς τὰ ὅσα ἢ ἐν ὄψει ἀποφάσις ἀναλυτικῶς ἀναφέρει μὲ τὴν κρίσιν ὅτι πρόκειται περὶ σκληρότητος καὶ ἀναληθῆτος τῶν χιλιαστῶν γονέων, οἱ ὁποῖοι γίνονται οὕτω πῶς αἴτια τοῦ θανάτου τῶν ἀνηλίκων τέκνων των, θὰ προσθέσω ὅτι γίγνεται μὲν δεκτόν, ὡς καὶ ἡ ἀπόφασις δέχεται, ὅτι ἐπὶ ἀνηλίκων ἢ περιπτώσεως ἀντιμετωπίζεται ἐπιτυχῶς διὰ τῆς διατάξεως τοῦ (νέου) ἄρθρου 1534 ΑΚ. διὰ τῆς χορηγήσεως σχετικῆς ἀδείας ὑπὸ τοῦ Εἰσαγγελέως, δὲν πρέπει ὅμως νὰ παροραθῆ

τὸ γεγονός ὅτι οἱ μάρτυρες τοῦ Ἰεχωῦθᾶ διὰ μὲν τοὺς ἑαυτοὺς των δύνανται νὰ ἀποφασίζουσιν (ἀφοῦ καὶ νὰ αὐτοκτονήσουσιν δύνανται), διὰ δὲ τὰ ἀνήλικα τέκνα των ἢ ἀπαγόρευσις αὐτῆ, εἰς περίπτωσιν ἀπολύτου ἀνάγκης, νομίζω ὅτι ἀποτελεῖ παράλειψιν λυτρώσεως προσώπου καὶ ὡς τοιαύτη δέον νὰ ἀντιμετωπισθῆ, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἠθικῶς ἀπαραιρέτου τῆς συμπεριφορᾶς των.

γγ) Ὡς πρὸς τὴν ἀρνήσιν στρατεύσεως θὰ ἠθελον εἰς τὰ ὅσα ἡ ἀπόφασις ἀναφέρει, νὰ προσθέσω καὶ τὴν ἐμὴν γνώμην ὡς πρὸς τὸ ἀντισυνταγματικὸν τοῦ Ν. 731) 1977, διὰ τοῦ ὁποίου οἱ μάρτυρες τοῦ Ἰεχωῦθᾶ ἐπέτυχον ὅπως ἡ θητεία των εἰς τὸν στρατὸν εἶναι βοηθητικὴ καὶ ἄοπλος. Πράγματι, ἡ ἀρχὴ τῆς συνταγματικῆς ἰσότητος παραβιάζεται καταφῶρος, διὰ τῆς προνομιακῆς μεταχειρίσεως ὀρισμένων Ἑλλήνων ὑπηκόων, οἱ ὁποῖοι ἀπαλλάσσονται οὐσιαστικῶς τῆς στρατιωτικῆς θητείας, ἐφ' ὅσον ἐγνωσέται κρινοῦνται ἱκανοὶ πρὸς ταύτην, (ἤδη, ὡς ἀποφαίνεται ἢ ὡς ἀνω ἀπόφασις, οὗτοι ἀρνοῦνται νὰ ὑπηρετήσουσιν καὶ εἰς βοηθητικὰς εἰσέτι ὑπηρεσίας χωρὶς νὰ συντρέχῃ ἀποχρῶν λόγος [ὑγείας ἢ ἄλλος]) καὶ νομίζω ὅτι εἶναι καὶ ἠθικῶς ἀπαράδεκτον ἄλλοι μὲν νὰ ὑπηρετοῦν ἐνόπλιος καὶ νὰ ὑφίστανται ἐν καιρῷ εἰρήνης τὰς κακουχίας, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου τὰς θυσίας, οὗτοι δὲ νὰ εὐρίσκωνται ἀσφαλεῖς εἰς τὰ μετόπισθεν διὰ μόνον τὸν λόγον ὅτι εἶναι ὁπαδοὶ τῶν μαρτύρων τοῦ Ἰεχωῦθᾶ, χωρὶς νὰ ὑποτιμῆσω καὶ τὸν κίνδυνον νὰ δημιουργηθῆ οὕτω κίνητρον διὰ τὸν ἀσπισμὸν τῆς δοξασίας των πρὸς ἀποφυγὴν στρατιωτικῶν ὑποχρεώσεων. Θὰ μοι ἐπιτραπῆ γῦν νὰ τονίσω ἰδιαιτέρως οὐχὶ ἄνευ ἀπογοητεύσεως, τὴν ὑπὸ τῆς ἐν ὄψει ἀποφάσεως γενομένην ἀποκάλυψιν τοῦ γεγονότος ὅτι χρησιμοποιεῖται ὑπὸ τοῦ παγκοσμίου χιλιαστικοῦ κέντρο καὶ ἡ λεγομένη «μακεδονικὴ» γλῶσσα διὰ τὴν ἐκδοσιν χιλιαστικῶν ἐντύπων χωρὶς οἱ Ἑλληνες μάρτυρες τοῦ Ἰεχωῦθᾶ νὰ ἀντιδράσουσιν εἰς τὴν ἐνέργειαν αὐτῆν, ἢ ὁποῖα νομιμοποιεῖ διεθνῶς τὴν προσπάθειαν δημοσπύδου κρατιδίου γειτονικῆς χώρας πρὸς ἰδιοποίησιν ἐλληνικῆς ὀρολογίας καὶ ἱστορίας μὲ περαιτέρω διεκδικητικὰς ἐλληνικῶν δικαίων τάσεις, εἰς τὰς ὁποίας, ἐπ' ἐσχάτων, ἐδόθη ἰδιαιτέρα ἔμφασις καὶ ἐντασις. Τοιαύτη συμπεριφορὰ δὲν νομίζω ὅτι ἀντίκειται ἀπλῶς εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν...

6. Β. Τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 2484) 1986 ἀποφάσεώς του (καὶ τῆς παλαιότερας ὑπ' ἀριθ. 2105/1975) ἀνεγνώρισε τὴν δοξασίαν τῶν μαρτύρων τοῦ Ἰεχωῦθᾶ ὡς γνωστὴν θρησκείαν, στηρικθὲν εἰς μόνον τὸ στοιχεῖον τοῦ φανεροῦ αὐτῆς. Ὡς πρὸς τὴν ἀπόφασιν ταύτην, διετύπωσα ἐπιφυλάξεις εἰς σχετικὸν σχόλιόν μου ('Αριθ. 1980, 1003 ἐπ., ἐπ' εὐ-ι κριτῆ τῆς ὑπ' ἀριθ. 1709/1980 προδικαστικῆς ἀποφάσεως τοῦ Πολυμελοῦς Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης, εἰς τὸ ὁποῖον καὶ παραπέμπω διὰ τὴν ὄλην ἀνάληψιν τοῦ θέματος), διότι εἶμαι τῆς γνώμης ὅτι διὰ νὰ χαρακτηρισθῆ οἰαδήποτε θρησκεία ὡς γνωστὴ, δὲν ἀρκεῖ νὰ ἔχη μόνον δοξασίαν φανεράν, στοιχεῖον ποῦ κατὰ τὴν γνώμην μου πάντοτε, τὴν ὁποίαν ἐδικαίωσεν ἢ ἐν ὄψει ἀποφάσεως, δὲν συνέτρεχεν εἰς τὴν περίπτωσιν τῶν

μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβά, ἀλλ' αὕτη γὰ μὴ ἀντίκειται εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ τὰ χρηστὰ ἦθη καὶ ἐπὶ πλέον οἱ ὁπαδοὶ τῆς γὰ μὴ ἀσχοῦν (παράνομον) προσηλυτισμόν, τὰς ἐπιφυλάξεις μου δὲ ταύτας ἀπεδέχθη καὶ ὁ Πουλῆς εἰς τὸ μνημονευθὲν σχόλιόν του. Ἦδη καὶ ἡ ἐν ὄψει ἀπόφασις ἀποδέχεται τὰς ἐπιφυλάξεις μου ταύτας, δι' εὐθείας παραπομπῆς εἰς αὐτάς καὶ ἀποφαίνεται ἀφ' ἐνός μὲν ὅτι ἡ διδασκαλία τῶν δοξασίων τῶν μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβά δὲν εἶναι πλήρως γνωστὴ καὶ φανερά, οὔτε συγκεκριμένη καὶ σταθερὰ καὶ προσέρχεται ἀπὸ συστηματικὴν καὶ ἠθελγημένην μεταβολὴν καὶ παρερμηνείαν τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅτι ἡ λατρεία των δὲν ἀσκεῖται ἐμφανῶς καὶ δημοσίως, ὅτι τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ ἀναριθμητὰ ἔντυπα των προσβάλλουν θανατώσως διὰ τοῦ περιεχομένου των τὰ κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ Συντάγματος (τὴν ὁποῖαν ἀναλύει) «χρηστὰ ἦθη» τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ὅτι τὰ ἔντυπα καὶ ἡ συμπεριφορὰ αὐτῶν ἐρχονται εἰς ἀντίθεσιν καὶ μετὰ τὴν δημοσίαν τάξιν, ὡς ἡ ἴδια (ἡ ἀπόφασις) τὴν ὥρισε προηγουμένως, καὶ ὅτι οὗτοι ἐνεργοῦν προσηλυτισμόν. Ὡς πρὸς πάντα ταῦτα ἡ ἀπόφασις ἀναφέρεται εἰς γεγονότα, τὰ ὁποῖα, κατ' αὐτὴν, ἀπεδείχθησαν ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου, καὶ τὰ ὁποῖα ἄλλωστε εἶναι γνωστὰ εἰς πάντας. Πράγματι, εἶναι πασίγνωστον, ὡς ἀναφέρει καὶ ἡ ἀπόφασις, ὅτι οἱ μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά ἴστανται ἀνὰ δύο εἰς τὰ πεζοδρόμια καὶ τὰς πλατείας, ὅτι ἐπισκέπτονται κατ' ἐπανάληψιν «ἀπὸ πόρτα σὲ πόρτα» τὰς οἰκίας καὶ τὰ καταστήματα πόλεων καὶ χωρίων καὶ ὅτι κυκλοφοροῦν τὰ ἔντυπα των λαθραίως καὶ κεκαλυμμένως. Πράγματι, ἡ ἀπόφασις ἐπισημαίνει ἰδιαίτερος ὅτι τὰ ἔντυπα των εἶναι ἀνώνυμα, διότι ἐκτός τῆς ἐξωτερικῆς ἐνδείξεως «ἐκδόσις μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβά», ἐσωτερικῶς δὲν ἀναγράφονται ὀνόματα συγγραφέων, κατὰ τρόπον ὥστε γὰ διαφεύγη τὴν ποινικὴν δίωξιν ὁ αὐτογράφος τοῦ ἀξιολογοῦντος κειμένου.

7) Εἰδικώτερον, ἐπὶ τῆς λατρείας αὐτῶν, ἡ ὁποῖα ἔδωσε τὴν ἐντύπωσιν ὅτι εἶναι φανερά, ἡ ἐν ὄψει ἀπόφασις ἐπανέρχεται ἀναλυτικώτερον, τονίζουσα μὲ ἀποφασιστικότητά τὸ μυστικὸν τῆς ἀσκήσεως αὐτῆς διότι λαμβάνει ὑπ' ὄψιν ὡς δεδομένον ὅτι δὲν ὑπάρχουν Εὐκτήριοι Οἴκοι ἢ ἄλλοι δημόσιοι χώροι πρὸς ταύτην καὶ ὅτι δὲν ἔχει ἀποκαλυφθῆ πλήρως τὸ τυπικὸν αὐτῆς. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἀπόφασιν αἱ μεμονωμένοι εἰς ἀνοικτοὺς χώρους συγκεντρώσεις δὲν συνιστοῦν τὴν ἔννοιαν τῆς γνωστῆς θρησκείας, διότι πρέπει ἅπασαι αἱ ἀπανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος συγκεντρώσεις γὰ γίνωνται δημοσίως καὶ οὐχὶ μόνον ὠρισμένοι ἐξ αὐτῶν, διότι ἄλλως θὰ ὑπάρχη ἐπίφασις δημοσιότητος, ἡ ὁποῖα κατ' οὐσίαν θὰ διευκολύνῃ τὴν καθημερινὴν λοιπὴν κρυφίαν δραστηριότητα, ἡ ὁποῖα δὲν θὰ παρέχῃ εἰς τὸν προσηλυτιζόμενον τὴν δυνατότητα ἐλευθέρως προσχωρήσεως εἰς τὰς δοξασίας των καὶ δὲν θὰ ἐπιτρέπῃ τὴν ἐφυρτέραν γνώσιν αὐτῶν καὶ τὸν ἔλεγχον τῆς Πολιτείας. Πάντα ταῦτα συνεπάγονται, κατὰ τὴν ἀπόφασιν, ἀδελαιότητα περὶ τοῦ χιλιασμοῦ μὴ ἀνεκτὴν καὶ ἐκ λόγων δημοσίας τάξεως καὶ σεβασμοῦ τῶν χρηστῶν ἠθῶν καὶ νομίζω ὅτι ἡ ἀπόφασις ἐν προκειμένῳ δὲν δύναται γὰ θεωρηθῆ ὅτι δὲν ἐξετίμησεν ὀρθῶς τὴν κατάστασιν.

8) Ἐπὶ τούτοις ἡ ἀπόφασις δέχεται ὅτι ὁ Χιλιασμός δὲν ἔχει ἐγκαταστήσει γενικῶς καὶ ἐπισήμως ἐκκλησιαστικὰς ἀρχάς, οὔτε εἶναι γνωστὴ καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν ἡ διοίκησις, λειτουργία, ἐσωτερικὴ ὀργάνωσις, ἱεραρχία καὶ ἀνάδειξις τῶν κατὰ τόπους ἐκπροσώπων καὶ λειτουργῶν του, τῶν ὁποίων δὲν εἶναι φανερά ἡ ἀσκήσις τῶν ἱερατικῶν καθηκόντων, γεγονότα τὰ ὁποῖα καθιστοῦν ἀδύνατον τὴν κατὰ τὸ Σύνταγμα κρατικὴν ἐποπτεία τῶν λειτουργῶν πασῶν τῶν γνωστῶν θρησκειῶν. Ἐνταῦθα θὰ μοὶ ἐπιτραπῇ ἢ παρατήρησις ὅτι τὸ γεγονός ὅτι οἱ μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά δὲν ἀποτελοῦν μέλος τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν δὲν εἶναι ἀποφασιστικὸν διὰ γὰ χαρακτηρισθῆ μὴ γνωστὴ ὡς θρησκεία ἢ δοξασία των, διότι καὶ ἡ Δυτικὴ Καθολικὴ Ἐκκλησία δὲν μετέχει τοῦ Συμβουλίου τούτου ὡς συγκροτούμενον ἐξ Ὀρθοδόξων καὶ Διαμαρτυρομένων. Ἀνεξαρτήτως τῆς παρατηρήσεως ταύτης ὀρθῶς, ἐν ὄψει τῶν ἤδη ἐκτεθέντων, ἡ ἀπόφασις ἀπεφάνηκε ὅτι οἱ μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά δὲν ἀπολαοῦν συστηματικῆς προστασίας, διότι δὲν ἀποτελοῦν γνωστὴν θρησκείαν. Σημειῶ πάντως μετ' ἰκανοποιήσεως ὅτι ἡ ἐν ὄψει ἀπόφασις δὲν ἀρκεῖται εἰς τὴν παράθεσιν γεγονότων καὶ εἰς τὴν βιβλιογραφικὴν καὶ νομολογιακὴν στήριξιν τῶν ἀπόψεών της, ἀλλὰ προβαίνει καὶ εἰς αὐστηράν κριτικὴν ἐκείνων ἐκ τῶν ὑποστηρικτῶν τῆς ἀντιθέτου ἀπόψεως, οἱ ὁποῖοι ἀναφέρονται εἰς πρό ἐξηκονταετίας γενομένην σχετικὴν (εὐνοϊκὴν) ἀναφορὰν τοῦ Καθηγητοῦ Ν. Σαριπόλου «χωρὶς γὰ γίνεται θαυτέτερη ἔρευνα ὅπως θὰ ἔπρεπε ἐπὶ τοῦ κεφαλαιώδους αὐτοῦ ζητήματος», ὡς καὶ ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι παραδέχονται ἀνελέγκτως κρίσιν δικαστηρίου (ἦτοι τὴν τῆς Ὀλομ. ΣΕ. 1205 καὶ 1206/1975), ἡ ὁποῖα ἐσχηματίσθη κυριώτατα ἐκ μόνον τῶν στοιχείων, τὰ ὁποῖα προσεκρίμωσαν οἱ μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά καὶ συνέταξαν οἱ ἴδιοι, ὡς ἀπὸ τὰς ἀποφάσεις αὐτοῦ προκύπτει (προβαίνουσα οὕτως ἐμμέσως καὶ εἰς κριτικὴν τοῦ ἀνωτάτου διοικητικοῦ δικαστηρίου).

9) Γ. Ἀνεξαρτήτως τῶν ἤδη λεχθέντων καὶ ἐπὶ τῇ ἐκδοχῇ ὅτι πράγματι ἡ δοξασία τῶν μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβά ἀποτελεῖ γνωστὴν θρησκείαν, γενᾶται τὸ ζήτημα τοῦ κατὰ πόσον οἱ ὁπαδοὶ αὐτῶν ἀσχοῦν ἢ οὐ προσηλυτισμόν. Ἡ ἐν ὄψει ἀπόφασις ἀναλύει τὰς σχετικὰς περὶ προσηλυτισμοῦ διατάξεις (τοῦ ΑΝ. 1363/1939) καὶ ὀρθῶς ἀποφαίνεται ὅτι αὐταὶ ἀφ' ἐνός μὲν ἐξακολουθοῦν γὰ ἰσχύουν καὶ μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ Ποινικοῦ Κώδικος, ἀφ' ἑτέρου δὲ δὲν ἀντιβαίνουν εἰς τὸ Σύνταγμα, τὸν Χάρτην τοῦ ΟΗΕ καὶ τὴν Διεθνή Σύμβασιν τῆς Ρώμης. Ἡ ἀπόφασις αὕτη δέχεται ὅτι τὸ ἐγκλημα (ὡς τὸ ἀποκαλεῖ) τοῦ προσηλυτισμοῦ, τὸ ὁποῖον καὶ ἀναλύει, εἶναι αὐτοτελές, τυπικὸν καὶ «σκοποῦ», πρὸς θεμελίωσιν δὲ αὐτοῦ ἀπαιτεῖται δολία προαίρεσις κατευθυνομένη ἐπὶ τὴν διεσθυσιν εἰς τὴν θρησκευτικὴν συνείδησιν ἐτεροδόξων ἐπὶ σκοπῷ μεταβολῆς τοῦ περιεχομένου αὐτῆς, ὡς καὶ οἰαδῆποτε πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν κατατείνουσα προσπάθεια ἐπιχειρουμένη διὰ μέσων ἀνεκτίμων ἢ ἀνηθικῶν, τὰ ὁποῖα ἀπαριθμοῦνται ἐνδεικτικῶς εἰς τὸν νόμον καὶ ἐκδηλουμένη οὐχὶ μόνον αὐτοπροσώπως, ἀλλὰ καὶ ἐμμέσως, δι' ἄλλου, ὡς καὶ

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

Έπιμνημόσυνοσ λόγος στόν Μητροπολίτη Νέας Σμύρνης Χρυσόστομο

Τήν Κυριακή, 26 Οκτωβρίου 1986, πραγματοποιήθηκε στόν ιερό Μητροπολιτικό Ναό τής Αγίας Φωτεινής Νέας Σμύρνης τό τεσσαρακονθήμερο μνημόσυνο του μακαριστού Μητροπολίτου Νέας Σμύρνης κυρού Χρυσόστομου.

Πλήθη πιστών και τά πνευματικά τέκνα του άειμνήστου Ίεράρχου είχαν κατακλύσει από πολύ ένωρίς τό γαό και τό προαύλιό του. Στη θεία Λειτουργία έλαβαν μέρος ο Σεβ. Μητροπολίτης Πολυανής και Κιλκισίου κ. Αμβρόσιος, στενός φίλος του κοιμηθέντος Ίεράρχου, ο Σεβ. Μητροπολίτης Φωκίδος κ. Αθηναγόρας, εκπροσωπών τόν Μακ. Αρχιεπίσκοπο Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Σεραφείμ, και πολλοί κληρικοί τής Ι. Μητροπόλεως.

Τού μνημοσύνου πρόσετη ο Μακ. Αρχιεπίσκοπος, που παρευρισκόταν συμπροσευχόμενος στο Ίερό Βήμα,

και έλαβαν μέρος οι δύο Αρχιερείς που λειτούργησαν και ο Θεοφ. Επίσκοπος Ανδρούσης κ. Αναστάσιος.

Στό τέλος του μνημοσύνου ο Μακ. Αρχιεπίσκοπος έξήρε με θερμά λόγια τήν προσωπικότητα του άειμνήστου Ίεράρχου και αναφέρθηκε με συγκίνηση στους στενούς δεσμούς που είχε μαζί του και στην εύδόκιμη διακονία του ως Ίεροκήρυκος και βοηθού Ίπισκόπου πλησίον του, όταν ο Ίδιος διατελούσε Μητροπολίτης Αρτης και άργότερα Ίωαννίνων.

Στή συνέχεια ο Πανος. Αρχιμ. π. Συμεών Κούτσας, Ιεροκήρυξ τής Ίερας Μητροπόλεως Νέας Σμύρνης, εκφώνησε τόν παρόντα έπιμνημόσυνο λόγο.

«Τά σώματα αυτών εν ειρήνη έτάφη, και τό όνομα αυτών ζή εις γενεάς... και τόν έπαι-

διά διδλίων, σημάτων, έργων κ.λπ. (σημειώ πάντως, προς άποφυγήν παρεξηγήσεως, ότι ή άπόφασις άκολουθούσα παγίαν πλέον άποφιν δέχεται ότι ο διά θεμιτών μέσων, ήτοι διά τής χριστιανικής μαρτυρίας, επιχειρούμενος προσηλυτισμός δέν άπαγορεύεται). Έκ τών ήδη εκτεθέντων και εκ τών περαιτέρω αναφερομένων περιστατικών, σταχυολογηθέντων εκ τής νομολογίας, ή άπόφασις φαίνεται ότι κατέχει τό θέμα (και θεωρητικώς) του προσηλυτισμού κατά τρόπον ώστε να κινήται άνέντως κατά τήν κρίσιν τών ύπ' όψει του δικαστηρίου τεθέντων περιστατικών. Έν τή κατευθύνσει ταύτη δέχεται, και εν όψει τών όσων, ως άποφαίνεται, άπεδείχθησαν ενώπιον του εκδώσαντος αυτήν δικαστηρίου, ότι ο προσηλυτισμός διά τους μάρτυρας του Ίεχωδά άποτελει και βασικόν σκοπόν (άντιθέτως προς όσα αναφέρουν εις τήν όμολογίαν τής πίστεώς των) και τρόπον λατρείας και προς επιτέλειαν αυτών διατίθενται πολλά έντυπα βοηθήματα, εκ τών όποιων εν ύπό τόν τίτλον «θεοκρατικόν βοήθημα διά τους διαγγελείς τής Βασιλείας», τό όποιον περιέχει συστηματικήν εκπαίδευσιν διά θεωρητικήν δράσιν και επιχειρηματολογία, αναλύεται ύπ' αυτής. Η άπόφασις δαίνουσα περαιτέρω αναλύει έτι συστηματικώτερον τήν εν γένει δραστηριότητα τών μαρτύρων του Ίεχωδά, κατά τους όποιους όποιος δέν μετέχει εις τό προσηλυτιστικόν έργον δέν λατρεύει τόν Ίεχωδά, του προσηλυτιστικου τούτου έργου όντος ώργανωμένον κατά τρόπον λεπτομερειακόν και σκανδαλώδη, όδηγία λεπτομερείς περι τό όποιο περιέχονται εις τό φυλλάδιον αυτών «Η διακονία μας τής Βασιλείας» (Δεκ. 1985), ως π.χ. «άπό πόρτα σε πόρτα», και άλλαι, ώρισμένας εκ τών όποιων ή άπόφασις άπαριθμεί, διά να καταλήξη εις τό ότι «ύπό τά περιστατικά ταύτα είναι προφανές ότι τουλάχιστον ο προσηλυτισμός που γίνεται από τους μάρτυρας του Ίεχωδά

άπό «πόρτα σε πόρτα», δηλ. στο άσυλο τής κατοικίας του άτομου ή τής οικογενείας του, σε ώρες άπρόσμενες συνιστά, βάσει τής άνωτέρω θεωρίας και νομολογίας, πάντοτε άθέμιτο προσηλυτισμό, άπαγορευόμενο από τό Σύνταγμα και τόν ειδικό νόμο».

10) Σημειώ, τέλος, ότι ή άπόφασις έπισημαίνει ότι ο εις τήν Ελλάδα πληρεξούσιος και εκπρόσωπος τής αλλοδαπής εταιρείας, που προϊσταται του εις αυτήν τμήματος αυτής, είναι έλευθέρως μετακλητός ύπό του παντοδυνάμου Συμβουλίου των διευθυντών αυτής και, συνεπώς, κατ' ουσίαν ο πρόεδρος του σωματείου διορίζεται και παύεται ύπό του Συμβουλίου τούτου με περαιτέρω συνέπειαν τό σωματεϊον τούτο να αντιβαίνει εις τήν ήμεδαπήν δημοσίαν τάξιν, διότι τό αποφασιστικόν όργανον αυτου εύρίσκεται κατ' ουσίαν εις τήν αλλοδαπήν. Και τώρα μία χαρακτηριστική παρατήρησις. Η άπόφασις θεβαιό ότι ενώπιον του εκδώσαντος αυτήν δικαστηρίου έξητάσθησαν μάρτυρες μόνον τών άνακοπόντων και τής προσθέτως παρεμβάσης ύπερ αυτών Έκκλησίας τής Ελλάδος, ουχι δε τών καθ' ών ή τριτανάκοπή και μάλιστα παρά τήν αντίθετον μείαν, που ούτοι κάνουν εις τάς προτάσεις των. Η άπουσία τών μαρτύρων τούτων, οι όποιοι κινούνται, κατά τήν άπόφασιν, «άπό πόρτα σε πόρτα», αλλά δέν ήδυνήθησαν να κινήθουν εις «πόρταν», κάπως έπισημοτέραν και γνωρίζουσαν τό θέμα, δέν έμβάλλει τουλάχιστον εις άπορίας; Κατά τά λοιπά ή αυτεπάγγελτος έρευνα προς εξακρίβωσιν τής αληθείας των προαθέντων πραγματικών περιστατικών λόγω του γενικώτερου κοινωνικου ένδιαφέροντος, ως άποφαίνεται ή άπόφασις, δέν νομίζω να υπήρξεν άτυχής.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΑΝΑΣΤ. ΒΑΒΟΥΣΚΟΣ

νον εξαγγέλλει Ἐκκλησίᾳ» (Σοφ. Σειρ. 44, 14-15).

Οἱ λόγοι αὐτοί, Μακαριώτατε Δέσποτα καὶ ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, μὲ τοὺς ὁποίους ὁ σοφὸς Σειράχ ἐξυμνεῖ τοὺς Πατέρες τοῦ ἀρχαίου Ἰσραήλ, ἄνδρες δηλαδὴ ἱεροὺς ποὺ δόξασαν τὸ Θεὸ καὶ ἐνσάρκωσαν τὸ θέλημά Του κατὰ τὴν ἐπίγεια ζωὴ τους, ἴσως εἶναι οἱ καταλληλότεροι γιὰ τὴν ἱερὴ τούτη ὥρα κατὰ τὴν ὁλοία, συναρθροισμένοι στὸ γὰρ τοῦτον τοῦ Θεοῦ, τελοῦμε τὴ θεία Εὐχαριστία εἰς τιμὴν καὶ μνήμην τοῦ μακαριστοῦ Ἐπισκόπου μας κυροῦ Χρυσοστόμου καὶ παρακαλοῦμε τὸν Κύριο τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου νὰ τὸν ἀναπαύσει ἀπὸ τοὺς κόπους τοῦ στήν αἰώνια Βασιλεία Του.

Ἔστω ἱερὴ καὶ ταυτόχρονα γεμάτη συγκίνηση καὶ πόνο. Γιὰ ὅλους μας, προσάντων ὅμως γιὰ τὸν ἱερὸ κληρὸ καὶ τὸν πιστὸ λαὸ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Νέας Σμύρνης.

Ἱερή, διότι μᾶς ἐπιτρέπει νὰ θιώνουμε τὸ μυστήριο τῆς ἐνότητος τῆς Μίας Ἐκκλησίας· ἐκείνης ποὺ θριαμβεύει στοὺς οὐρανοὺς καὶ ἐκείνης ποὺ ἐξακολουθεῖ νὰ στρατεύεται πάνω στὴ γῆ «τὴν καλὴν στρατείαν» (Α΄ Τιμ. 1,18) καὶ νὰ δίνει «τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ» (Ἀποκ. 12,17). Συναγμένοι γύρω ἀπὸ τὴν Τράπεζα τῆς Εὐχαριστίας ὅλοι ἐμεῖς οἱ «περιλειπόμενοι» (Α΄ Θεσσ. 4,15), ποὺ συνεχίζουμε νὰ τρέχουμε «τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα» (Ἔβρ. 12, 1), ἱκετεύουμε «τὸν Θεὸν τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός» γιὰ τὸν Ἐπίσκοπο καὶ Πατέρα μας. Νὰ τὸν ἀναπαύσει «ἐν χώρᾳ ζώντων» καὶ νὰ τοῦ ἀνοίξει τὶς πύλες τοῦ Παραδείσου. Νὰ τὸν ἀναδείξει πολίτη τῆς Βασιλείας Του, δίνοντάς του ἄφεση γιὰ ὅ,τι ὡς ἄνθρωπος ἀτελής καὶ ἐκεῖνος ἀμάρτησε στὴ ζωὴ του.

Ἔστω, ὅμως, καὶ γεμάτη συγκίνηση καὶ πόνο. Γιατί; Διότι ὀρφανέμας. Ὅπως ὀρφανεὺς ἢ οἰκογένεια χάνοντας τὸν πατέρα καὶ προστάτη τῆς, ἔτσι ὀρφανεὺς καὶ μιὰ τοπικὴ Ἐκκλησία, δὶαν στερεῖται τὸν ἐπίσκοπο καὶ διδάσκαλό τῆς.

Διότι, ἔστω καὶ ἂν ὁ χωρισμὸς εἶναι προσωρινός, ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι πικρὸς καὶ νὰ προξενεῖ λύπη.

Διότι ὁ θάνατος τοῦ μακαριστοῦ Ἱεράρχου μας ἦρθε ἐπιτελῶς αἰφνίδια καὶ ἀπρόσμενα. Πιστεύαμε πὼς θὰ τὸν εἶχαμε γιὰ πολὺν ἀκόμη κοντὰ μας καὶ ὅτι ἡ ἡλικία του τοῦ ἐπέτρεπε νὰ συνεχίσει τὸ ἀποστολικὸ του ἔργο. Μᾶς παρηγορεῖ, ὅσοπο, ὁ λόγος τοῦ Μ. Βασιλείου: «Θεὸς ὁ τὰ ἡμέτερα οἰκονομῶν, ὁ τὰς τῶν χρόνων ὀρθοδοσίας ἐκάστῳ νομοθετῶν, ὁ ἀγαθῶν εἰς τὴν ζωὴν ταύτην, αὐτὸς καὶ μετέστησεν» (Ἐπιστ. 300, Πατρὶ Σχολαστικοῦ παραμνητικῆ, ΒΕΠΕΣ 55,358). Αὐτὸ, ὅμως, ποὺ κατ' ἐξοχὴν γλυκαίνει τὸν πόνο μας εἶναι ἡ ἐλπίδα στὸ Χριστὸ καὶ στὴν αἰώνια ζωὴ ποὺ Ἐκεῖνος χαρίζει. «Θεῶ γὰρ ζῶσι πάντες οἱ κατὰ Θεὸν ζήσαντες, κἂν ἐνθὲνδε ἀπαλλαγῶσιν» μᾶς βεβαιώνει ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος (Δόγ. ΚΑ' εἰς Μέγαν Ἀθανάσιον 1, ΒΕΠΕΣ 59,148).

* * *

Πρὶν ἀπὸ σαράντα ἡμέρες, ἀδελφοί, παραδώσαμε στὰ σπλάγχνα τῆς μάνας γῆς «ἐν εἰρήρῃ» τὸ σῶμα τοῦ μακαριστοῦ Ἱεράρχου. Κληρὸς καὶ λαὸς διατρένωσε τὰ αἰσθήματα ἀπεράντου σεβασμοῦ, τιμῆς καὶ ἀφοσιώσεως πρὸς τὸ σεπτὸ πρόσωπό του. Ἀφενδῆς μάρτυρας ὁ πόνος καὶ ἡ θλίψη καὶ τὰ δάκρυα ὅλων μας. «Τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν εἰρήρῃ ἐτάφη».

Σήμερα, τελώντας τὸ μνημόσυνο του, μποροῦμε νὰ διακηρύξουμε: «καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ζῆ... καὶ τὸν ἔπαινον αὐτοῦ εξαγγέλλει ἡ Ἐκκλησία». Ἡ αἰφνίδια ἀναχώρησή του καὶ τὸ κενὸ ποὺ ἄφησε ἡ ἀπουσία του, συνέτεινε στὸ νὰ συνειδητοποιήσουμε τὴν ἀξία τοῦ ἐπισκόπου ποὺ εἶχαμε, τὶς πολλὰ καὶ μεγάλα ἀρετὲς του, τὴν πολύτιμη ποιμαντικὴ προσφορά του. Ὅπως τὸ ὄνομά του «ζεῖν», βρῖσκεται καθημερινὰ στὰ χεῖλη ὅλων μας, καὶ αὐτὸ ἀποτελεῖ ἓνα συνεχὲς καὶ ἀδιάκοπο ἐκκλησιαστικὸ μνημόσυνο, μιὰ ἐξαγγελία ἐπαίνου τῆς κοινῆς συνειδήσεως ἴσοο τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ πληρώματος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεώς μας ὅσο καὶ ὅλων ἐκείνων —καὶ εἶναι τόσο πολλοί—, τοὺς ὁποίους ὁ ἀοίδιμος γέροντας διακόνησε καὶ συνδέθηκε στενὰ μαζί τους. Στὸ πρόσωπό του βρῖσκει ἐφαρμογὴ κατὰ τρόπο θανμαστὸ καὶ ἓνας ἄλλος λόγος τοῦ σοφοῦ Σειράχ: «ἐν συντελείᾳ ἀνθρώπου ἀποκάλυψις ἔργων αὐτοῦ» (Σοφ. Σειρ. 11,27). Φανέρωση ἔργων καὶ ζωῆς, ποὺ εἶναι εὐάρεστα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ ὑπηρετοῦν τὴν οἰκοδομὴ τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας.

* * *

Ἐπῆρξε ἐπίσκοπος τοῦ Θεοῦ! Πόσο ἀγαποῦσε ὁ μακαριστὸς Ἱεράρχης τὸν σεμνὸ ἀλλὰ καὶ καθαγιασμένον τοῦτον τίτλο! Ἐξέφραξε τὴν πίστη του σὶς καθάρεις διβλικὲς πηγές. Τὴν ἀντίληψη ποὺ εἶχε γιὰ τὸ ἐπισκοπικὸ ἀξίωμα καὶ ἡ ὁποία διαπότιζε τὸ φρόνημα καὶ τὴ συμπεριφορὰ του.

Ἡ εὐσέβειά του ἦταν ἐκκλησιαστικὴ καὶ ἡ εὐλάβειά του ἀνυπόκριτη. Ὅσοι τὸν εἶχαν γνωρίσει ἀπὸ τὸ ξεκίνημα τῆς ἱερατικῆς του ζωῆς βεβαιώνουν γιὰ τὴν ἀδιαπάρρηση ποὺ τὸν διέκρινε καὶ τὴν ἀφρόσωση ποὺ εἶχε στὸ ἱερατικὸ του χρέος. Δὲν ὑπολόγιζε τὸν ἑαυτό του. Ἀδιαφοροῦσε καὶ γιὰ τὴν ὑγεία του. Δὲν φοβόταν τὸν κόπο καὶ τὴν ταλαιπωρία. Τοῦ ἦταν ἐντελῶς ξένο καὶ ἀποκρουστικὸ πράγμα ἡ ἐπιδίωξη προσωπικῶν ἀνέσεων ἢ ἀκόμη καὶ θεμιτῶν ἀπολαύσεων. Εἶχε ἐγκλωπῶθεῖ τὸ πνεῦμα τῆς κακοπάθειας ἀπὸ τὰ νεανικά του χρόνια. Καὶ δὲν τὸ ἀποχωρίστηκε ποτέ. Μέχρι τὴν ὥρα ποὺ ἐκλείσει τὰ μάτια του.

Θὰ πρέπει νὰ ὑπογραμμίσουμε μὲ τὸν πιὸ ζωηρὸ τρόπο πὼς ὑπῆρξε ἀφιλόργος καὶ φτωχὸς σὲ ὅλη του τὴ ζωὴ καὶ ὅτι πέθανε φτωχός. Ἡ λάμψη τοῦ χρυσοῦ ὄχι μόνο δὲν αἰχμαλώτισε ποτέ τὴν καρδιά του ἀλλὰ καὶ ἐπέσυρε τὴν περιφρόνησή του. Περιφρονοῦσε, δὲν ὑπολόγιζε τὰ χρήματα — ἀρετὴ τόσο σπάνια στὴν ὕλιστικὴ ἐποχὴ μας. Τὰ χέρια του ἦταν

πάντα ανοιχτά. "Όμως, ποτέ για να πάρουν, αλλά πάντοτε για να προσφέρουν πλουσιοπάροχα σε όλους εκείνους που είχαν ανάγκη.

Ἀξιοπρεπής και ἀδούλωτος μπροστά σε ἄρχοντες και ἀξιοματούχους είχε τὴν τέχνη πολλὴ γρήγορα με τὴν ἀπλή και ἀνεπιτήδευτη συμπεριφορά του να κερδίζει τὴν ἐμπιστοσύνη και να δημιουργεῖ κλίμα οἰκείο και φιλικό. Δὲν φοβόταν οὔτε και ντροπὴ να προσφύγει ἀκόμη και σὸν ἄμορφο ἀστεῖο. Ἦταν τὸ και' ἐξοχὴν δικό του ποιμαντικό ἔργο. Κάτι που ἐξέφραζε τὴν ἀπλότητα τῆς καρδιάς του και τὸν αὐθορμητισμὸ τοῦ χαρακτήρα του.

Ἡ διοίκηση, ἔργο ἰδιαίτερα ἐπίμοχθο και λεπτό, ἐρχεται να ἀποκαλύψει συνήθως τὸν ψυχισμό και τὸν χαρακτήρα ἐκείνου που τὴν ἀσχεῖ, σύμφωνα με τὴν εὐστοχώτατη ρήση τοῦ σοφοῦ τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος Πρίαντα. Καὶ εἶναι ἀλήθεια οὗ ὁ μακαριστὸς Ἐπίσκοπός μας ἐδῶ ἀπέδειξε ἕνα πλοῦτο ἀρετῶν που στόλιζαν τὴν προσωπικότητά του και πιστοποιούσαν τὴν ἀριότητα τοῦ χαρακτήρα του.

Ἔμεινε, και' ἀρχάς, μέχρι τὸ τέλος τῆς ζωῆς του ἀπλὸς και ἄντρος. Δὲν τὸν θάμπωσε ἡ αἴγλη τοῦ ἐπισκοπικοῦ ἀξιώματος και δὲν τὸν μέθυσε ἡ δύναμη τῆς ἐξουσίας. Ἰδιαίτερα σὺς σχέσεις του με τοὺς ἱερεῖς και τοὺς συνεργάτες του. Ὑπῆρξε ὁ π α τ ἔ ρ α ς και ὁ ἀ δ ε λ φ ὀ ς. Καταδεκτικὸς, προσηγής, ανοιχτὸς σὸ διάλογο. Ἀποστρεφόμενος τὴ διαβολή, τὴ συκοφαντία, τὴν κατάκριση. Εἶχε θαθὸ τὸ αἰσθημα τῆς δικαιοσύνης μέσα του. Ἦταν ἀντικειμενικὸς και ἀμερόληπτος. Δὲν ἔκανε διακρίσεις και μάστιχα δημόσια, ἀν και ἡ δξυδέρκεια και ἡ ἐκπλήρσωση παρατηρητικότητά του τοῦ ἐπέτρεπε πολλὴ εὐκολα να ζυγίζει σωστά τὰ πρόσωπα και να ἐπιμα ἀντικειμενικά τὰ γεγονότα.

Ἡ βαθιὰ ἀνθρωπογνωσία και ἡ ἄγρυπνη παρακολούθηση τῆς κοινωνικῆς πραγματικότητας που εἶχε, τὸν βοηθοῦσαν να κατανοεῖ ὅλα τὰ προβλήματα τῶν κληρικῶν του: προσωπικά, οἰκογενειακά, οἰκονομικά. Καὶ ἡ κατανόηση αὐτῆ μεταφραζόταν σε μιὰ σίση και συμπεριφορά που φανέρωσε τὸν πλοῦτο τῆς καρδιάς του. Τὴ μεγάλη ἀγάπη του. "Όλοι οἱ κληρικοὶ τῆς Μητροπόλεως μας ἔχουν κάτι να ποῦν για τὴν πολλὴ και πολυποίκιλα ἐκδηλωμένη ἀγάπη τοῦ ἐπισκόπου τους.

Ἦξερε ἀκόμη ν' ἀναγνωρίζει και να τιμᾶ τὰ χαρίσματα και τὶς ἰκανότητες τῶν συνεργατῶν του — ἐνδειξη γνήσιας ταπεινοφροσύνης και γνώρισμα ἀνεπίφθορης ψυχῆς. Ὁμολογοῦσε δημόσια συχνὰ τὴν προσφορά τους, ἀν αὐτὸ συνέπιπτε να μὴν ἦταν γνωστό.

Ἐπάνω ἀπ' ὅλα, ὁμως, ὁ μητροπολίτης Χρυσόστομος ὑπῆρξε ἄνθρωπος τῆς ἀγάπης. Ὁ ἐ π ἰ σ κ ο π ο ς τ ἧ ς ἀ γ ά π η ς. Ὁ ἐπίσκοπος τῶν ἀρρώστων. Ὁ ἐπίσκοπος τῶν νοσοκομείων. Ὁ ἐπίσκοπος τῶν φτωχῶν και τῶν πονεμένων. Μακαριστὸ Γέροντα: δὲν θὰ σε ξαναδοῦμε ν' ἀνεβαίνεις, ὅλος ζωντάνια, τὶς σκάλες τῶν νοσοκομείων. Να στέκεσαι σιωπηλὸς ἔξω ἀπὸ τὰ χειρουργεῖα. Δὲν θὰ ξαναπαρεῖς

τὸ δρόμο για τὸ Λονδίνο, ἀγχοφόρος τοῦ ἀνθρώπινου πόνου, συμπαραστάτης σὴν ὥρα τῆς ἀγωνίας, παρήγορος ἄγγελος σὸ κρεβάτι τῆς δοκιμασίας: Ὁ Θεὸς ἐπέτρεψε να γεντεῖς κι ἐσὸ τὸν ἴδιο πόνο και ν' ἀφήσεις τὴν ὕστατη πνοή σου πάνω σ' ἕνα κρεβάτι τοῦ πόνου!

* * *

Αὐτὴ ὑπῆρξε, ἀδελφοί μου, ἡ προσωπικότητα τοῦ μακαριστοῦ Ἱεράρχου μας. Τὸ πνεῦμα του, τὰ προτερήματά του, οἱ ἀρετὲς που τὸν στόλιζαν. Καὶ ἡ προσωπικότητά του σφράγισε ἀνεξίτηλα τὴ ζωὴ και τὸ ποιμαντικό ἔργο τῆς νεοσύστατης Μητροπόλεως Νέας Σμύρνης, τῆς ὁποίας κατέστη πρώτος ποιμενάρχης τὸ 1974. Δώδεκα χρόνια μόνο ποιμαντορίας τοῦ χάρισε ὁ καλὸς Θεός. Ὡστόσο, ὑπῆρξαν ἀρετὰ για μιὰ ἀκτινοβόλο και ἐπιτονη παρουσία τῆς Ἐκκλησίας σε ὅλους τοὺς τομεῖς ἐκκλησιαστικῆς δραστηριότητας.

Ὁργάνωσε εὐρύθμα τὴ λειτουργία τῆς νεοπαγοῦς Μητροπόλεως. Θεμελιώδης ποιμαντικὴ του ἀρχὴ ἦταν: σὴ διακονία τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, σὴ διάθεση τῶν χοινοτιανῶν μας. Χωρὶς θόρυθο, χωρὶς ἴχνος αὐτοπροβολῆς ἢ διαφημίσεως. Συνήθιζε να λέει: «Ὁ,τι κάνω θέλω να τὸ γνωρίζει μόνο ὁ Θεὸς και, δταν ἡ περίπωση τὸ ἐπιβάλλει, τὸ ποιμνίό μου».

Ὁραμά του τὸ ὑψηλὸ ἐπίπεδο τοῦ κλήρου και σὸ ἦθος και σὺς ἰκανότητες και σὴ μορφωτικὴ στάθμη. Προσέλαβε σὴν ὑπηρεσία τῆς Μητροπόλεως ἢ χειροτόνησε νέους κληρικοὺς με ζῆλο και πολλὰ χαρίσματα. Παρακίνησε ἄλλους σε μεταπτυχιακὲς εἰδικευμένες σπουδὲς σὸ ἐξωτερικό. Ἐνθάρρυνε ἠθικά και ὕλικὰ κάθε δημοφῆ ποιμαντικὴ πρωτοβουλία τῶν ἐφημεριῶν του. Κάποτε εἶχε πεῖ σε σενὸ συνεργάτη του: «Παιδί μου, διδαχθεῖτε ἀπὸ τὰ δικὰ μας λάθη και δώστε σεῖς οἱ νεώτεροι κάτι καλύτερο σὴν Ἐκκλησία».

Ἡ λατρεία, τὸ κήρυγμα και ἡ κατήχηση ἦταν τομεῖς που σγκέντρωναν τὴ συνεχῆ φροντίδα του. Προερχόμενος ἀπὸ τὸ σῶμα τῶν Ἱεροκηρύτων ἀγαποῦσε τὸ κήρυγμα: πίστευε σὴν ἀναπλαστικὴ δύναμη του. Τὸ ἤθελε ζωντανό, σύγχρονο, ἀνεθασμένο ποιητικό. Ἀκόμη ἡ ζωντάνια τοῦ χαρακτήρα του, ἡ νεανικὴ του δομὴ που δὲν τὸν ἐγκατέλειπε οὔτε σὸ πενηνταετηρία του χρόνια, τὸν ἔκανε να αἰσθάνεται νέος, αὐτὸ μεταφραζόταν σε μιὰ ἰδιαίτερη στοργὴ για τὴν καινούργια γενιά, μιὰ ἐπιτονη φροντίδα για τὴν καλὴ λειτουργία τῶν Κατηχ. Σχολείων και τῶν Ἐνοριακῶν Νεανικῶν Κέντρων γενικά για τὴ ζωντανὴ μαρτυρία τῆς Ἐκκλησίας ἀνάμεσα σὸα παιδιά και τοὺς νέους.

Με θαυμαστὸ ζῆλο διακόνησε και σὸν τομέα τῶν ἔργων τῆς ἀγάπης, διότι πίστευε σὴ δύναμη τῆς ἀγάπης και εἶχε τὸ χάρισμα να κατανοεῖ τὸν ἄνθρωπο και να συμπεριφέρεται τὸν πόνο του. Συμπαραστάθηκε με ὑποτροφίες σὸα νιάτα, φτωχοὺς μαθητὲς και σπουδαστὲς, για να μπορέσουν να σπουδάσουν. Ἀρρωστοί, φτωχοὶ και κατατρογμένοι βροῆκαν κοντά του στοργὴ και ἀφειδώλευτη ὕλικὴ βοήθεια. Τὰ γερατειὰ κι ἐκείνα κατέλαβαν πρωτεύουσα θέση σὴν ποιμαντικὴ

ΘΕΟΔΩΡΟΣ Ο ΣΤΟΥΔΙΤΗΣ*

ὡς ἀνακαινιστῆς τοῦ μοναχικοῦ βίου

Ἐντεῦθεν αἱ ὑποφίαι, ἐντεῦθεν αἱ καταλαλαίαι, καὶ τὸ τρίτον ἐντεῦθεν οὐ ὁ Χριστὸς ἐν μέσῳ ὑμῶν... ἀλλ' ὁ ἐχθρὸς τῶν ψυχῶν ἡμῶν ὁ διατέμνων τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ. Δῆλον γὰρ ὅτι ὅπου ἰδιοκτημοσύνη καὶ οὐ κοινότης ἀπεστὶν ἐκεῖθεν ὁ Χριστὸς...»⁴¹. Πρὸς δὲ τοὺς ἔχοντας δούλους λέγει· ἀκούω... ἐνίους πάλιν ἐπιλαθόμενους τῆς ἐνόμου ζωῆς, δούλους ὠνησαμένους αὐτοῖς συζῆν' καὶ γοῦν ἐτέρους ἀγροὺς ἀγοράζειν. Ὡ τῆς ἀθλίας μου ψυχῆς! πῶς ἐν τούτοις οὐ στενάζω;... τί οἱ δούλοι Κυρίου δούλοι παθῶν γέγονατε; τί οἱ ἐν νόμῳ ἀνομεῖν ἀνέχεσθε; οὐαὶ τῷ μόνῳ! οὐαὶ τῷ γυναιιάζοντι! οὐαὶ τῷ δούλοδούλῳ»⁴².

Αἱ ἀσθένειαι λοιπὸν αὐταὶ τοῦ μοναχικοῦ βίου καὶ ἡ ἐξωτερικὴ καὶ ἐσωτερικὴ ἐν γένει τούτου χαλάρωσις δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἀφήσουν ψυχρὸν καὶ ἀσυγκίνητον τὸν ἱ. Θεόδωρον καὶ νὰ μὴ κινήσουν τὸ ἐνδιαφέρον τούτου, ὅστις καίτοι ἀρτίως εἶχε μνηστῆ εἰς τὰ τοῦ μοναχικοῦ βίου, ὅμως εἶχε παραδοθῆ μετὰ ζήλου καὶ συνέσεως εἰς τοὺς τῆς ἀσκήσεως ἀγῶνας καὶ εἶχε μορφώσει πλήρη ἕνοιαν περὶ τοῦ ὑψηλοῦ καὶ ἀγγελικοῦ τούτου βίου.

Ὁ Θεόδωρος τὸ μὲν ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ θείου του Πλάτωνος, τὸ δὲ ὑπὸ τὴν ἔμπνευσιν τῶν εὐαγ-

γελικῶν περὶ τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος ἀρχῶν, καθ' ἃς ὁ μὲν κόσμος θεωρεῖται ὡς τὸ πρόσκαιρον στάδιον εἰς τὸ ὁποῖον ἐτέθημεν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἵνα ἀγωνισθῶμεν, τὸ δὲ σῶμα ὡς ναὸς καὶ οἶκος Θεοῦ, καὶ οὐχὶ ὡς πηγὴ καὶ ἐστία τοῦ κακοῦ, εἶχε διαμορφώσει ἐν τῇ συνειδήσει αὐτοῦ σχέδιον περὶ ἀνακαινίσεως τοῦ μοναχισμοῦ.

Οὐχ ἤττον δὲ καὶ τὰ συγγράμματα τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας οὐ μικρὰν ὠφέλειαν προσέφερον εἰς τὸν Θεόδωρον, τοῦ ὁποῖου ἰδιαιτέραν προσοχὴν ἐπέσπα ὁ μέγας τῆς ἐκκλησίας φωστὴρ Βασίλειος, διὰ πάντων μὲν τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ, μάλιστα δὲ διὰ τῶν ἀσκητικῶν αὐτοῦ, ἅτινα τὰ μέγιστα συνετέλεσαν ὥστε οὗτος νὰ κάμῃ τελειότερον τὸν καταρτισμὸν τοῦ ἐν λόγῳ προγράμματος⁴³. Καὶ ἦτο πολὺ φυσικὸν βεβαίως νὰ θεωρήσῃ ὁ Θεόδωρος ὡς τὸν μεγαλείτερον συντελεστὴν τοῦ κοπιώδους τούτου καὶ μεγάλου ἀνακαινιστικοῦ ἔργου αὐτοῦ τὰ περὶ τοῦ μοναχικοῦ βίου ἀναφερόμενα ἔργα τοῦ μ. Βασιλείου, καθ' ὅσον ὡς γνωρίζομεν ὁ κάλλιον παντὸς ἄλλου ἐγκύψας εἰς τὰ τοῦ μον. βίου καὶ διαγνοὺς τὰς μεγάλας ὠφελείας, ἃς ἦτο δυνατόν οὗτος νὰ προσφέρῃ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καταλλήλως διαρρυθμιζόμενος, εἶναι ὁ μ. Βασίλειος. Οὗτος πρὸς τοὺς λοιποὺς συστηματικοὺς ἔργοις, πρὸς τῇ ἀσκήσει καὶ τῇ προσευχῇ εἰσήγαγεν ἐν τῷ μοναχισμῷ καὶ τὴν πνευματικὴν

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 610 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 18 τεύχους.

41. ἔνθ' ἀν. ἐπ. 180.

42. ἔνθ' ἀν. ἐπ. 107.

43. Περιοδ. «Ἀλήθεια» ἔτος Α'. τεύχ. 1στ'. σελ. 263.

τον μερίμνα μετὰ τὰ «Σπίτια Γαλήνης Χριστοῦ» καὶ τὶς «Ἐοίεες Σιοργῆς Ὑπερηλίκων». Ἡ «Σιέγη Σιοργῆς» ἐδῶ στὴ Νέα Σιών, φωλιὰ γὰρ τὰ τιμημένα γερατειὰ ὅπως ὁ ἴδιος τὴν ἐμπνεύσθη καὶ ποὺ δὲν πρόλαβε νὰ δεῖ δλοκληρωμένη, θὰ ὑπενθυμίζει πὲ ὅλους τὸ πέρασμά του· ὅτι «διῆλθεν εὐεργετῶν» (Πράξ. 10,38) καὶ «ἐργαζόμενος τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας» (Γαλ. 6,10).

* * *

Μακαριστὲ Γέροντα,

Κλῆρος καὶ λαὸς μετὰ προεξάρχοντα τὸν σεπτὸ Πρωθιεράρχη τῆς Ἐκκλησίας μας τελοῦμε σήμερον τὸ μνημόσυνόν σου. «Αὐτὸς ἡμᾶς ἐποπιεύεις ἀνωθεν» (Γρηγορίου Θεολόγου, Λόγος ΜΓ' εἰς τὸν Μ. Βασίλειον Ἐπιτάφιος 82, ΒΕΠΕΣ 60,179), καὶ ἐμεῖς ὀφειλετικὰ παρακαλοῦμε τὸν Πανοικτίρμονα Κύριο νὰ ἀναπαύσῃ σὲ τὸν πιστὸ δούλο σου, τὸν φρόνιμο αὐκονόμο τῶν μωσθηρίων Θεοῦ» (Λουκ. 12,42· Α' Κορ. 4,1), καὶ νὰ σὲ κατατάξῃ «ἐν παραδείσῳ». Μαζὶ μετὰ τοὺς δήμους τῶν ἀγγέλων καὶ τοὺς χοροὺς τῶν ἁγίων.

Παράλληλα σοῦ παρέχουμε τὴ διαβεβαίωση πὸς δὲν θὰ σὲ ξεχάσουμε ποτέ. Ἡ μνήμη σου θὰ παραμένει ἀγέραστη καὶ αἰώνια στὶς καρδιές μας. Εἶναι ἄλλωστε ἐπιτολὴ τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ (Ἐβρ. 13, 7). Θὰ θυμούμαστε πάντοτε τὴ σεβάσμια μορφή σου. Τὰ λόγια σου (Ἰω. 16,4). Τὴν ἀγάπη καὶ τὴν κατ' ἐκτικὴ σιοργή σου. Τοὺς κόπους καὶ τοὺς μόχθους σου (Α' Θεσο. 2,9). Τὴ μαρτυρία τῆς θεοφιλοῦς ζωῆς σου.

Ὁρφανοὶ μέγοι γδές, ἔχομε ἤδη κεφαλή. Ἐγὼν καινούργιο Μητροπολίτη. Ἐπίσκοπο ἔμπειρο καὶ σεμνόν. Γνωρίζομε πὸς τὸν ἀγαποῦσε καὶ δι, διὰ περιστάσεις δύσκολες τὸ κάλεσαν, ἔγινε ἀγγελος φερωτὸς καὶ ἔτρεξε γὰρ νὰ τοῦ συμπαρασταθῆς ἀδελφικά. Τώρα καλεῖται πλέον ἐκεῖνος νὰ ποιμάνει τ' ὄρφανέμο ποιμνίόν σου καὶ νὰ συνεχίσει τὸ ἔργο σου. Ἄς μᾶς σκεπάζει, Γέροντα, ὄλους ἡ εὐλογία σου καὶ ἃς μᾶς ἐμπνέει τὸ ὑψηλὸν παραδείγματόν σου.

Ἄρχιμ. ΣΥΜΕΩΝ Π. ΚΟΥΤΣΑΣ

Ἱεροκήρυξ

ἐργασίαν, τάξας ὥρας ἀναγνώσεως καὶ μελέτης πρὸς τοῦτο.

Ἡ προαναφερθεῖσα λοιπὸν ἐσωτερικὴ καὶ ἐξωτερικὴ ἐν γένει ἀθλία κατάστασις τοῦ μοναχικοῦ βίου ἢ κορυφωθείσα ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ ἱ. Θεοδώρου ἐχρησίμευσεν εἰς τοῦτον ὡς ἡ μόνη αἰτία ἵνα ἐν καιρῷ οὗτος ἀναλάβῃ τὴν ἀνακαινίσιν καὶ ἀναδιοργάνωσιν τοῦ μοναχικοῦ βίου, ἢ δὲ εὐκαιρία τῆς πνευματικῆς καταρτίσεως τοῦ Θεοδώρου, ἥτις ἤρξατο ἅμα τῇ εἰσαγωγῇ τούτου ἐν τῇ μονῇ τοῦ Σακκουδίου ἀπετέλεσε τὴν ἀφορμὴν εἰς τὸ νὰ διῆδῃ οὗτος καὶ ἐνσκήψῃ καλλίτερον εἰς τὰς μοναχικὰς παρεκτροπὰς καὶ συντόνας ἐργασθῆ ὑπὲρ τῆς ἀνορθώσεως τοῦ μοναχικοῦ βίου, ἐπουλώσῃ τὰς διαφόρους αὐτοῦ πληγὰς καὶ διαρρυθμίσῃ ὁμοιόμορφως ὅσον τὸ δυνατὸν τοῦτον, καὶ οὕτω καταστήσῃ τοὺς μοναχοὺς, ὡς καὶ οἱ πρὸ αὐτοῦ μεταρρυθμισταὶ τοῦ μοναχ. βίου, εὐσεβεῖς ἐν συνειδήσει, μακρὰν τῆς δεισιδαιμονίας καὶ ἀμαθίας διατελοῦντας καὶ δυναμένους ἵνα διδάξωσι καὶ διὰ τοῦ λόγου καὶ διὰ τοῦ ἔργου αὐτῶν τὸν πλησίον καὶ ἵνα ὠφελήσωσιν ἑαυτοὺς τε καὶ τοὺς ἄλλους.

Καὶ ἄς ἴδωμεν λεπτομερέστερον ὁποῖας ἀντιλήψεις καὶ μεταρρυθμιστικὰς ἰδέας εἶχεν ὁ ἡμέτερος Θεόδωρος περὶ τοῦ μοναχικοῦ βίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Γενικαὶ ἀρχαὶ καὶ ἀντιλήψεις τοῦ Στουδίτου περὶ τῆς μοναχικῆς πολιτείας.

Τὰ διάφορα καὶ ποικίλα καλά, ἅτινα προσέφερον ὁ μοναχικὸς βίος ἀνέκαθεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ὁ ὑπὲρ τούτου ἐνθουσιασμὸς καὶ ζήλος Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου ὤθησαν τὸν ἱερὸν τοῦτον ἄνδρα ὥστε νὰ λάβῃ ἰδιαιτέραν ὑπὲρ τούτου μέριμναν καὶ νὰ θεωρήσῃ τοῦτον ὡς τι καθίδρυμα ὅπερ ἔχει τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ παρὰ Θεοῦ καὶ ὡς πολιτείαν ἰσάγγελον καὶ μάλιστα ὡς ἐν τῶν μυστηρίων τῆς ἐκκλησίας⁴⁴, ὡς ὁ ἴδιος ἐπωνόμασε τοῦτον ὅταν ἠρωτήθῃ ὑπὸ τινος μοναχοῦ περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ μοναχικοῦ βίου εἰπὼν σὺν ἄλλοις καὶ ταῦτα· «τὸ τῶν μοναχῶν σχῆμα παρθενίας ἐστὶν ἐπάγγελμα, καὶ μυστήριον ἐστὶ μοναχικῆς τελειώσεως κατὰ τὴν φωνὴν τοῦ Θεοῦ καὶ πανσόφου Διονυσίου. Καὶ τὸ λέγειν τινὰς πόθεν παρεδόθη τὸ ἀποτάσσεσθαι καὶ γίνεσθαι μοναχόν; οὐδὲν ἕτερον ἐστὶν εἰπεῖν ἢ ὅτι πόθεν παρεδόθη γίνεσθαι τινὰ χριστιανόν· ὁ γὰρ τὸ πρότερον θεσμοθετήσας ἀποστολικῆ παραδόσει, καὶ τὸ δεῦτερον ἐξέδωκεν...»⁴⁵.

Ἐπίσης ὁ μοναχικὸς βίος παρομοιάζεται ὑπὸ τοῦ Θεοδώρου πρὸς παράδεισόν τινα τὸν ὁποῖον ἐπισκοπεῖ ὁ Κύριος, «φύοντα τὰ καλλίκαρπα δένδρα τῆς καθαρᾶς προσευχῆς, τῆς ἀκραδάντου ὁμολογίας, τῆς

φωτοποιοῦ ἐξαγορεύσεως, τῆς ἀγγελικῆς χοροστασίας, τῆς θεομιμήτου ὑπακοῆς, τῆς χριστοφόρου ταπεινοφροσύνης»⁴⁶.

Εἶναι δὲ ὁ βίος οὗτος κατὰ τὸν Θεόδωρον «ἡ μερὶς τοῦ Κυρίου, ἡ ἀγαθὴ ζωὴ, ἡ μακαρία βιοτή»⁴⁷ καὶ συνίσταται εἰς τὴν ἐγκράτειαν τῶν παθῶν, εἰς τὴν ἐπιστάσιαν τῶν λογισμῶν, εἰς τὴν διηνεκτὴν πάλην πρὸς τοὺς ἀοράτους ἐχθρούς, εἰς τὸ «καθαρὸν τὴν ψυχὴν τηρεῖν ἀπὸ ρυπαρῶν λογισμῶν, οἱ κοινοῦσιν ἡμᾶς... εἰς τὸ χαλινῶσαι τὸν νοῦν ἡμῶν μὴ ἐκφέρεσθαι εἰς ἃ μὴ δεῖ, μὴ κενεμβατεῖν εἰς ἔκτοπα, μὴ ἀναζωγραφεῖν τύπους πονηρούς, μηδὲ συλλαμβάνειν ἐπιθυμίας ἀμαρτητικὰς...»⁴⁸.

Ἀναλόγως ὁ Θεόδωρος ἀποφαίνεται καὶ περὶ ἐκείνου ὅστις θὰ ἠσπάζετο τὸν μοναχ. βίον λέγων ὅτι οὗτος χρηματίζει γένος ἐκλεκτὸν καὶ σπέρμα ἔντιμον, ἀξιοῦται δώρου θεοσδότου καὶ τῶν ἀνεκκαλήτων ἀγαθῶν, καὶ τέλος μακρὰν τοῦ πλάνου κόσμου ἐπιτυγχάνει («τοῦ γαληνοῦ λιμένος, ἐνῷ πέπαυται τῶν λυπηρῶν πᾶς πόνος»⁴⁹). «Ἴνα ὅμως ὁ μοναχὸς δυναθῇ καὶ ἀπολαύσῃ τῶν ἀγαθῶν τούτων τῶν ἀπὸ τοῦ ἀγγελικοῦ καὶ οὐρανίου τούτου πολιτεύματος ποερχομένων, δεόν νὰ ἔχη ὑπ' ὄψει αὐτοῦ τὰ εἰς τοῦτο συντελεστικά μέσα, ἥτοι· τὴν νῆψιν, τὴν προσοχὴν τῆς καρδίας «μὴ κενεμβατεῖν εἰς ἔκτοπα... ἀλλὰ κατασβεννύειν τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ πεπυρωμένα τοῖς δάκρυσι, τῇ προσοχῇ, τῇ δεήσει, τῇ κατανύξει, τοῖς ἄλλοις ὑποπιασμοῖς τοῦ σώματος, ὁ γὰρ ἀντίδικος ἡμῶν ὡς λέων ὠρυόμενος περιπατεῖ ζητῶν τίνα καταπίοι, τίνα λάβοι θηράσιμον, εἴτε ἀπὸ μέρους, εἴτε ἐξ ὁλοκλήρου...»⁵⁰.

Ἀφοῦ δὲ ὅλος ἐν γένει ὁ βίος εἶναι βίος μὲ συνέχῃ πόλεμον κατὰ τοῦ κόσμου καὶ τοῦ πονηροῦ ἀνάγκη εἶναι, λέγει ὁ Θεόδωρος, ἵνα ὁ μοναχὸς διηνεκῶς καὶ πάσει δυνάμει ἀγωνίζηται, προσπαθῶν ν' ἀποκρούσῃ τὰς ποικίλας τούτου προσβολὰς. Ἐκ τῆς τοιαύτης δὲ σκέψεως ὁρμώμενος ὁ Στουδίτης παρομοιάζει τὴν μοναχικὴν ζωὴν μὲ στάδιον μαρτυρίου, λέγων σὺν ἄλλοις καὶ ταῦτα «...ἄρ' οὖν οἱ δι' αἵματος μόνον μάρτυρες; Οὐμενοῦν, ἀλλὰ καὶ οἱ διὰ βίου ἐνθέου πολιτευόμενοι... Τοιγαροῦν, ὦ ἀδελφοί, καὶ ἡμεῖς ἐν τῷ μαρτυρίῳ τούτῳ καταλελογίσμεθα· ἐν γὰρ τῷ στέργειν ἡμᾶς καὶ ὑπομένειν τὸ πολύθλιπτον τοῦ σταυροφόρου βίου, ἐν τῷ φρουρεῖν ἡμᾶς τὸ παρθενικὸν ἐπάγγελμα τὸ ἀνεξάρτητον τῆς ἀθλητικῆς ὑποταγῆς, μαρτυροῦμεν ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, μαρτυροῦμεν ὅτι κρίσις ἐστὶ καὶ ἀνταπόδοσις καὶ ὅτι λόγον ὑφέξομεν ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ...»⁵¹.

Ἀλλὰ, προσθέτει ὁ ἱ. πατήρ, ἐν καὶ εἶναι λυπηρὸν καὶ ἀγωνιστικὸν τὸ στάδιον τοῦ μοναχ. βίου «αἰσθητῶς καὶ ἀοράτως», οἱ μοναχοὶ ὅμως χάριν τῆς ὑπο-

44. Migne B'. ἐπ. 165. Ἀπκριθμῶν ἐνταῦθα τὰ μυστήρια ὁ Θεόδωρος ὡς τοιαῦτα θεωρεῖ μόνον τὰ ἐξῆς· «1) τὸ φῶτισμα, 2) τὴν κοινωνίαν, 3) τὴν τελετὴν τοῦ μύρου, 4) τὴν ἱερατικὴν τελείωσιν, 5) τὴν μοναχικὴν τελείωσιν καὶ 6) τὸ περὶ τῶν ἱερῶς κεκοιμημένων».

45. αὐτόθι.

46. Migne 99, A'. ἐπ. 9.

47. Μικρὰ Κατήχησις, Κατήχ. κστ'.

48. Migne 99 σελ. 1681.

49. αὐτ. Ἰαμβος Γ'.

50. αὐτ. σελ. 1681.

51. Μικρὰ Κατήχ. Κστ. ΡΑΑ'.

σχέσεως τὴν ὁποῖαν δίδουσιν εἰς τὸν Θεὸν καὶ τῆς ἐλπίδος τῆς μετὰ θάνατον ἀμοιβῆς τούτων, εὐκόλως καὶ μετὰ χαρᾶς δέχονται τὰς θλίψεις, τὰς στερήσεις καὶ τὰς στενοχωρίας τοῦ μοναχ. βίου καὶ ἐγκαταλείπουσι χάριν τούτου γονεῖς, συζύγους, τέκνα, συγγενεῖς ὄχι μόνον οἱ πτωχοὶ ἀλλὰ καὶ «δυνάστης τὴν δυναστείαν ἀποβάλλεται, καὶ πλούσιος τὸν πλοῦτον σκυβαλίζει καὶ ... βασιλεὺς τὴν πορφύριδα ἀποτιθέμενος, τούτοις (τοῖς μοναχοῖς) συναριθμῶσι γίνεται...»⁵².

Ἰπομνησκων δὲ ὁ Θεόδωρος εἰς τοὺς μοναχοὺς αὐτοῦ τὴν πολυτάραχον καὶ θορυβώδη τοῦ κόσμου ζωὴν μακαρίζει τὴν ἡσυχον τοῦ μοναχισμοῦ τοιαύτην καὶ λέγει εἰς τούτους ὅτι ὀφείλουσι ἵνα «συγχαίρωσιν ἀλλήλους καὶ εὐχαριστῶσι καὶ ὑπερευχαριστῶσι καὶ ἀγαπῶσι καὶ ὑπεραγαπῶσι τὸν ἀγαθὸν Θεὸν ὅτι ἐκάλεσεν αὐτοὺς ἀπὸ σκότους εἰς φῶς, ἀπὸ ἀτιμίας εἰς δόξαν...»⁵³ καὶ ἐλύτρωσεν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ματαίας τοῦ κόσμου ἀνατροφῆς καὶ μετέστησεν εἰς τῆνδε τὴν μακαριότητα, ἐν ἣ ὄχι ἀκρασία, ἀλλὰ συμμετρία, οὐδὲ μέθη, ἀλλὰ νῆψις, οὐδὲ ταραχή, ἀλλ' εἰρήνη, οὐδὲ θόρυβος, ἀλλ' ἡσυχία, οὐδὲ αἰσχρολογία, ἀλλ' εὐχαριστία, οὐδὲ ἀσέλγεια, ἀλλ' ἀγνεία τε καὶ ἀγιασμός καὶ σωφροσύνη»⁵⁴.

Τὰς τοιαύτας ὁμοῦς ἀρετὰς καὶ πλεονεκτήματα τοῦ μοναχικοῦ βίου ὁ ἱ. Θεόδωρος θεωρεῖ ὡς καλύτερον καὶ ἀριότερον ἐφαρμοζομένης παρὰ τοῖς μοναχοῖς ἐκεῖνοις παρ' οἷς ἐπικρατεῖ τὸ κοινοβιακὸν σύστημα. Ὁ Θεόδωρος λαβὼν κατὰ νοῦν τὸ μέγα ἀνακαινιστικὸν σχέδιον τοῦ μοναχικοῦ βίου καὶ μελετήσας τὸ ζήτημα καλῶς, σχῶν δὲ πρὸς τοῦτο ὡς γνώμονα τὸν κανόνα τοῦ μ. Βασιλείου ἔγνω ὅτι τὸ μόνον μέσον, ὅπερ ἔδει νὰ μεταχειρισθῆ διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἀρχῶν αὐτοῦ ἦτο νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τοὺς μοναχοὺς τὰ μεγάλα καὶ ποικίλα πλεονεκτήματα καὶ ὀφέλη τοῦ κοινοβιακοῦ συστήματος.

Πράγματι λοιπὸν εὐθὺς ὡς ἤρξατο τὴν μεταρρυθμιστὴν τοῦ μοναχικοῦ βίου ὁ Θεόδωρος ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ μνη, ἐν ἣ αὐτὸς προΐστατο, θεσπίζει ἐν πρώτοις τὸν κοινοβιακὸν βίον, ὅστις κατ' αὐτὸν εἶναι «ἡ ἀγαθὴ ζωὴ καὶ ἡ μερὶς τοῦ Κυρίου», καὶ ὁ μόνος βίος ὅστις ἀρμόζει εἰς τοὺς μοναχοὺς, τὸ μὲν πρὸς οἰκίαν τῶν μοναζόντων πνευματικὴν ὀφέλειαν ἵνα οἱ δυνατοὶ τῶν ἀσθενῶν ἐν ταῖς πνευματικοῖς βαστάζωσι τὰ βάρη καὶ ἐποικοδομῶσιν ἀλλήλους ἐν φόβῳ Θεοῦ, τὸ δὲ πρὸς τὴν τῆς κοινωνίας ὀφέλειαν, διδάσκαλοι ἀναδεικνύμενοι τῶν πεπλανημένων, μορφωταὶ τῆς νεότητος, προστάται δὲ καὶ ἀντιλήπτορες τῶν ἐν ἀνεχεῖα καὶ θλίψει καὶ τέλος προασπισταὶ καὶ ὑπερμαχοὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς ὀρθοδοξίας πάντοτε μὲν ἰδίᾳ δὲ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, τοῦ Θεοδώρου, καθ' ἣν ἦ τε Ἐκκλησία καὶ ἡ ὀρθοδοξία ὑφίσταντο τὰ πάνδεινα ἐκ μέρους τῶν εἰκονομάχων.

Ἄλλ' ὅσον σπουδαία εἶναι ἡ τοιαύτη ζωὴ εἰς τοὺς μοναχοὺς τόσας δυσκολίας ἔχει ἐν τῇ ἐφαρμογῇ

αὐτῆς, διὸ πολλάκις ὁ Θεόδωρος ὁμολογῶν τοῦτο λέγει: «Κόποι ἐν τῷ κοινοβίῳ, ἀλλὰ καὶ ἀναπαύσεις. Κοπιᾷ τις πλέον τοῦ πέλας; ἀλλὰ καὶ πλείονα τὸν μισθὸν ἔξει... ὑποπίπτει τις κατὰ ἀγάπην τῷ πλησίον; τὸ πρωτεῖον ἔξει· ἀσθενεῖ τις ἐφάπτεσθαι τῶν βαρυτέρων ἔργων; ἀλλ' οὖν τὴν κατὰ δύναμιν μὴ ἀμελείτω· ὡς ἂν δοξάζεται ἐν πᾶσιν ὁ Θεὸς καὶ μὴ εἴη τις ἀσυντελής πρὸς τὸ κοινῇ συμφέρον»⁵⁵.

Διότι, προσθέτει ἀλλαχοῦ, «ὁ μὴ ἀποκαμῶν ἐν-τούτους... οὗτος λήψεται εὐλογία ἐν Κυρίῳ καὶ ἐλεημοσύνην παρὰ Θεοῦ σωτῆρος αὐτοῦ καὶ οὐκ ἀποτεύζεται τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν»⁵⁶.

Αἱ δυσκολίαι ὁμοῦς αὐταὶ αἴρονται ἀπὸ τὸ μέσον, ὅταν, κατὰ τὸν Θεόδωρον, ὁ κοινοβιακὸς μοναχὸς ἐφαρμοσῇ τὸν ἀπαραίτητον ὅρον διὰ τὴν ἐν τῷ κοινοβίῳ ζωὴν αὐτοῦ, τὴν παντελῆ ἐκκοπήν καὶ ἀποβολὴν τῆς ἰδίας θελήσεως, διότι, λέγει, «οὔτε ἐξ ἐγκρατείας, οὔτε ἐξ ἀγρυπνίας, οὔτε ἐκ χαμευνίας, οὔτε ἐξ ἄλλου τινὸς ἀγῶνος, ὅσον ἐκ τῆς κοπῆς τοῦ θελήματος»⁵⁷ εἶναι δυνατὸν νὰ ζῆσῃ ὁ μοναχὸς τὴν πραγματικὴν κοινοβιακὴν ζωὴν.

Οἱ ἀληθεῖς κοινοβιακοὶ μοναχοὶ εἶναι ἐκαῖνοι, λέγει ὁ Θεόδωρος, «ὧν ὁ βίος κοινὸς καὶ διαίτα καὶ τράπεζα, καὶ πανθ' ὁμοῦ ἢ ἵνα τὸ ὑψηλότερον φῶς, ὧν αἱ ψυχαὶ κοιναί, καὶ ἡ πρὸς Θεὸν ὑψώσις καὶ ἀνάβασις»⁵⁸. Πόσῃ δὲ σημασίᾳ καὶ σπουδαιότητι ἔδιδεν ὁ Θεόδωρος εἰς τὴν κοινοκτημοσύνην τῶν κοινοβιακῶν μοναχῶν ἐξάγεται ἐκ τούτου ἰδίως, ὅτι ὁσάκις ἐπληροφορεῖτο ὅτι μεταξὺ τῶν μοναχῶν αὐτοῦ δὲν ἐφαρμόζεται, ἢ ἀρετὴ αὕτη ἀκριβῶς, ἔγραψε μετ' οὗτου πνεύμα, ὥστε νὰ νομίζεται ὅτι εἶναι ἀνάξιον νὰ λέγηται μοναχός, ἐκαῖνος ὅστις δὲν ἐφαρμόζει τὴν ἀρετὴν ταύτην. Οὕτω γράφων πρὸς τινὰς μοναχοὺς αὐτοῦ, οἱ ὅποιοι εἶχον ἰδιοκτησίαν, σὺν ἄλλοις λέγει καὶ τάδε: «Καὶ τί τοῦτο ὅτι οὐ κοινοποιεῖτε πάντα, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἰδιοχρυσεῖς καὶ οὗτος ἰδιοχρυσεῖ, ὅπερ ἐστὶ διαίρετικὸν ἀγάπης; Ποῦ γὰρ δύναται ἂν μία ψυχὴ καὶ μία καρδιά εἶναι ὅπου τὸ ἐμὸν καὶ τὸ σὸν εἴρηται;»⁵⁹.

Ἄλλοτε πάλιν γράφων πρὸς ἄλλους μοναχοὺς καὶ ἀναφερόμενος εἰς τὸ ἴδιον ζήτημα λέγει: «παρακαλῶ, ἀδελφοί, ἔστωσαν πάντα κοινὰ τὸ ἐμὸν καὶ τὸ σὸν ἐξοριζέσθω· ἡ ἀγάπη χαρακτηρίζεται, ἡ ὑπακοὴ φυλαττέτω»⁶⁰. «ὡς πρόβατα ἔσσεθε, φιλοῦντες τὰς ἐντολάς αὐτοῦ ἐργάζεσθε, καὶ μοναχικῶν ἀναστρέφεσθαι καὶ μὴ κοσμικῶς, ἐν ἔστω θέλημα πάντων καὶ ἐν ἐπιθύμημα, ὡς ἐξ ἐνός καὶ ἐν ἐνὶ σώματι ἐνεργούμενον, μία καρδιά, μία ψυχὴ, πάντα κοινὰ. Τοῦτο γὰρ τὸ κοινόν καὶ τοῦτο ἡ Ἐκκλησία καὶ ἐν τούτῳ τὸν Χριστὸν κεφαλὴν ἔχοντες ἐπιδεικνύμεθα». Καὶ ἀλλαχοῦ «μηδεὶς κρυφιοκτῆμων· ὁ γὰρ τοιοῦτος Ἰουδοκλέπτης. Μηδεὶς ἰδιόγνωμος, ὁ γὰρ τοιοῦτος ἐξω-

52. Μικρὰ Κατ. ΠΛΑ'. σελ. 458.

53. αὐτ. σελ. 459.

54. αὐτ. ΜΘ'. σελ. 179.

55. Μικρ. Κατ. ΙΘ'. σελ. 69.

56. Μεγ. Κατηχ. Θ'. σελ. 57.

57. Μικρὰ Κατήχ. ΛΘ'. σελ. 145.

58. Migne «βίος Θεοδώρου» σελ. 149 κ.ε.

59. Αὐτ. ἐπιστ. Β'. ΡΠ'. σελ. 1556.

60. Αὐτ. ἐπ. Β'. ΡΑΓ'. σελ. 1428.

μόναχος, οὐδείς κλεψιδάγος, ὁ γὰρ τοιοῦτος δουλόμειος»⁶¹.

Ἐφ' ὅσον λοιπὸν ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἀπαγορεύεται αὐστηρῶς ἡ ἰδιοκτημοσύνη εἰς πάντας τοὺς μοναχοὺς, μὴδ' αὐτοῦ τοῦ ἡγουμενοῦ ἐξαιρουμένου, ἔπεται ὅτι οὗτοι δὲν δύνανται οὔτε ζῶντες, οὔτε μετὰ θάνατον νὰ διαθέσωσι τι ἐλευθερονομικῶς ἢ κληρονομικῶς, διότι δὲν ἀνήκουσιν εἰς τὸν κόσμον ἵνα τῶν τοῦ κόσμου μετέχωσιν.

Ἐπίσης ὁ Θεόδωρος ἀπαγορεύει εἰς τοὺς μοναχοὺς νὰ ἔχωσι δούλους, διότι καὶ οὗτοι κατ' εἰκόνα Θεοῦ ἐπλάσθησαν καὶ τοῦτο μόνον εἰς τοὺς κοσμικοὺς ἀρμόζει. Διὸ νοουθετῶν τοὺς ἑαυτοῦ μαθητὰς ἐν προκειμένῳ λέγει μεταξύ ἄλλων καὶ ταῦτα: «Τί φῆς ἑταῖρε; δούλον ἄγεις ὁ ἄζυξ; ὁ φυγὰς κόσμος; ὁ ἀπολελυμένος πάσης σαρκικῆς σχέσεως; Οὐκοῦν λάβε σεαυτῷ καὶ γυναῖκα· τὰ δύο γὰρ ταῦτα κόσμῳ καὶ τοῖς κατὰ κόσμον ἀπονέμῃται· οἷς δὲ ὁ σταυροφόρος βίος ἀληθῶς ἀπανήρηται, ἀλλότρια ἐκάτερα»⁶². Τῆς τοιαύτης δὲ παραβάσεως αἰτίαν θεωρεῖ ὁ Θεόδωρος τὴν ἁμαρτίαν.

Ἐπειδὴ δὲ οἱ μοναχοὶ ἐντελῶς ἀπηνήθησαν τὸ θῆλυ, ὁ Θεόδωρος συνιστᾷ εἰς τοὺς μοναχοὺς αὐτοῦ ἵνα μὴ κάμνωσι χρῆσιν θήλεως ζώου οὔτε ἐν τῇ μονῇ οὔτε ἐν ἄλλῳ τινὶ μέρει⁶³.

Ἐπίσης ἀπαγορεύει ὁ Θεόδωρος εἰς τοὺς μοναχοὺς τὸ συνεσιᾶσθαι μετὰ γυναικῶν, «πλὴν τῆς κατὰ σάρκα μητρὸς καὶ ἀδελφῆς» καὶ τοῦτο ἂν τύχη μεγάλη βία καὶ ἀνάγκη, ἀκόμη δὲ καὶ τὸ παραβάλλειν ἐν γυναικείῳ σεμνείῳ ἢ κατὰ μέρος ὀμιλεῖν μοναζούσῃ ἢ κοσμικῇ «εἰ μὴ τις ἀνάγκη ἔλκοι, καὶ τότε δύο παρόντων ἐξ ἑκατέρου μέρους προσώπων... τὸ γὰρ ἐν εὐεπηρέαζον»⁶⁴.

Ὡσαύτως ἀπαγορεύει νὰ ἔχωσιν οἱ μοναχοὶ σχέσεις μετὰ τῶν κοσμικῶν καὶ μόνον ἐν μεγάλῃ ἀνάγκῃ ἐπιτρέπεται νὰ ἐξέρχωνται οὗτοι τῆς μονῆς καὶ νὰ μεταβαίνωσιν εἰς τὸν κόσμον, ἐπίσης ἀπαγορεύει τὴν εἴσοδον νεαρῶν μοναχῶν εἰς τὴν Μονὴν ἢ εἰς τὰ κελιά τῶν μοναχῶν.

Ἐκτὸς τούτων ὁ Θεόδωρος αὐστηρῶς ἀπαγορεύει εἰς τοὺς μοναχοὺς νὰ διάγωσι βίον ἀβροδίαιτον καὶ μαλθακὸν «οὔτε οἰκεία δαπάνη, οὔτε ἐν ταῖς ὑποδοχαῖς τῶν ξένων»⁶⁵, καὶ συνιστᾷ νὰ διάγωσι βίον λιτότατον ὡς μοναχοὶ καὶ ὄχι ὡς κοσμικοί, «ὡς ἀπαθεῖς καὶ οὐχὶ ὡς ἐμπαθεῖς, ὡς φιλόθεοι καὶ μὴ ὡς φιλόσαρκοι»⁶⁶, δεδομένου ὅτι μοναχοὶ εἶναι οἱ πρὸς Θεὸν μόνον βλέποντες καὶ Θεοῦ μόνου ἐφιέμενοι καὶ

Θεῷ μόνῳ προσκείμενοι καὶ Θεὸν μόνον θεραπεύειν προαιρούμενοι⁶⁷.

Θεωρῶν δὲ ὁ Θεόδωρος ἀδύνατον τὴν σύστασιν τῶν κοινοβίων ἐὰν οἱ μοναχοὶ ἐγκαταλείπωσι τὸ ἴδιον μοναστήριον καὶ μεταβαίνωσιν εἰς ἄλλο, ἀπαγορεύει αὐστηρῶς τοῦτο καὶ συνιστᾷ ἵνα τοὺς μοναχοὺς «τοὺς ἀποπηδῶντας τῆς τῶν οἰκειῶν ἀδελφῶν συναφείας εἶναι ἀπρόσδεκτοι ἐν πάσαις ταῖς ἀδελφότησι», ἐκτὸς δὲ τοῦ ἀνωτέρου λόγου, δι' ὃν ἀπαγορεύεται τοῖς μοναχοῖς ἢ μεταβάσεις ἀπὸ μιᾶς μονῆς εἰς ἄλλην, ὁ Θεόδωρος τὴν πρόσληψιν καὶ σύναξιν «έτεροδεσπότην προβάτου»⁶⁸ θεωρεῖ ἐπιβλαβῆ καὶ εἰς τὴν ἀδελφότητα.

Ἐκεῖνο ὅμως ὅπερ θεωρεῖ ἐγκλημα καὶ ἀσυγχώρητον ἁμαρτίαν ὁ Θεόδωρος εἶναι τὸ νὰ ἐγκαταλείπωσιν οἱ μοναχοὶ τὴν μονήν, νὰ ἀποβάλλωσι τὸ μοναχικὸν σχῆμα, καὶ νὰ ἀπέρχωνται εἰς τὰ ἐγκόσμια. Αἱ δὲ σχετικαὶ ἐπιστολαὶ τοῦ Θεοδώρου, ἃς ἀπευθύνει εἰς ὠρισμένους μοναχοὺς, ἀποβαλόντας τὸ μοναχικὸν καὶ ἀγγελικὸν σχῆμα καὶ μεταπηδήσαντας εἰς τὴν ἐγκόσμιον ζωὴν, δεικνύουν τὴν μεγάλην καὶ βαθεῖαν θλίψιν καὶ πόνον, τὸν ὁποῖον ἐδοκίμαζεν ὁ ἰ. οὗτος ἀνὴρ ὡς ἀκίς ἐπληροφορεῖτο τοιοῦτον τὴν γεγονός⁶⁹, πρὸς δὲ καὶ τὰς συνεπειὰς τὰς ὁποίας ἤθελον

67. Μικρὰ Κατ. ΛΘ'. σελ. 142.

68. Ἐπιστ. Α'. ΙΔ'. σελ. 956. Καὶ ἡ διάταξις αὕτη μέχρι τινὸς ἐτηρεῖτο αὐστηρῶς ἐν ἀγ. ὕρει δυστυχῶς σήμερον τινες τῶν μονῶν κατήγγησαν τὴν διάταξιν ταύτην καὶ ἐπιτρέπεται εἰς ταύτας ἢ εἴσοδος ξένων μοναχῶν. Καὶ ἂν μὲν οὗτοι φέρωσι τὸ μικρὸν λεγόμενον σχῆμα εἰς τὴν μονήν, ἥτις θὰ τοὺς δεχθῆ ἕκ νέου θὰ λάβωσι τὸ μέγα σχῆμα ὅποτε λογίζονται ὡς γνήσια τέκνα τῆς μονῆς ταύτης. Ἄν δὲν φέρωσι τὸ μέγα σχῆμα ἐκ τῆς μονῆς ἐξ ἧς θὰ ἀπέλθουν τότε γίνονται μὲν δεκτοὶ εἰς τὴν νέαν μονήν, ἀλλ' ἀποτελοῦν ἰδιαιτέραν τάξιν τὴν λεγομένην τῶν κοινοβιατῶν. Ἡ πρόσληψις ὅμως τῶν τοιούτων εἶναι δυσκολιότερα τῶν πρώτων διὸ κοινοβιακαὶ τινες μοναὶ καὶ δι' ἄλλους μὲν λόγους ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦτο δίδουν ἀμέσως εἰς τοὺς προσερχομένους πρὸς μόνασιν τὸ μέγα σχῆμα. Ὁ μ. Ἀθανάσιος ἐδέχετο, τοὺς φυγάδας μοναχοὺς ἄλλης μονῆς, ἀλλὰ μόνον ἂν οὗτοι εἶχον δεδικαιολογημένην αἰτίαν εἴτε λ.χ. ἂν ἐκινδύνευον ψυχικῶς ἐν τῇ προτέρᾳ μονῇ εἴτε δι' ἄλλην αἰτίαν, καὶ τοὺς τοιοῦτους ἐκάλεε «ξένους χωροῦς».

69. Δὲν θὰ ἦτο ἄσκοπον νὰ ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα ὀλίγα τινὰ σχετικὰ πρὸς ταῦτα ἀπὸ μιᾶς ἐπιστολῆν τὴν ὁποῖαν ἀπηρῆθνε ὁ Θεόδωρος πρὸς Ἀμμονῶν μοναχὸν αὐτοῦ ἀποβαλόντα τὸ μ. σχῆμα: «Οἱμοι, λέγει, ἐξ αὐτῆς βαλβίδος τῆς ἐπιστολῆς καὶ στεναγμῶν ἀναπέμψω ἐκ βάθους καρδίας καὶ δάκρυον ἀναμύγνυμι τῷ μέλανι ἐφ' οἷς ἠκουτίσθην περὶ σοῦ ἀδελφέ. Φασὶ γὰρ ἀπορρίψασθαι σε, τὸ ζῆλον ἐνδύμα τοῦ μοναχοῦ καὶ τελεῖν ἐν λαϊκοῖς, καὶ γυναῖκα περιάγειν. Ὡ τοῦ ἐλεεινοῦ ἀκούσματος! ὦ τῆς ἐμῆς συμφορᾶς!.. Πού τὸ φῶς τῆς διανοίας; πού τῆς ἐλπίδος τὸ πτερόν; πού ὁ ἔρωσ ὁ πρὸς θεόν; πού τῆς πίστεως ὁ θυρεός; πού τοῦ λογιστικοῦ τὸ κριτικόν; πού ὁ ἐντεῦθεν κόσμος δρασμὸς; ... πού ἡ ἐπιστάσις τῆς μονῆς; πού ἡ στοιχειώσις τῆς κοινοβιακῆς ζωῆς; πού ἡ φωτιστικὴ ἐξαγόρευσις; πού σου τὰ καλὰ δάκρυα; πού ἡ εὐλαβοειδὴς ἐξίς; πού ἡ ἐκ τοῦ πληρώματος τῆς ἀδελφότητος μαρτυρία; πού ἡ ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ βήματος ὁμολογία; πού μάρτυρι θεῷ τε καὶ (ἀνθρώποις) ἀγγέλοις ὑποσχέσεις; πού ἡ φαινὴ φαίδροτης τοῦ σχήματος; πού ὁ πνευματικῶς νοούμενος γάμος; πού ὁ ὑπὲρ σου τυθεῖς ἀμὸνς τοῦ Θεοῦ; πού ὁ παρὰ πάντων ἱερώτατος ἀσπασμὸς; πού ἡ ἐν τῷ θεῷ θυσιαστηρίῳ παράστασις; πού ἡ τοῦ σώματός τε καὶ αἵματος τοῦ Χριστοῦ θ. μετάληψις; ... πού ἐμοῦ γε τοῦ ἀθλήου ὁ υἱὸς ὁ προαχθεῖς ἔτι καὶ ἔτι ἐν καλῷ καὶ χρήσιμος ὄφθεις τῇ ἀδελφότητι· τὸ τέκνον τοῦ Θεοῦ, ὁ τοῦ φωτός χο-

61. Ἐπιστ. Β'. ΡΓ'. σελ. 1360 καὶ ΡΝΣΤ'. σελ. 1489.

62. Μικρὰ Κατ. ΙΓ'. σελ. 48.

63. Ἡ τοιαύτη διάταξις ἰσχύει μέχρι σήμερον εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος, ὅπου ἀπαγορεύεται ἐντελῶς ἢ εἴσοδος θηλέων ζώων μεγάλων καὶ μικρῶν, ἐκτὸς τῶν ὀρνίθων, αἰτίνας εἰς τινὰς μονὰς καὶ κελιά μεταγενεστέρως ἐπιτρέπησαν.

64. Ἐπιστ. Α'. Ι'. σελ. 940.

65. αὐτόθι.

66. Ἐπιστ. Β'. ζ' η', ι' 352.

ΤΑ ΑΡΩΜΑΤΙΚΑ ΦΥΤΑ ΠΑΡ' ΑΡΧΑΙΟΙΣ ΙΣΡΑΗΛΙΤΑΙΣ (*)

Καρυκεύματα

Οί αρχαίοι Ισραηλίται, ως προκύπτει εκ τῆς 'Εξόδου (ΙΣΤ' 14,31), ἐγνώριζον τὸ κόριον, τουτέστι τὸ ἐτήσιον φυτὸν κορίανδρον τὸ ἡμερον (coriander sativum), ὅπερ εἶναι ἰθαγενὲς τῆς Ἀσίας, πολλαχοῦ ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος καλλιεργούμενον λόγῳ τῶν ἰσχυρῶς ἀρωματικῶν καὶ γλυκάζουσιν γεῦσιν ἐχόντων σπερμάτων του, ἅτινα χρησιμοποιοῦνται ὡς καρυκεύματα, τὸσον ἐν τῇ μαγειρικῇ, ὅσον καὶ ἐν τῇ ζαχαροπλαστικῇ. Προσέτι ἐκ τῶν σπερμάτων τούτων ἐξάγεται ἔλαιον χρησιμεῦον ἐν τῇ ἀρωματοποιῇ. Ὁμοίως οὗτοι ἐχρησιμοποιοῦν τὴν κάππαριν ('Ἐκκλησιαστής ΙΒ', 5), ἥτοι τὸ φυτὸν, ὅπερ καλεῖται κάππαρις ἢ ἀκανθώδης (capparis spinosa), κοινῶς κάππαρη, οὗ οἱ βλαστοὶ καὶ ἰδίως τὰ ἄωρα ἄνθη του χάρις εἰς τὴν εὐωδίαν των χρησιμοποιοῦνται ὡς καρυκεύματα. Κατὰ τὸν Διοσκορίδην (1,173), ἡ κάππαρις ἀθάμνος ἐστὶν ἀκανθώδης, ἐπὶ γῆς γυρωειδῶς ἐστρωμένως ἀκάνθας ἀγκιστροειδῶς ἔχων ὡς βάτος, φύλλα δὲ στρογγύλα, κιδωνία ὅμοια, καρπὸν δὲ οἶον ἐλαίας. Φύεται... ἐν τραχέσι καὶ λεπτογείοις τόποις καὶ νήσοις καὶ οἰκοπέδοις, ταριχεύεται δὲ ὁ καρπὸς καὶ ὁ καυλὸς εἰς βρώσιν. Ταράττει δὲ κοιλίαν, κακοστόμαχός τε ἐστὶ καὶ διψώδης, βρωθεῖσα δὲ ἐφθῆ εὐστομαχωτέρα τῆς ἁμῆς». Ἐπίσης ἐχρησιμοποιοῦν τὸ κύμινον ὑπὸ μορφῆν καρυκεύματος. Τὸ βιβλίον 'Ἡσαίας ἀναφέρει, ὅτι «τὸ... κύμινον μετὰ ἄρτου βρωθήσεται» (ΚΗ', 28). Τὸ κύμινον εἶναι, ὡς γνωστόν, φυτὸν σκιαδανθές, πιθανῶς ἰθαγενὲς τῆς Αἰγύπτου, οὗ ὑπάρχουσι πολλαὶ ποικιλίαι. Εἶναι ἀρωμα-

τικὸν καὶ ἀρτυματικόν. Εἶναι μονοετές καὶ ἡ καλλιέργειά του ἔχει διαδοθῆ εἰς πολλὰς χώρας καὶ παρ' ἡμῖν. Ὑπὸ τοῦ Θεοφράστου καλεῖται κύμινον ἡμερον. Τὰ σπέρματα τοῦ φυτοῦ τούτου εἶναι κιτρινοτεφρόχρωα. Τὸ ἐξ αὐτῶν ἐξαγόμενον αἰθέριον ἔλαιον εἶναι ὑγρὸν διαυγὲς χαρακτηριστικῆς ὀσμῆς καὶ χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν ἀρωματοποιῶν. Ἐν Γερμανίᾳ καὶ Ὀλλανδίᾳ τὸ φυτὸν τοῦτο χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν ἀρτοποιῶν καὶ πρὸς ἀρωμάτισιν τοῦ τυροῦ καὶ ἐν Ἀνατολῇ πρὸς ἄρτυσιν ἐδεσμάτων τινῶν. Ἐπὶ πλέον οἱ ἀρχαίοι Ισραηλίται ἠρέσκοντο καὶ εἰς τὰ πράσα, τὰ κρόμμυα καὶ τὰ σκόρδα⁵, ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ τετάρτου βιβλίου τῆς Πεντατεύχου («Ἀριθμοί»). Συγκεκριμένως τὸ βιβλίον τοῦτο ἐξιστορεῖ, ὅτι οὗτοι λόγῳ τῶν κατὰ τὴν περιπλάνησίν των στερήσεων ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ Μωϋσέως καὶ τοῦ Ἀαρῶν, «ἐκλαίον... καὶ εἶπαν· τίς ἡμᾶς ψωμιεῖ κρέα; ἐμνήστημεν τοὺς ἰχθύας, οὓς ἤσθιομεν ἐν Αἰγύπτῳ δωρεάν, καὶ τοὺς σικύους καὶ τοὺς πέπονας καὶ τὰ πράσα καὶ τὰ κρόμμυα καὶ τὰ σκόρδα» (ΙΑ' 4,5). Θεωροῦμεν σκόπιμον ἢ ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα καὶ τὸ ὄξος, τὸ προϊόν τοῦτο τοῦ γεννήματος τῆς ἀμπέλου, καίτοι δὲν παράγεται ἐξ ἀρωματικοῦ φυτοῦ. Τούτου ἐποιοῦντο χρῆσιν οἱ Ισραηλίται, ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ βιβλίου Ρούθ, τὸ ὅποιον ἐξιστορεῖ, ὅτι ὁ Βοόζ, ὅτε εἶδε τὴν μετέπειτα ἀναδειχθεῖσαν προμήτορα τοῦ Λυτρωτοῦ Ρούθ νὰ συλλέγη στάχεις ὅπισθεν τῶν ἐντὸς τοῦ ἀγροῦ του θεριζόντων, εἶπε πρὸς αὐτὴν τὰ ἐξῆς: «ἤδη ὥρα τοῦ φαγεῖν, πρόσελθε ὧδε

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 614 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 18 τεύχους.

5. Παπαγιαννόπουλος, Ι.: Πληροφορίαι ἐκ τῆς Πεντατεύχου περὶ τῶν εἰδῶν διατροφῆς τῶν ἀρχαίων Ισραηλιτῶν. Ἱατρικὰ Χρονικά, 1:458-462, 1978.

ὑποστῆ οὗτοι εἰς βάρος τῆς ἑαυτῶν ψυχῆς· διότι τὸ ἀάποσηματίζεσθαι τὸν μοναχὸν» ὁ Θεόδωρος θεωρεῖ ἐπικίνδυνον καὶ ἴσον πρὸς τὸ ἀποβαπτίζεσθαι τοῦτον, λαμβανομένου βεβαίως ὑπ' ὄψει ὅτι τοῦτο ἰσχύει ὅταν ὁ μοναχὸς πράξῃ τοῦτο οἰκειοθελῶς⁷⁰.

Γράφων δὲ ὁ Θεόδωρος πρὸς τινα μοναχὸν αὐ-

ρευτῆς, ὁ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν πολίτης, τὸ σκεῦος τὸ ἐκλεκτόν; Πῶς ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω; πῶς ἐσκοτίσθη ὁ πεφωτισμένος; ... Δεῦρο δὴ οὖν, τέκνον, ἀνάνηψον, ἀνακλήθητι, ἀνακαινίσθητι. Ναι δέομαί σου, τέκνον, ἄκουσον... ἤκε τάχει πρὸς ἡμᾶς τοὺς ἀμαρτωλοὺς. Ἐγὼ τὴν ψυχὴν μου τίθημι ὑπὲρ σοῦ ...» ('Ἐπιστ. Β'. 88 σελ. 1333).

70. Συμφώνως πρὸς ταῦτα νομίζομεν ὅτι κακῶς ἐνήργησεν ὁ Εὐλόγιος Κουρίλας (νῦν ἐπίσκοπος Κορυτσᾶς) κατὰ τὸ ἔτος 1928 ὅποτε ὡς Πρωτεπιστάτης τῆς Κοινότητος ἁγ. Ὁρους διέταξε καὶ ἀπεσχίματισεν δύο μοναχοὺς, οἵτινες δὲν συνεμορφοῦντο πρὸς τὴν ἐντολὴν τῆς Κοινότητος ἵνα μνημονεύσῃ τοῦ ὀνόματος τοῦ Οἰκ. Πατριάρχου, ἡ τοιαύτη δὲ πράξις ἦτο ὅλως ἀντίθετος πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ μ. Βασιλείου

τοῦ, μεταβάντα εἰς τὸν κόσμον, ἐκφράζει τὴν λύπην αὐτοῦ διὰ τὴν ἀθλίαν κατάστασιν εἰς ἣν οὗτος περιέπεσε καὶ μεταξὺ ἄλλων λέγει καὶ ταῦτα: «Οἴμοι! τί πέπονθας ἔλεεινέ; πῶς σε ἐχειρώσατο ὁ δράκων; εἰς οἶδον δὲ σε ἀπέρριψε βάθος δυσωδίας; πῶς ἀπετυφλώθηκε; πῶς ἡμνημόνευσας Θεοῦ καὶ ἡμῶν καὶ τῶν προηγουμένων πόνων καὶ ἰδρώτων; τὸ φῶς γέγονας σκότος, ὁ ἱερὸς μαρὸς, ὁ τίμιος ἄτιμος· ὁ ἐνδοξὸς ἄδοξος, ὁ ἄσχετος τῷ δαίμονι χειροδέσμιος· ὁ φιλητὸς μισητὸς· τὸ πρόβατον Ἰησοῦ θηριάλωτον· ἡσχυνας τὸ μοναχικὸν ἐπιεὶς ποτήριον ἀνομίας, τίς ἀκούσας ταῦτα οὐ στενάξειε, τίς δὲ κατανοῶν οὐ φρίξειεν;»⁷¹.

καὶ τοῦ ἡμετέρου Θεοδώρου, οἵτινες τὸ ἀποκείρεσθαι θεωροῦν δλέθριον τῷ κείροντι καὶ τῷ κειρομένῳ. Ὑπαγορεύουν δὲ ἵνα τοὺς μοναχοὺς τοὺς ἐπιμένοντας τῇ κακίᾳ ἐκκόπτεσθαι χρῆ τῆς ἀδελφότητος καθ' ὁμοίωσιν τῶν σεσηπτότων μελῶν (ἐπ. 164).

71. Ἐπιστ. Β'. 102 σελ. 1357.

καὶ φάγεσαι τῶν ἄρτων καὶ βάψεις τὸν ψωμὸν σου ἐν τῷ ὄξει» (Β' 14).

Φάρμακα

Τινὰ τῶν ἀνωτέρω ἀρωματικῶν φυτῶν ἢ τὰ προϊόντα αὐτῶν ἐχρησιμοποιοῦντο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἰσραηλιτῶν ὡς φάρμακα. Ὁ Προφήτης Ἱερεμίας γνωρίζων τὴν θεραπευτικὴν ιδιότητα εἶδους τινὸς ρητίνης⁶ διερωτᾶται λέγων: «μὴ ρητίνη οὐκ ἔστιν ἐν Γαλαὰδ, ἢ ἰατρὸς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ; διατί οὐκ ἀνέβη ἱασὶς θυγατρὸς λαοῦ μου;» (Ἱερεμίας, Η', 22) καὶ περαιτέρω παραγγέλλει τὰ ἐξῆς: «ἀνάβηθι Γαλαὰδ καὶ λάβε ρητίνην τῇ παρθένῳ θυγατρὶ Αἰγύπτου» (ΚΣΤ'-ΜΣΤ', 11) καὶ ἐξιστορῶν, ὅτι «ἄφνω ἔπεσε Βαβυλῶν καὶ συνετρίβη», συνιστᾷ ὡς φάρμακον τὴν ρητίνην λέγων: «λάβετε ρητίνην τῇ διαφθορᾷ αὐτῆς, εἰ πῶς ἰαθήσεται» (ΚΗ'-ΝΑ', 8).

Ἐκ τῶν ἀναφερομένων εἰς τὸ βιβλίον τῆς Γενέσεως, τουτέστιν ὅτι ἡ ἑως τότε στεῖρα Ραχὴλ ἐζήτησε παρὰ τῆς εὐτέκνου Λείας μῆλα μανδραγοῦρου, πιθανολογεῖται, ὅτι τὸ φυτὸν τοῦτο, περὶ τῆς ἀρωματικῆς ιδιότητος τοῦ ὁποῦ ἀναφέρομεν ἀνωτέρω, ἐχρησιμοποιεῖτο ὡς κατὰ τῆς στειρώσεως φάρμακον. Ἐπὶ λέξει τὸ βιβλίον τοῦτο ἀναφέρει, ὅτι «ἐπορευθῆ... Ρουβὴν ἐν ἡμέρᾳ θερισμοῦ πυρῶν καὶ εὔρε μῆλα μανδραγοῦρων ἐν τῷ ἀγρῷ καὶ ἤνεγκεν αὐτὰ πρὸς Λείαν τὴν μητέρα αὐτοῦ· εἶπε δὲ Ραχὴλ Λείᾳ τῇ ἀδελφῇ αὐτῆς: δός μοι τῶν μανδραγοῦρων τοῦ υἱοῦ σου. εἶπε δὲ Λεία: οὐχ ἴκανοι σοὶ ὅτι ἔλαβες τὸν ἄνδρα μου; μὴ καὶ τοὺς μανδραγοῦρας τοῦ υἱοῦ μου λήψῃ; εἶπε δὲ Ραχὴλ: οὐχ οὕτως· καιμηθήτω μετὰ σοῦ τὴν νύκτα ταύτην ἀντὶ τῶν μανδραγοῦρων τοῦ υἱοῦ σου. εἰσῆλθε δὲ Ἰακώβ ἐξ ἀγροῦ ἐσπέρας, καὶ ἐξῆλθε Λεία εἰς συνάντησιν αὐτῷ καὶ εἶπε: πρὸς με εἰσελεύσῃ σήμερον· μεμίσθωμαι γάρ σε ἀντὶ τῶν μανδραγοῦρων τοῦ υἱοῦ μου. καὶ ἐκοιμήθη μετ' αὐτῆς τὴν νύκτα ἐκείνην» (Λ', 14-16).

Ἐπίσης ἐκ τῶν ἀναφερομένων εἰς τὸ βιβλίον Ἄσμα Ἀσμάτων προκύπτει, ὅτι τὰ μύρα ἐχρησιμοποιοῦντο ὡς τονωτικὸν φάρμακον. Συγκεκριμένως ἡ νύμφη λέγει τὰ ἐξῆς: «στηρίζατέ με ἐν μύροις... ὅτι τετρωμένη ἀγάπης ἐγώ» (Β', 5).

Εἰς τὸ βιβλίον τῆς Γενέσεως ἀναφέρεται, ὅτι ὁ Ἰακώβ ἔλαβε «ράβδον στυρακίνην χλωρὰν καὶ καρυῖνην καὶ πλατάνου, καὶ ἐλέπισεν αὐτάς... λεπίσματα λευκὰ περισύρων τὸ χλωρὸν· ἐφαίνετο δὲ ἐπὶ ταῖς ράβδους τὸ λευκόν, ὃ ἐλέπισε, ποικίλον» (Λ', 37) καὶ ὅτι ἐν συνεχείᾳ ἐτοποθέτησε τὰς ἐν λόγῳ ράβδους «ἐν τοῖς ληναῖς τῶν ποτιστηρίων τοῦ ὕδατος» (Λ', 38), διὰ νὰ εὐρίσκωνται τὰ πρόβατα, ὅταν ἔρχονται νὰ πῖωσιν ὕδωρ καὶ ἐν συνεχείᾳ νὰ γονιμοποιηθῶσιν, ἐνώπιον τῶν ράβδων αὐτῶν, προκειμένου αὐταὶ νὰ ἐπηρεάσωσιν τὸν χρωματισμὸν τοῦ τριχώματος τῶν ἐκ τῆς ὑπὸ τὰς συνθήκας ταύτας γονιμοποιήσεως γεννωμένων προβάτων. Ἴδου τὶ ἀκριβῶς ἀναφέρει τὸ ἱερὸν κείμενον ἐν προκειμένῳ «ἵνα ὡς ἂν ἔλθωσι...

πιεῖν ἐνώπιον τῶν ράβδων ... ἐγκισσῶσιν τὰ πρόβατα εἰς τὰς ράβδους· καὶ ἐνεκίσσων τὰ πρόβατα εἰς τὰς ράβδους καὶ ἔτικτον... διάλευκα καὶ ποικίλα καὶ σποδοειδῆ ραντὰ» (Λ', 38,39), τουτέστιν ἔτικτον νεογνά, ὧν τὸ τρίχωμα εἶχε παρόμοιον χρωματισμὸν πρὸς τὸν τοιοῦτον τῶν μερικῶς ἀποφλοιωθεισῶν ἐν λόγῳ ράβδων. Ὡς γνωστόν, ὑπὸ τὸ ὄνομα στύραξ φέρεται γένος φυτῶν περιλαμβάνον ἑκατὸν εἶδη. Ταῦτα εἶναι θάμνοι καὶ δένδρα φυλλοβόλα, ὧν τινα εἶναι βαλσαμοφόρα. Τὰ πλέον ἀξιόλογα τούτων εἶναι τὸ *liquidambar orientale*, ἦτοι μικρὸν δένδρον τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἐξ οὗ λαμβάνεται τὸ ρητινοβάλαμιον *styrax depuratus*, ὅπερ σήμερον χρησιμοποιεῖται διὰ τὴν θεραπείαν τῆς ψώρας καὶ τὸ μικρὸν δένδρον στύραξ ὁ βενζοϊκὸς τὸ κατ' ἐξοχὴν καλλιεργούμενον εἰς τὰς νήσους Σουμάτραν, Ἰάβαν καὶ Βόρνεο διὰ τὴν εὐοσμὸν ρητίνην του, ἣτις χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν ἀρωματοποιίαν καὶ τὴν φαρμακευτικὴν.

Ἐπὶ πλέον ἐκ τοῦ βιβλίου Μακκαβαίων Γ' προκύπτει, ὅτι ὁ λιβανωτὸς ἐχρησιμοποιεῖτο ὡς φάρμακον, δρῶν ἐπὶ τῆς ψυχικῆς σφαίρας καὶ προκαλοῦν ἀύξηση τῆς ἐπιθετικότητος τῶν ἐλεφάντων. Συγκεκριμένως τὸ βιβλίον τοῦτο ἀναφέρει, ὅτι ὁ βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου Φιλοπάτωρ ἐκάλεσε τὸν Ἑρμωνά, ὅστις εἶχε ἀναλάβει τὴν φροντίδα τῶν εἰς πεντακοσίους ἀνερχομένων ἐλεφάντων, νὰ ποτίσῃ αὐτοὺς «δαψιλῆσι δράκεσι (γεμάτες χούφτες) λιβανωτοῦ καὶ οἴνω πλείονι ἀκράτῳ», ἵνα ἐξαγριωθῶσι «τῇ τοῦ πόματος ἀφθῶνι χορηγίᾳ» (Ε', 2). Σημειωτέον, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Ἰσραηλιταὶ ἀπέδιδον ἰδιαιτέραν σημασίαν εἰς τὸν ψυχικὸν παράγοντα⁷.

Τὸ ὑπὸ τοῦ Ἱερεμίου ἀναφερόμενον «ὕδωρ χολῆς» (Η', 14, Θ', 15) ἢ «ὕδωρ πικρὸν» πιθανῶς ἔχει σχέση πρὸς τὸ ἀφέψημα τοῦ ἀρωματικοῦ φυτοῦ ἀψινθίου⁸. Σχετικὰ εἶναι καὶ τὰ ἀλλαχοῦ ἀναφερόμενα (Δευτερονόμιον ΚΘ' 17, ΛΒ' 32. Παραομιαί Ε', 4). Τὸ φυτὸν τοῦτο τὸ ἄλλως πῶα ἀψινθίου καλούμενον ἀποτελεῖ ἀρωματικὸν πικρὸν φάρμακον⁹, ἐξ' οὗ παράγεται τὸ βάμμα ἀψινθίου (*tinctura absinthii*), ὅπερ χορηγεῖται ὡς εὐστόμαχον καὶ πικρὸν φάρμακον, ὡς καὶ τὸ πικρὸν βάμμα (*tinctura amara*), τὸ κατὰ τῆς ἀνορεξίας χορηγούμενον. Τὸ ἐν λόγῳ φυτὸν περιέχει ἀψινθόλην, ἣτις διεγείρει τὸν φλοιὸν τοῦ ἐγκεφάλου.

Καίτοι ἐλάχιστα πληροφορίαι παρέχονται διὰ τὴν χρησιμοποίησιν τῶν ἀρωματικῶν φυτῶν ὡς φαρμάκων, ἐν τούτοις φαίνεται πιθανόν, ὅτι ἀρκετὰ ἐκ τούτων ἐχρησιμοποιοῦντο ὑπὸ τὴν ἐν λόγῳ ιδιότητα.

ΔΡ. ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ἱατρὸς Παθολόγος

Ἄμ. Ἐπίκ. Καθηγητῆς Παν/μίου Ἀθηνῶν

Ἑγχειριστικὸς Διευθυντῆς τοῦ ΙΚΑ

7. Παπαγιαννόπουλος, Ι.: Ἡ σημασία τοῦ ψυχικοῦ παράγοντος ἐν τῇ ὑγιεινῇ τῶν ἀρχαίων Ἰσραηλιτῶν. Ἱατρικὰ Χρονικά, 1:399-402, 1978.

8. Τίγκας, Α.: Ἡ φυτο-ζωολογία τῆς Ἀγίας Γραφῆς. Ἀθῆναι, 1977.

9. Ἰωακείμογλου, Γ.: Φαρμακολογία καὶ Συνταγολογία. Ἀθῆναι, 1943.

6. Παπαγιαννόπουλος, Ι.: Ἡ ἐκ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης προκύπτουσα παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις θεραπευτικὴ. Ἱατρικὰ Χρονικά, 1:391-398, 1978.

μὴ χριστιανοί. Ὁ ἰδιαίτερος σκοπός των εἶναι νὰ δείξουν εἰς τὸ περιβάλλον των ὅτι τὰ μέλη των καίτοι διαφέρουν κατὰ τὴν Θρησκείαν των, τὰ ἔθνη, τὴν γλῶσσαν, τὸ χρῶμα των κλπ. δύνανται ὅμως νὰ συνεργασθῶν καὶ νὰ δημιουργήσουν ἔργα κοινῆς ὠφελείας²⁴.

Γενικώτερον ἐντὸς τῆς ομάδος παρατηροῦμεν νὰ συνδέωνται ἡ προσωπικὴ ἀνοδος καὶ ἡ κοινωνικὴ συνεργασία, ἡ ζωὴ τοῦ ἀτόμου μετὰ τὴν ζωὴν τοῦ περιβάλλοντός του. Ἡ προσωπικὴ ἀνοδος τοῦ παιδιοῦ φέρει τὴν ἀνοδὸν τῆς ομάδος, ἡ ὁποία μετὰ τὴν σειρὰν τῆς τοῦ προσφέρει ἀνταμοιβὴν καὶ προστασίαν καὶ ἀγάπην. Ἐδῶ ἐφαρμόζονται τὰ λόγια τοῦ ἱ. Χρυσοστόμου: «Ὅπου ὑπάρχει ἀγάπη, ἐκεῖ εἶναι ὅλα ὑποφερτά. Ὑπάρχει ὁ σύνδεσμος τῆς εἰρήνης καὶ ἡ ἐνότης τοῦ Πνεύματος... Γι' αὐτὸ τὸν σκοπὸν δόθηκε τὸ Πνεῦμα γιὰ νὰ ἐνώσει δηλ. ἐκείνους ποὺ ἦταν χωρισμένοι ἐξ αἰτίας τῆς διαφορετικῆς καταγωγῆς καὶ διαφορετικῶν συνηθειῶν»²⁵.

Παντοῦ ἡ ομάς ὑποστηρίζει τὸ παιδί καὶ παντοῦ τὸ παιδί συγκατεῖ καὶ ἐπεκτείνει τὴν ομάδα. Διότι τὴν κοινωνικὴν συνεργασίαν, διὰ τὴν ὁποίαν ἀσκεῖται εἰς τὴν ομάδα, ἐπεκτείνει εἰς ὅλους τοὺς κοινωνικοὺς τομεῖς. Ἐντὸς αὐτῆς δημιουργοῦνται: α) Τὰ τεχνικὰ δίκτυα, δηλ. αἱ τεχνικαὶ ιδιότητες τῆς κοινωνικοποιήσεως. Παρ. χάριν, τὸ παιδί, ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐτονίσθη, δύναται νὰ διηγητῆται ἱστορίας, νὰ εἶναι καλὸς καὶ ἱκανὸς ποιητής, νὰ τρέχη, νὰ περῶ, νὰ γνωρίζῃ νὰ ὀργανώσῃ ἓνα παιχνίδι ἢ ἀκόμη μίαν ἄλλην δραστηριότητα. Τὰ ἄτομα προτιμῶνται ἢ ἀπορρίπτονται μέσα εἰς τὴν ομάδα ἀναλόγως τῆς ἱκανότητός των ν' ἀνακαλύπτουν λύσεις, νὰ παρουσιάξουν ἐνεργείας, νὰ προκαλοῦν τὴν ἐπιτυχίαν.

β) Τὰ συναισθηματικὰ δίκτυα τὰ ὁποῖα ἀποκαλύπτονται ὅταν ἡ συμπάθεια, ἡ φιλία καὶ ἡ ἐμπιστοσύνη χρησιμεύουν ὡς κριτήρια διὰ τὴν ἐκλογὴν καὶ ἀξιολόγησιν τῶν συντρόφων. Τότε παρατηρεῖται ὠρισμένα ἄτομα νὰ εἶναι μοναχικοὶ τύποι, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐκλέγονται ἀλλὰ πρέπει νὰ ἀφυπνισθοῦν εἰς τὴν κοινωνικὴν ζωὴν.

γ) Τὰ δίκτυα τῆς ἱεραρχίας τὰ ὁποῖα ρυθμίζουν τὰς ἀνθρωπίνους σχέσεις μετὰ τῶν ἀνωτέρων καὶ κατωτέρων, ὅπως π.χ. τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ καὶ τῶν βοηθῶν του, τῶν ἀρχηγῶν τῶν ομάδων καὶ τῶν ὑπαρχηγῶν τῶν ὑπο-ομάδων καὶ ὅλων τῶν ἄλλων παιδιῶν τὰ ὁποῖα ἔχουν εὐθύνην²⁶.

Τὰ διάφορα αὐτὰ δίκτυα τὰ ὁποῖα συνδέουν τὰ παιδιά τῆς ομάδος ὁμοιάζουν μετὰ τὰς συγκοινωνιακὰς

γραμμὰς αἱ ὁποῖαι ἐνώνουν τὰ διάφορα μέρη μιᾶς χώρας. Ταῦτα, ὅπως ἐκεῖναι, δημιουργοῦν καὶ συγκατατοῦν τὴν κοινωνικὴν ζωὴν. Μεταφέρουν πληροφορίας ποικίλας ἀπὸ ὅλους τοὺς τομεῖς, τὰ σπῶρ, τὴν Ἐκκλησίαν, τὸ σχολεῖον, τὴν οἰκογένειαν, τὸν κινηματογράφον, τὴν τηλεόρασιν, τὴν τεχνικὴν ἐξέλιξιν καὶ ἀπὸ ἄλλα μέρη. Ἐὰν τὰ μέλη δὲν ἔχουν νὰ εἴπουν κάτι τι μετὰ τῶν, ἡ ομάς ἀποθνήσκει. Διὰ τοῦτο εἶναι ἀνάγκη τὸ παιδί νὰ μὴ ἀπομονοῦται, ἀλλὰ νὰ ἔχη, ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέρας πληροφορίας, νὰ μεταφέρῃ εἰς τὴν ομάδα. Κάθε παιδί ἀποτελεῖ μίαν γέφυραν μετὰ τῆς ομάδος του καὶ τοῦ κόσμου. Διὰ τῶν σχέσεων τὰς ὁποίας διατηρεῖ μετὰ ἄλλα παιδιά δίδει ζωὴν εἰς αὐτήν. Ἀντιστρόφως, τὸ παιδί μεταφέρει εἰς τὸν κόσμον τὰς πληροφορίας τὰς ὁποίας παίρνει ἀπὸ τὴν ομάδα καὶ τὰς ἐπιδράσεις τὰς ὁποίας ὑφίσταται εἰς αὐτήν. Αἱ συνεχεῖς ἐναλλαγαὶ μετὰ τῆς ομάδος καὶ τοῦ κόσμου εἶναι παράγοντες μεταβολῆς τῆς κοινωνικῆς ἰσορροπίας. Διὰ μιᾶς συνεχοῦς ἐξελίξεως ἡ ἰσορροπία καταστρέφεται, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἀποκαθίσταται. Καὶ μέσα εἰς αὐτὸ τὸ παιχνίδι παίζεται ἡ ἀληθινὴ ἀγωγή τῆς ὁποίας τὸ τίμημα εἶναι ἡ ἀπελευθέρωσις καὶ ἡ ἀσκήσις τοῦ παιδιοῦ.

Ἐντὸς τῆς ομάδος αἱ ἀνάγκαι τοῦ παιδιοῦ ἀντιτίθενται πολὺ συχνά. Διὰ νὰ ἀναπτύσσεται κατὰ τὸν καλύτερον τρόπον τὸ παιδί ἔχει ἀνάγκην ἐντὸς τῆς ομάδος κόπου καὶ ἀναπαύσεως, πειθαρχίας καὶ ἐλευθερίας, σταθερότητος καὶ ἀλλαγῆς, γλυκύτητος καὶ αὐστηρότητος, ἡσυχίας καὶ ἀγώνος, νὰ τὰ ἀγαποῦν καὶ νὰ ἀγαπᾶ, νὰ ὑποστηρίζεται καὶ νὰ ἀφοσιώνηται, νὰ διατάσῃ καὶ νὰ ὑπακούῃ. Διὰ νὰ ἐπιτρέπῃ τὴν πραγματικὴν ἀνθήσιν τοῦ παιδιοῦ ἢ ἀτμόσφαιρα τῆς ομάδος πρέπει νὰ κυμαίνεται μετὰ τῶν δύο ἄκρων ν' ἀπαιτῆ ἀπὸ τὸ παιδί ν' ἀποκαταστήσῃ μόνο του τὴν ἰσορροπίαν διὰ συνεχοῦς προσπαθείας²⁷. Ἀντιθέτως εἰς μίαν κοινωνίαν αὐταρχικὴν ἢ ἀναρχικὴν ἢ ὀλοκληρωτικὴν αἱ ἀνάγκαι δὲν ἱκανοποιοῦνται ποτε πλήρως. Χρειαζόμεθα μίαν κοινωνίαν ἀμοιβαίου σεβασμοῦ ἐν ἐλευθερίᾳ καὶ ἀγάπῃ²⁸. Τότε ἀναπτύσσεται τὸ παιδί ὁμαλὰ καὶ εἶναι ἕτοιμον νὰ περάσῃ ἀπὸ τὴν Ὀμάδα εἰς τὴν Κοινότητα περὶ τῆς ὁποίας θὰ ὁμιλήσωμεν εἰς τὴν ἐπομένην παράγραφον.

4. Σχέσεις Ὀμάδος καὶ Κοινότητος.

Ἀπὸ τὴν ἡμέραν κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ συμπεριφορὰ τῶν περισσοτέρων παιδιῶν εἰς τὴν ομάδα γίνεται ἡ συνήθης συμπεριφορὰ εἰς ὅλας τὰς στιγμὰς τῆς ζωῆς των, ἡ ομάς ὀνομάζεται Κοινότης καὶ τὰ παιδιά περνοῦν ἀπὸ τὴν ομάδα εἰς τὴν Κοινότητα. Αἱ ἴδιαι στάσεις αἱ ὁποῖαι ἴσχυον διὰ τὴν ομάδα γίνονται τώρα στάσεις τῆς ἰδιωτικῆς ζωῆς τῶν παιδιῶν²⁹.

Ἡ Κοινότης ἐμφανίζεται ὑπὸ τὴν μορφήν δύο ὁμοκέντρων κύκλων. Ὁ πρῶτος, ὁ ἐξωτερικὸς, ἀνοι-

24. Project (ἔργον) εἰς Cartigny τῆς Ἑλβετίας παραχθὲν ἀπὸ τὰ μέλη τῆς ἐκεῖ πραγματοποιηθείσης Οἰκουμενικῆς Κατασκηνώσεως τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν ἐν ἔτει 1968, μηνὶ Αὐγούστῳ, ἐν ἣ συμμετεῖχε καὶ ὁ γράφων.

25. Εὐαγγ. Δ. Θεοδώρου, Ἀνθολόγιον Πατερικῶν Κειμένων, Ἀθῆναι 1978, σ. 163, παράφραση τοῦ ἀποστ. «Ὁ Χριστιανὸς καὶ οἱ κοινωνικὰς ἀξίες» Ε.Π. 62, 72-73.

26. Ἄρ. Α. Ἀσπιώτη, Τὸ παιδί καὶ ἡ κοινωνικὴ του ζωὴ, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 158.

27. Ἄρ. Α. Ἀσπιώτη, Τὸ παιδί καὶ ἡ κοινωνικὴ του ζωὴ, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 159-160.

28. Αὐτόθι, σ. 163.

29. Αὐτόθι, σ. 166.

κτός εις τόν κόσμον, ὑπό τήν ἔννοιαν ὅτι ἀποτελεῖ φιλόξενον κέντρον, δι' ὅλα τὰ παιδιά, προσκεκλημένα ἀπό τὰ παιδιά τῆς ομάδος. Τὰ μέλη τῆς ομάδος ἔχουν τήν δυνατότητα νά μετάσχουν εις ὅλας τὰς δραστηριότητες. Ὁ δεύτερος, ὁ ἐσωτερικός, δέχεται τὰ παιδιά ἀκαλῆς θελήσεως, τὰ ἐξευγενισμένα διὰ τῆς προσπαθείας ἀνδού. Εἶναι αὐτά τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν τὸ ἄλλας εις τήν παιδικήν κοινωνίαν. Ἐπιτυγχάνεται οὕτως ἡ συμμετοχή τοῦ πλήθους καὶ τῆς ἐκλεκτικῆς ομάδος³⁰.

Ὁ Γάλλος J. Fauvet, παιδαγωγός, ὁ ὁποῖος ἔζησε ἀνάμεσα εις τὰς ομάδας τῶν παιδιῶν, περιγράφει τὰ διάφορα στάδια διὰ μέσου τῶν ὁποίων διέρχεται τὸ παιδί διὰ νὰ φθάσῃ εις τὸ ἀνώτερον στάδιον τῆς ὁμαδικῆς ζωῆς, τὴν Κοινότητα³⁰. Ταῦτα εἶναι: α) Μᾶζα διάχυτος, κατὰ τὴν ὁποίαν τὰ παιδιά εἶναι σκορπισμένα εις τὴν πόλιν. β) Μᾶζα συνησπισμένη κατὰ τὴν ὁποίαν τὰ παιδιά καλοῦνται εις συγκεντρώσεις Κατηχητικῶν Σχολείων, Προσκοπισμοῦ, Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, κλπ.. γ) Πλήθος πρωτογενές, κατὰ τὸ ὁποῖον τὰ παιδιά τῶν πρώτων συγκεντρώσεων διαφέρουν ἀπὸ κάθε πλευρᾶν μεταξύ των καὶ δ) Πλήθος δευτερογενές κατὰ τὸ ὁποῖον τὰ παιδιά ἐξέρχονται ἀπὸ τὴν συγκέντρωσιν εὐχαριστημένα, χαρούμενα, ἔγιναν φίλοι, συνεργάται καὶ εὐχαρίστως ἀναμένουν τὴν ἐπομένην συγκέντρωσιν. Μετὰ τὸ τελευταῖον τοῦτο στάδιον φθάνομεν εις τὴν Κοινότητα τὴν συνδεδεμένην μετὰ τὴν ἀγάπην. Εἶναι αὕτη ἡ τελευταία, ἡ ὑψίστη βαθμὶς ὁμαδικῆς ζωῆς. Μία ὁμάς εὐτυχισμένη καὶ χαρούμενη μετὰ αἰσιόδοξον ἀντίληψιν, ἡ ὁποία ἐλπίζει ὅπως τὸ φῶς καὶ ὅπου τὰ παιδιά μαθαίνουν νὰ ἀγωνίζονται, νὰ ἐργάζονται καὶ νὰ ἀγαποῦν. Μέσα ἐκεῖ ζοῦν τὴν χριστιανικὴν ἀδελφωσύνην, καὶ τὴν χριστιανικὴν ζωὴν³⁰. Ἐκεῖ ἡ πίστις, ἡ ἐλπίς καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ γίνονται ἀποκάλυψις. Ἴσως νὰ λείπουν αὐτοῦ τοῦ εἶδους αἱ Κοινότητες. Ἀλλὰ ἡ Κοινότης δὲν εἶναι πολυτέλεια καὶ ὄνειρο τῶν ἀνεπτυγμένων κοινωνιῶν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐξέλιξιν τοῦ παιδιοῦ εἶναι ἀνάγκη καὶ ἡ ἔλλειψις τῆς εἶναι ἔλλειψις ἀγωγῆς.

Ἀπ' αὐτὴν τὴν κοινωνικότητα ἔχουν ἀνάγκη σήμερον τὰ παιδιά ὄχι μόνον τὰ δικά μας ἀλλ' ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου. Διότι αὕτη θὰ τὰ βοηθήσῃ νὰ ἔλθουν εις ἐπικοινωνίαν καὶ εις συνεργασίαν διὰ νὰ λύσουν ἀργότερον ὡς ὄριμοι πλέον καὶ ὑπεύθυνοι ἡγήτορες τὰ προβλήματα τὰ ὁποῖα θὰ ἀφοροῦν τὴν ἀνθρωπότητα. Ἐνα ἀπὸ τὰ προβλήματα αὐτὰ εἶναι καὶ ἡ ἀνεύρεσις τῆς ἀληθοῦς εἰρήνης καὶ ἡ διατήρησις αὐτῆς. Θὰ ἐπιτύχουν τοῦτο ἐάν ἀπὸ τὴν πρώτην τους ἡλικίαν εἰσέλθουν εις τὴν καλῶς νοουμένην κοινωνικοποίησιν ἡ ὁποία θὰ ἐπικρατῇ εις τὴν οἰκογένειαν, τὸ

30. Αὐτόθι, σ. 167.

30α. Τὸ ἔργον τοῦ ἐπιγράφεται: Moyens Collectifs d' Education, Edition Fleures, Paris, 1955, ἦτοι Συγκεντρωτικά Μέσα Ἀγωγῆς.

30β. Ἡ ζωὴ αὕτη ἔχει καὶ τὴν κοινωνικὴν τῆς πλευρᾶν.

σχολεῖον, τὴν ἐκκλησίαν καὶ εις ἄλλους παιδικούς ὁργανισμούς καὶ ἐάν γαλουχηθοῦν μετὰ τὸ πνεῦμα ὅτι ὁ ἕνας ζῆ διὰ νὰ βοηθῇ καὶ διακονῇ τὸν ἄλλον. Ἐάν σκεφθῶμεν ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν παιδιῶν καὶ τῶν νέων εις τὰς ὑποαναπτύκτους χώρας εἶναι πλέον τῶν 800.000.000 καὶ εις ὀλόκληρον τὸν κόσμον 1,5-2.000.000.000 καὶ ὅτι εις ὀλίγα χρόνια αὐτὰ καὶ τὰ παιδιά τους θὰ ἀποτελοῦν τὸν πληθυσμὸν τῆς γῆς, ἀντιλαμβανόμεθα τὴν σημασίαν τὴν ὁποίαν ἔχει ἡ πρόνοια διὰ τὴν ὀρθὴν ἀγωγὴν καὶ εὐημερίαν τους.

Διὰ νὰ ζῆσῃ ὅμως τὸ παιδί εις ἕνα περιβάλλον τὸ ὁποῖον θὰ τοῦ ἐξασφαλίσῃ τὴν κοινωνικὴν προσαρμογὴν θὰ πρέπει ν' ἀπολαμβάνῃ εἰδικῆς προστασίας, νὰ παρέχονται δὲ εις αὐτὸ εὐκαιρίες καὶ δυνατότητες διὰ νόμου ἢ ἄλλως πως, ὥστε νὰ δυνηθῇ νὰ ἀναπτυχθῇ σωματικῶς, ἠθικῶς, ψυχικῶς, πνευματικῶς καὶ κοινωνικῶς κατὰ τρόπον ὑγιᾶ καὶ φυσιολογικόν, ἐλευθέρως καὶ ἀξιοπρεπῶς, ὅπως ὀρίζει καὶ τὸ 7ον ἄρθρ. τῆς Διακηρύξεως τῶν Δικαιωμάτων τοῦ Παιδιοῦ. Πρέπει ν' ἀπολαμβάνῃ τῶν ἀγαθῶν τῆς Κοινωνικῆς Ἀσφαλείας καὶ νὰ ἀναπτύσσεται ὑπὸ ὑγιεινᾶς συνθήκας. Διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον εἰδικὴ μέριμνα καὶ προστασία πρέπει νὰ παρέχεται εις αὐτὸ ὡς καὶ τὴν μητέρα του κατὰ τὴν διάρκεια τῆς κυήσεως καὶ μετὰ τὴν γέννησίν του. Πρέπει ν' ἀπολαμβάνῃ καλῆς διατροφῆς, κατοικίας, ψυχαγωγίας καὶ ἰατρικῆς περιθάλψεως (ἄρθρ. 14). Εἰς τὸ σωματικῶς, ψυχικῶς καὶ κοινωνικῶς ἀνάπηρον παιδί πρέπει νὰ παρέχεται ἡ ἀναγκαία εις ἐκάστην εἰδικὴν περίπτωσιν θεραπεία, μόρφωσις καὶ περίθαλψις (ἄρθρ. 5). Τὸ παιδί διὰ τὴν πλήρη καὶ ἀρμονικὴν ἀνάπτυξιν τῆς προσωπικότητός του ἔχει ἀνάγκη ἀγάπης καὶ κατευθύνσεως (ἀπὸ τὸ ποίημα Β. Ἀνθοπούλου, Δεῖξε μου λίγη ἀγάπη).

(Συνεχίζεται)

ΔΗΜ. ΧΡ. ΘΕΟΧΑΡΗΣ

Θεολόγος-Καθηγητῆς τῆς Ζωσιμαίας
'Ακαδημίας Ἰωαννίνων

Ὁρθῶς τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας τῆς Μ. Βρετανίας ὤρισεν διὰ τὸ Θέρος 1986 καὶ ἀπὸ 14-18 Ἰουλίου εις τὸ Κολλέγιον Ripon and York St. John τὸ Σεμινάριον μετὰ Θέμα: Religious Education's Contribution to personal and social education in the secondary school (11-16), ἦτοι Ἡ Συμβολὴ τῆς θρησκευτικῆς Ἀγωγῆς εις τὴν Προσωπικὴν καὶ τὴν Κοινωνικὴν Ζωὴν τῶν Μαθητῶν τοῦ Γυμνασίου ἡλικίας (11-16) ἐτῶν, διὰ τοὺς ἀσχολουμένους μετὰ τὴν μόρφωσιν τῶν Παιδιῶν. (Πλείονα ἀνάγνωθι εις τὴν ὑπ' ἀριθμ. Πρωτ. Βαθμ. Πρωτ. 1/24/13-1-1986 Ἐγκ. Δ/γῆ τοῦ ΥΠΕΠΘ Δ/ση ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΤΜΗΜΑ Α' ΥΠΟΤΡΟΦΙΩΝ).

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Νέον επίτευγμα τῆς Χριστιανικῆς Ἀλληλεγγύης.

Τὴν 30ὴν Ὀκτωβρίου ἐ.ξ. ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ ἐτέλεσε τὰ ἐγκαίνια τοῦ Ἐργαστηρίου Φυσιοθεραπείας τῆς Στέγης Κατακόλιων Γερόντων τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν εἰς τὸν λόφον Σκουζέ.

Ἡ ὅλη δαπάνη δι' ἐνεργειῶν τοῦ Τμήματος Ἀλληλοβοηθείας τῆς Ἱ. Συνόδου κατεβλήθη ὑπὸ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, ἡ δὲ διαδικασία τῆς ἐπιτυχοῦς περαιοῦσας τοῦ ἔργου ὀφείλεται εἰς τὰς ἀόκνους φροντίδας τοῦ Εἰδικοῦ Ἐπόπου τῆς Στέγης Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Χερουδεῖμ Μαλισιάνου.

Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος Ἐργαστήριο ἀναποκρίνεται εἰς τὰ τελευταῖα ἐπιστημονικὰ αἰτήματα τῆς ραγδαίως ἀναπτυσσομένης Γεροντολογίας. Εἰδικὸς Φυσιοθεραπευτὴς δὲ προσφέρει τὰς ὑπηρεσίας του εἰς τοὺς τροφοίμους δαπάναις τῆς Στέγης. Ἐπίσης εἰδικὴ γεροντολόγος, μαθήτρια καὶ συνεργάτις τῆς γνωστῆς Ἀσλάν, δὲ ἐξετάζει κνιταρολογικῶς τοὺς γέροντας δωρεάν. Τὸ Ἐργαστήριο ἐπίσης εἶναι ἐξωπλισμένον δι' ἀρτιωτάτων οσοκευῶν, κατεσκευασμένων συμφώνως πρὸς τὰς τελευταίας ἐπιστημονικὰς διαγραφάς, ἀκόμη καὶ διὰ οσοκευῶν ὑπερήχων καὶ ἠλεκτροθεραπείας.

Τὸ νέον τοῦτο λαμπρὸν ἐπίτευγμα τῆς Χριστιανικῆς Ἀλληλεγγύης τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν ἀποδεικνύει ἔνθεν μὲν τὰς ἐπὶ πρακτικοῦ ἐπιπέδου ἀγαθὰς ἐπιπτώσεις τῆς Οἰκουμενικῆς - Διεκκλησιαστικῆς Συνεργασίας, ἀφ' ἑτέρου τὴν ἀνιούσαν πορείαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τρίτον τὰς δυναμικότητας τῆς συνεχίσεως τῆς λαμπρᾶς βυζαντινῆς παραδόσεως τοῦ προνοιακοῦ ἔργου, ἥτις διακρίνεται διὰ τὴν ἀλληλοσυμπλήρωσιν καὶ ἀλληλοπεριχώρησιν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Κοινωνικῆς Διακονίας καὶ τῆς πραγματώσεως τῆς ἐννοίας «Κράτος - Πρόνοια».

Πόλεμος κατὰ τῆς Ἐκκλησίας.

Διὰ τὴν ἔναντι τῆς Ἐκκλησίας στάσιν δημοσιογράφων τινῶν εὐστόχως ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Πειραιῶς κ. Καλλίνικος ἐν προσφάτῳ ἄρθρῳ αὐτοῦ παρατηρεῖ, ὅτι ὑπάρχουν δημοσιογράφοι, οἱ ὅποιοι «δὲν χάνουν καμμιά ἐδκαιρία γιὰ νὰ πλήξουν τὴν Ἐκκλησία καὶ νὰ ὑπονομεύσουν τὸ τεράστιο κῦρος, πὸν διαθέτει σὸ Λαὸ. Μεγεθύνουν τὰ τυχόν ἀνθρώπινα σφάλματα ἐλαχίστων ἐκπροσώπων τῆς Κληρικῶν. Διαστρεβλώνουν τὴν πραγματικὴν εἰκόνα, πὸν παρουσιάζει ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία σήμερον. Παρασιωποῦν τὸ τεράστιο κοινωνικὸ ἔργο, πὸν ἡ Ἐκκλησία ἐπιτε-

λεῖ. Παραποιοῦν τὴν ἀλήθεια γύρω ἀπὸ ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα καὶ θέματα. Συκοφαντοῦν θάνασα τὴν Ἐκκλησία καὶ χύνουν τὸ δηλητήριον τῆς πέννας στὶς καρδιὰς τῶν ἀφελῶν ἀναγνωστῶν των, κατὰ τῆς Μητρὸς καὶ Τροφῆς καὶ Προστάτιδος τοῦ Γένους Ὁρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας».

Ὅτι γράφουν οἱ περὶ ὧν ὁ λόγος δημοσιογράφοι ἀποδεικνύει, ὅτι οὗτοι «δὲν ἀγαποῦν τὴν Ἐκκλησία, ἀλλὰ τὴν μισοῦν, ὅτι δὲν ἐνδιαφέρονται νὰ ἔχῃ ἀκτινοβολίαν καὶ ἐλευθέραν δραστηριότητα, ἀλλὰ μᾶλλον τὴν θέλουν σὰν ἓνα ἀπλὸ διακοσμητικὸ στοιχεῖον».

Ἀλλὰ τί νὰ εἶπη τις, ὅταν ἡ φαινομενολογία αὐτῆς τῆς ἀπαρადέκτου καταπατήσεως τῆς δημοσιογραφικῆς δεοντολογίας παρατηρῆται καὶ ἐντὸς τοῦ χώρου τῶν ἐπισήμων ραδιοτηλεοπτικῶν προγραμμάτων; Εἶναι ἀντονόητον, ὅτι αἱ διαπιστώσεις αὗται οὐδόλως σημαίνουν ὅτι δὲν ὑπάρχουν καὶ ἐκλεκτοὶ δημοσιογράφοι καὶ διαμορφωταὶ τῶν ραδιοτηλεοπτικῶν ἐκπομπῶν, οἱ ὅποιοι ἀναφέρονται εἰς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν μετὰ σεβασμοῦ καὶ ἀντικειμενικότητος.

Τὸ μέγα πρόσκομμα.

Ὁ Ἀλβανὸς ἡγέτης Ραμιζ Ἀλία ἰσχυρίσθη προσφάτως, ὅτι ἐγένετο ἐξομάλυνσις τῶν σχέσεων Ἑλλάδος καὶ Ἀλβανίας. Ἀλλὰ πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ἀληθεύῃ τοῦτο, ὅταν, ὡς ὀρθῶς ἐπεσημάνθη, «ὁ διάδοχος τοῦ Χότζα δὲν προσέβη εἰς τὴν παραμικρὰν χειρονομίαν καλῆς θελήσεως διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς θέσεως τῶν 400.000 Βορειοηπειρωτῶν, εἰς τοὺς ὁποίους τὸ καθεστῶς τῶν Τιράνων ἀρνεῖται καὶ τὰ στοιχειωδέστερα τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων»;

Πρέπει ἐπὶ τέλος νὰ γίνῃ ἀντιληπτόν ὑπὸ τῶν κυβερνήσεων Ἑλλάδος καὶ Ἀλβανίας, ὅτι ἡ ἀνάπτυξις φιλίας μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν προϋποθέτει τὴν ἀμφοτέρωθεν — οὐχὶ λόγους καὶ τύποις, ἀλλ' ἔργοις — οὐσιαστικὴν ἄρσιν τοῦ «εἰμπολέμου» καθεστώτος διὰ τῆς καταπαύσεως τῆς παραβάσεως τῶν διεθνῶν συμφωνιῶν, αἱ ὁποῖαι προνοοῦν διὰ τὰ στοιχειώδη «μειονοτικά καὶ λοιπὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα». Τὸ ὅτι οἱ Βορειοηπειρωτῶν καταδυναστεύονται ὡς ἀνθρώποδα καὶ στεροῦνται τοῦ δικαιώματος νὰ ζοῦν ἐλευθέρως ὡς ἑλληνορθόδοξοι μειονότης εἶναι μέγα πρόσκομμα εἰς τὴν ἀποκοιτάσασιν εἰρηρικῶν καὶ φιλικῶν σχέσεων μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Ἀλβανίας.

Ἐκθεσις ἔργων τοῦ Κόντογλου.

Ἐν τῷ πλαισίῳ τοῦ ἑορτασμοῦ τῶν Δημητρίων ἐν Θεσσαλονίκῃ ὁργανώθη ἐν τῷ Ἀρχαιολογικῷ Μουσείῳ τῆς Συμπρωτεύουσῆς Ἐκθεσις ἔργων τοῦ ἀειμνήστου Φώτη Κόντογλου.

Ὅσον καὶ ἂν μερικαὶ τοιχογραφίαι ναῶν φιλο-

τεχνηθείσαι ὑπ' αὐτοῦ ἢ τῆ ἐποποιεία αὐτοῦ ἐντὸς ὀλίγου σχετικῶς χρόνου ἔχουν ἀπολέσει τὴν λάμπριν τῶν χρωματισμῶν των, τοῦθ' ὅπερ ὀφείλεται μᾶλλον εἰς τὴν ποιότητα τοῦ ὑποστρώματός των καὶ οὐχὶ εἰς ἔλλειψιν ἀντοχής τῶν χρησιμοποιηθέντων ὑλικῶν, δὲν εἶναι δυνατὸν παρὰ τὰ τύχη γενικῆς ἀναγνωρίσεως ἢ λαμπρὰ προσφορά τοῦ μεγάλου αὐτοῦ χειριστοῦ τοῦ χρωσιῆρος καὶ τῆς λογοτεχνικῆς γραφίδος.

Τὰ εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ζωγραφικὴν καὶ εἰς τὴν καθ' ὄλου λογοτεχνίαν ἀναφερόμενα, ὡς καὶ αὐτὰ τὰ «κοσμικὰ» του ἔργα, δὲν φέρουν μόνον εἰς ἐπαφήν μὲ τὴν αἰσθητικὴν μορφήν τοῦ «ἄπερόχου» ἢ τοῦ «ὑψηλοῦ», ἀλλὰ καὶ ἐμβαπτίζουν τὸ πνεῦμα τοῦ θεατοῦ ἢ ἀναγνώστου εἰς τὰ χρυστάλλινα ρεῖθρα τῆς ὁρθόδοξου καὶ θυζαντινῆς καλλιτεχνικῆς παραδόσεως, ἢ ὅποια ὑποσημαίνει τὴν ἐν Χριστῷ «ἀνακεφαλαίωσιν» καὶ θαβώρειον μεταμόρφωσιν ἀκόμη καὶ τῆς ἐνδοκοσμικῆς ἐπιγείου πραγματικότητος.

«Ὅσον παρέρχεται ὁ χρόνος, τόσον ἐν τῇ καθ' ὄλου Ὁρθοδοξίᾳ ὅσον καὶ ἐν τῇ Χριστιανικῇ Οἰκουμενῇ, αὐξάνεται ὀλονὲν καὶ περισσότερον ἢ ἀκτινοβολία τοῦ μεγάλου Μικρασιάτου καλλιτέχρου καὶ τῶν πνευματικῶν ἐπιγόνων του. Αὐτὴ ἀκριβῶς ἢ ἀκτινοβολία μετεδόθη καὶ εἰς τὰ πλήθη τῶν ἐπισκεπτῶν τῆς ἐν Θεσσαλονικῇ Ἐκθέσεως, διὰ τὴν ὁποίαν ὀφείλονται συγχαρητήρια πρὸς τοὺς σχόντας τὴν πρωτοβουλίαν τῆς ἐπιλογῆς καὶ ταξινομήσεως τῶν ἐκθεμάτων καὶ ἰδίως πρὸς τὴν θυγατέρα του Καν Δέσπ. Κόντογλου - Μαρίνου.

Στατιστικαὶ περὶ τῶν ἐκπρώσεων.

Σχεδὸν πᾶσαι αἱ ἑλληνικαὶ ἐφημερίδες μετέδωκαν τὴν ἐκ Μόσχας ἀντιπόκρισιν, ὅτι τὸ μνησιαὸν σοβιετικὸν περιοδικὸν «Ραμπνίνισα» δημοσιεύει ἄρθρον, συμφώνως πρὸς τὸ ὅποιον ἐν τῇ Σοβιετικῇ Ἐνώσει γίνονται καθ' ἔτος 5 ἑκατομμύρια ἀμβλώσεων. Μάλιστα προστίθεται, ὅτι —παρὰ τὸ γεγονός ὅτι ἢ σοβιετικὴ νομοθεσία εἶναι φιλελευθέρη καὶ ἐπιτρέπει τὴν ἀντι χιλίων περίπου δραχμῶν διενέργειαν ἐκτρώσεως εἰς τὰ κρατικὰ νοσοκομεῖα καὶ κλινικὰς— τὰ 670) ο τῶν γυναικῶν πρὸς διατήρησιν τῆς ἀνωνημίας προτιμοῦν νὰ πληρώνουν ὑπέρογκα ποσά, διὰ νὰ καταφεύγουν εἰς διαφόρους ἰατροὺς καὶ μαῖας πρὸς διενέργειαν μουτικῆς καὶ παρανόμου ἐκτρώσεως.

Αἱ ἀποκαλυπτικαὶ σοβιετικαὶ στατιστικαὶ διαφεύδουν πάντας τοὺς παρ' ἡμῖν προπαγανδιστὰς τῶν ἐλευθέρων ἐκτρώσεων, οἱ ὅποιοι ἰσχυρίζονται ὅτι ἢ νομιμοποίησις αὐτῶν ἀφ' ἐνὸς θὰ μειώσῃ δῆθεν τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν καὶ ἀφ' ἑτέρου θὰ ἐξαλείψῃ τὴν μουτικὴν ἐκμεταλλευτικὴν διενέργειαν αὐτῶν.

Θὰ ἦτο ἀληθῶς ἐνδιαφέρον νὰ λάθωμεν γινῶσιν καὶ τῶν ἑλληνικῶν στατιστικῶν μετὰ τὴν νομιμοποίησιν τῆς θανατώσεως ἀγεννήτων ἀνθρωπίνων ὑπάρξεων. Ἐὰρ γε πόσαι νόμιμα ἐκτρώσεις γίνονται καθ' ἡμέραν εἰς τὰ ἐξουσιοδοτημένα ὑπὸ τοῦ Κράτους Νοσοκομεῖα καὶ Ἰατρεῖα; Μήπως αἱ ἑκατοντάδες τῶν γυναικῶν, αἱ ὅποια, κατὰ τοὺς ἰσχυρισμοὺς

τῶν προπαγανδιστῶν τῶν ἐλευθέρων ἀμβλώσεων, καταφεύγουν καθημερινῶς εἰς αὐτάς, ἐξακολουθοῦν νὰ προτιμοῦν τὴν παράνομον ἀνωνημίαν, τοῦθ' ὅπερ θὰ ἐσήμαινε διάφρεσιν τῶν ὑποστηρικτῶν τοῦ ἀπαράδελτου ἐγκλήματος;

Τὰ ἔκτροπα τῶν γηπέδων.

Ὁ φόρος ἀτυχοῦς φιλάθλου τῆς Λαρίσης, εὐρόντος τὸν θάνατον ἐκ φωτοβολίδος ριφθείσης ὑπὸ «φιλάθλου» κατὰ τοῦ ἐντὸς τοῦ γηπέδου πλήθους, ὡς καὶ ἕτεροι σοβαραὶ παρεκτροπαὶ καὶ βαρβαρότητες, γενόμεναι ἐσχάτως ἐντὸς τῶν χώρων τῆς ἀθλήσεως, πρέπει, ὡς σημειοὶ εὐστόχως ἀθηναϊκῆ ἐφημερίδος, νὰ ἀποτελέσουν «ἀφορμὴν διὰ τὰ ληφθῶν σκληρὰ μέτρα ὑπὸ τῆς Πολιτείας πρὸς ἀποτροπὴν, τοῦ λοιποῦ, παρομοίων ἐνδεχομένων. Διότι δὲν εἶναι δυνατὸν οἱ χώροι τῆς εὐγενοῦς ἀμίλλης, ὡς πρέπει νὰ εἶναι οἱ ἀγωνιστικοὶ χώροι, νὰ μεταβάλλονται εἰς σφαγεῖα ἀπὸ τὸ πάθος καὶ τὴν μαρίαν» ἐκείνων, «οἱ ὅποιοι ἐκποῦν τὰ βάρβαρα ἔθνη τῶν κατὰ τῶν ἀντιπάλων θεατῶν νομίζοντες ὅτι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐκφράζουν τό... φιλάθλον πνεῦμα των καὶ ἐκδηλώνουν τὴν ἀγάπην των διὰ τὴν ομάδα τῆς προτιμῆσεώς των... Εἶναι ἀπαράδεκτον νὰ χάνουν τὴν ζωὴν των ἄνθρωποι ἄνευ λόγου, ἐπειδὴ κάποιιο ἄλλοι θέλουν νὰ ἐκτονωθοῦν μὲ τὸν ἰδικόν των τρόπον».

Ὅθεν «ἐπιβάλλεται, ὅπως ληφθῶν μέτρα δραστικότητος, σκληρὰ καὶ πρωτίστως τοιαύτης φύσεως, ὥστε νὰ περιορίζουν εἰς τὸ μηδὲν τὴν δυνατὴτητα προκλήσεως βλαβῶν...».

Εἰς τὰς ὁρθὰς ἐπισημάνσεις ταύτας θὰ ἠδυνάμεθα νὰ προσθέσωμεν, ὅτι καὶ ὁ Ἀθλητικὸς Τύπος γενικῶς θὰ ἔπρεπε νὰ μὴ φανατίξῃ τοὺς ἀναγνώστιας του καὶ νὰ μὴ ὑποδανύξῃ τὰ πάθη, ἀλλὰ νὰ ὑπενθυμίξῃ εἰς αὐτοὺς, ὅτι ἢ ὑγιῆς ἀθλητικὴ ζωὴ πρέπει νὰ ἀδηγῆ εἰς τὴν ἄσκησιν πειθαρχίας, εἰς τὴν ἐκδήλωσιν ἀμοιβαίου σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης, εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν κοινωνικῶν ἀρετῶν, εἰς τὴν μόρφωσιν ἠθικοῦ χαρακτῆρος καὶ εἰς τὴν δοξολογίαν τοῦ Δοτιῆρος παντὸς ἀγαθοῦ.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Παρακαλοῦνται οἱ συνδρομητῆς τῶν περιοδικῶν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», «ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ» καὶ «ΘΕΟΛΟΓΙΑ», κάθε ἀλλαγὴ τῆς διευθύνσεώς τους νὰ τῇ γνωρίζουν ἀμέσως στὰ Γραφεῖα τῶν Περιδικῶν, Ἰωάννου Γεργαδίου 14, 115 21 Ἀθήνα, ἀναφέροντας ἀπαραίτητα καὶ τὴν παλαιὰ τους διεύθυνση, γιὰ νὰ γίνεται κανονικὰ ἢ ἀποστολῇ τῶν Περιδικῶν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Καλαβρύτων και Αιγιαλείας

Υπό της Ί. Μητροπόλεως άπεστάλη ήμίν τὸ ἀκόλουθον ἀνακοινωθέν (10.11.86):

«Διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 1420)1986 Βουλευμάτος τῆς Ὀλομελείας τοῦ Ἀρείου Πάγου ἐδόθη ὀριστικὸ τέλος εἰς μίαν ἀνίερων ἐκστρατείαν ταπεινῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι προσεπάθησαν νὰ ἐμφανίσουν ὡς ἀπατεῶνας τὸν σεπτὸν Ποιμέναρχην μας καὶ τὸ Ἡγουμενοσυμβούλιον τῆς ἱεράς Μονῆς τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου.

»Πρόκειται γιὰ τὸ γνωστὸ θέμα τῆς γενομένης δωρεᾶς μοναστηριακῆς ἐκτάσεως 1086 στρεμμάτων, τὰ ὅποια εὐρίσκονται εἰς τὴν περιοχὴν Τρυπιῶν καὶ Ροδιάς καὶ ἐδωρήθησαν πρὸς τὸ Νομικὸν Πρόσωπον τῆς ἱεράς Μητροπόλεως Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ «Φιλανθρωπικοῦ, Κοινωνικοῦ καὶ Ἱεραποστολικοῦ ἔργου» τῆς τοπικῆς ἡμῶν Ἐκκλησίας. Εἰς τὸ ὑπογραφὲν δωρητήριον Συμβόλαιον ἡ ἀξία τοῦ παραχωρηθέντος Κτήματος ἐδηλώθη συμβολικῶς ὅπως ἄλλωστε συμβαίνει πάντοτε ὁσάκις γίνεται παραχώρησις ἐκτάσεως διὰ κοινωφελεῖς σκοποῦς. Σημειωτέον μάλιστα ὅτι οἱ δωρεῆς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὰ φιλανθρωπικὰ Ἰδρύματα ἀπαλλάσσονται πάσης φορολογίας.

»Ἡ κατηγορία περὶ τῆς δῆθεν ἀπάτης ὑπῆρξεν ἐφεύρημα, διὰ νὰ σπλωθῆ ἡ τιμὴ καὶ ἡ ὑπόληψις ἀφωσιωμένων ἐργατῶν τοῦ Εὐαγγελίου, οἱ ὅποιοι ἐκδπανῶνται ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας. Ἐὰν θεωρηθῆ ἀπάτη ἢ δῆλωσις μικροτέρας ἀπὸ τὴν πραγματικὴν ἀξίαν ἐνόησεν ἀκινήτου κατὰ τὴν σύνταξιν Συμβολαίων, τότε θὰ ἔπρεπε ὅλοι σχεδὸν οἱ Ἕλληνες νὰ παρεπέμποντο ἐνώπιον τῆς δικαιοσύνης, διὰ νὰ λογοδοτήσουν «ἐπὶ ἀπάτη». Εἰς τὴν καθημερινὴν πρακτικὴν ἐν τούτοις οἱ συναλλασσόμενοι ἀναγράφουν εἰς τὰ συντασσόμενα Συμβόλαια τὴν κατὰ τὴν γνώμην των ἀξίαν τοῦ μεταβιβαζομένου ἀκινήτου, ἐν συνεχείᾳ δὲ ὁ ἀρμόδιος οἰκονομικὸς Ἐφορὸς ἐρευνᾷ τὴν ἀγοραίαν ἀξίαν καὶ κατὰ κανόνα ἐπιβάλλει τὸν ἀναλογούντα πρόσθετον φόρον, οὐδεὶς ὅμως οἰκονομικὸς Ἐφορὸς ἤσκησε πέντε διαξιν «ἐπὶ ἀπάτη» εἰς ὄρος τῶν συναλλασσομένων.

»Ταπεινοὶ ἄνθρωποι ἐξ ἐμπαθείας καὶ μίσους κινούμενοι προσεπάθησαν νὰ ἀποδώσουν τὴν δεινὴν ταύτην ὕβριν καὶ νὰ προσάψουν τὴν θαυράτην ταύτην κατηγορίαν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ σεπτοῦ Ποιμέναρχου μας. Ἐπὶ τοῦ ἀνακύψαντος θέματος τὴν λύσιν ἐκλήθη νὰ δώσῃ ὁ Ἀρειὸς Πάγος, εἰς τὸν ὅποιον προσέφυγεν ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας καταθέσας προσφυγὴν ἀναίρεσεως κατὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 29)1985 Βουλευμάτος τοῦ Συμβουλίου Ἐφετῶν Πατρῶν.

»Ὁ Ἀρειὸς Πάγος, λοιπόν, μὲ τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 1420)86 Βούλευμα τῆς Ὀλομελείας ἔκρινεν, ὅτι ἡ δῆλωσις εἰκονικῆς ἀξίας ἐνόησεν πράγματος, συνεπῶς δὲ καὶ τοῦ δωρηθέντος ἀγροκλήματος συνιστᾷ μόνον ἀξιολογικὴν κρίσιν καὶ ἐκτίμησιν τῆς ἀξίας του. Συνεπῶς δὲν ἐμπίπτει εἰς τὴν ἐννοίαν τῆς ἀπάτης, πρὸς τοῦτο δὲ καὶ δὲν δύναται νὰ στοιχειοθετηθῆ ἡ σχετικὴ κατηγορία. Οὕτω, λοιπόν, ἐκηρύχθη πανηγυρικῶς ἀθῶος ὁ ἀδίκως κατηγορηθεὶς Ποιμέναρχης μας.

»Ἀνεξαρτήτως τῶν ἀνωτέρω ἡ ἀπάτη προϋποθέτει δόλον καὶ ἀποβλέπει εἰς τὴν ἐξυτηρέτησιν προσωπικῶν συμφερόντων. Εἰς τὴν προκειμένην ὅμως περιπτώσιν τόσο τὸ Ἡγουμενοσυμβούλιον τῆς Μονῆς τοῦ

Μεγάλου Σπηλαίου, ὡς δωρητῆς, ὅσον καὶ ὁ Σεβ(τ)ος Μητροπολίτης μας ὡς ἐκπρόσωπος τῆς δωρεοδόχου ἱεράς Μητροπόλεως Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας δὲν ἠδύναντο νὰ ἀποκομίσουν προσωπικὸν ὄφελος ἐκ τῆς διενεργηθείσης δικαιοπραξίας. Ἐνήργησαν πρὸς ὄφελος τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς πολυπλεύρου φιλανθρωπικῆς δραστηριότητος τῆς Μητροπόλεως μας».

Ίερά Μητρόπολις Κερκύρας καὶ Παξῶν

«Ἡ ἱερά Μητρόπολις τίμησε καὶ ἐφέτος τοὺς Γιατροὺς, Φαρμακοποιούς καὶ ὄσους ὑπηρετοῦν τὴν υγείαν τοῦ ἀνθρώπου στὸ Νησί μας μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς ἐορτῆς τοῦ Ἁγ. Λουκά, Προστάτη Ἁγίου τοῦ Ἱατρικοῦ κόσμου.

»Τὴν Παρασκευὴ 18 Ὀκτωβρίου ἐτέλεσε Ἐσπερινὸ μὲ ἀρτοκλασίαν στὸν Ἱερό Ναὸ Παντοκράτορος Καμπιέλου, ποῦ εἶναι Μητροπολιτικὸ Παρεκκλήσιον, καὶ στὴ συνέχεια δεξιώθηκε τοὺς Ἱατροὺς, Φαρμακοποιούς καὶ τοὺς ἐργαζομένους στὸ Νοσοκομεῖο καὶ τὰ διάφορα Νοσηλευτικὰ Ἰδρύματα, στὸ Μητροπολιτικὸ κτίριο.

»Ὁ Σεβασμιώτατος κ. Τιμόθεος, τόσο στὸ Ναὸ, πρὶν διανεῖμει τοὺς ἄρτους, ὅσον καὶ στὴ Μητρόπολιν, ἐξέφρασε τὴ μεγάλη ἐκτίμησιν τῆς Μητροπόλεως στὸν ἱατρικὸν κόσμον καὶ στοὺς ἐργαζόμενους στὸ μεγάλο θέμα τῆς υγείας τοῦ ἀνθρώπου καὶ εἶχε γόνιμη καὶ φιλικὴ μὲ αὐτοὺς συζήτησιν καὶ ἐπικοινωνίαν».

(Ἐκ τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς ἱ. Μητροπόλεως)

Ίερά Μητρόπολις Χαλκίδος

Ποσὸν 2.760.000 δραχμῶν κατέθεσε ἡ ἱερά Μητρόπολις Χαλκίδος, ὑπὲρ τῶν σεισμοπλήκτων ἀδελφῶν χριστιανῶν τῆς Καλαμάτας.

Τὸ παραπάνω ποσὸ προέρχεται ἀπὸ εἰσφορὰς τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Χαλκίδος κ. Χρυσοστόμου (100.000), τῶν Ἱερέων, τῶν Ἱερώδων Ναῶν, ἱ. Μονῶν καθῶς καὶ τῶν εὐλαθῶν χριστιανῶν τῆς ἱ. Μητροπόλεως.

Στὰ πλαίσια συμπαραστάσεως στοὺς ἀνάξιοπαθοῦντες ἀδελφούς, ὁ Σεβασμιώτατος προσεφέρθη νὰ φιλοξενήσῃ στὸ Γηροκομεῖο Χαλκίδος γιὰ ἀόριστο χρονικὸ διάστημα, 15 γέροντες ἀπὸ τὸ Ἐκκλ. Γηροκομεῖο Καλαμάτας καὶ 15 παιδιὰ στὸ Ὀρφανοτροφεῖο τῆς ἱ. Μητροπόλεως.

Ἐπίσης πρότεινε νὰ φιλοξενήσῃ στὰ Μοναστήρια τῆς ἱ. Μητροπόλεως του Μοναχοῦ, τῶν ὁποίων τὰ Μοναστήρια κατεστράφησαν.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Γ' Προσυνοδικὴ Πανορθόδοξος Διάσκεψις

Ἀπὸ 28ης Ὀκτωβρίου μέχρι 6ης Νοεμβρίου ἐ.ε. ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μύρων κ. Χρυσοστόμου συνήλθεν ἐν τῷ Ὁρθοδόξῳ Κέντρῳ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐν Σαμπεζῷ (Γενεύῃ) ἡ Γ' Προσυνοδικὴ Πανορθόδοξος Διάσκεψις, εἰς τὴν ὅποιαν εἶχον δηλώσει συμμετοχὴν δι' ἀντιπροσωπειῶν πᾶσαι αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι. Κύριον ἔργον τῆς Γ' Προσυνοδικῆς Πανορθόδοξου Διασκέψεως ὑπῆρξεν ἡ προσπάθεια διὰ τὴν τελικὴν ὀριστικὴν διατύπωσιν τῶν ὀριστικῶν κειμένων τεσσάρων θεμάτων τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου. Τὰ κείμενα αὐτά, τὰ ὅποια θὰ ἔχουν τὸν χαρακτήρα

«'Αποφάσεων προτεινομένων εις την 'Αγίαν και Μεγάλην Σύνοδον» είναι τὰ ἐξῆς: 1) 'Αναπροσαρμογή τῶν περὶ νηστείας ἐκκλησιαστικῶν διατάξεων. 2) Σχέσεις τῶν 'Ορθοδόξων 'Εκκλησιῶν πρὸς τὸν λοιπὸν χριστιανικὸν κόσμον. 3) 'Ορθοδοξία καὶ Οἰκουμένη Κίνησης καὶ 4) Συμβολὴ τῶν κατὰ τόπους 'Ορθοδόξων 'Εκκλησιῶν εἰς ἐπικράτησιν τῶν χριστιανικῶν ἰδεωδῶν τῆς εἰρήνης, τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἀδελφοσύνης καὶ τῆς ἀγάπης μεταξὺ τῶν λαῶν καὶ ἄρσιν τῶν φυλετικῶν διακρίσεων.

Ἦδη τὸν παρελθόντα Φεβρουάριον ἡ Διορθόδοξος Προπαρασκευαστικὴ 'Επιτροπὴ εἶχεν ἐπεξεργασθῆ τὰ θέματα ταῦτα καὶ εἶχεν ἐκφράσει τὴν ἐπ' αὐτῶν ἐνιαίαν ὀρθόδοξον ἄποψιν.

Ἱ. 'Αρχιεπισκοπὴ Θουατείρων καὶ Μ. Βρεταννίας

'Εκ τῆς Ἱ. 'Αρχιεπισκοπῆς μᾶς ἀπεστάλη ἡ ἀκόλουθος ἀνακοίνωσις:

Ὁ 'Αρχιεπίσκοπος Θουατείρων Μεθόδιος ἔθεσε τὸν θεμέλιον λίθον τοῦ νέου σχολικοῦ κτιρίου τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος COVENTRY τὴν 4ην Αὐγούστου 1986 στὸ εὐρύχωρο οἰκόμενον τοῦ Ναοῦ. Τὴν 28ην Σεπτεμβρίου 1986 ἐτέλεσε τὰ ἐγκαίνια τοῦ νέου Κοινοτικού καὶ Ἐκπαιδευτικοῦ Κέντρου τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου στὸ Λονδίνο. Τὴν 1ην Νοεμβρίου θὰ θέσει τὸν θεμέλιον λίθον τοῦ ὑπο ἀνέγερσιν νέου κοινοτικού καὶ σχολικοῦ κτιρίου τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος Ἁγίων Ἀναργύρων Λονδίνου.

Τὴν 19ην Ὀκτωβρίου ἡ Ἑλληνικὴ Κοινότης Μάντσεστερ ἑορτάζει τὴν 125ην ἐπέτειον ἀπὸ τῶν ἐγκαίνιων τοῦ ἐκεῖ Ἑλληνικοῦ Ναοῦ ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου. Τῶν τελετῶν θὰ προεξάρχει ὁ 'Αρχιεπίσκοπος Μεθόδιος πού θὰ εἶναι καὶ ὁ κύριος ὁμιλητὴς στὸν Ναὸ καὶ στὴν κοινοτικὴ χοροσπερίδα. Θὰ παραστοῦν Ἄγγλοι ἐπίσημοι μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ Ἐπίσκοπος Μάντσεστερ καὶ ὁ Δήμαρχος τῆς πόλεως.

Τὴν 27ην Ὀκτωβρίου ὁ 'Αρχιεπίσκοπος Θουατείρων Μεθόδιος θὰ παραστῆ σὲ πανθρησκευτικὴ προσευχὴ διὰ τὴν εἰρήνην τοῦ κόσμου στὸ Ἀσίζι τῆς Ἰταλίας ἐνθα θὰ προεξάρχει ὁ Πάπας Ἰωάννης Παῦλος. Ἀπο τὴν Ἀγγλία θὰ παρευρεθοῦν ὁ 'Αρχιεπίσκοπος τοῦ CANTERBURY καὶ ὁ Καρδινάλιος τοῦ WESTMINSTER. Ὁ 'Αρχιεπίσκοπος Μεθόδιος εἶ ἀντιπροσωπεύει τὸ Οἰκουμἐνικὸ Πατριαρχεῖο.

Τὸν Νοέμβριον ὁ 'Αρχιεπίσκοπος Θουατείρων συνοδεύομενος ἀπὸ τὸν Πρωτοσύγκελλον τῆς 'Αρχιεπισκοπῆς Ἁρχιμ. Ἀθανάσιον Θεοχάρους καὶ τὸν Γεν. Ἀρχιερατικὸ Ἐπίτροπο Ἁρχιμ. Γεώργιο Καρθούνην θὰ ἐπισκεφθῆ διὰ μίαν ἐβδομάδα τὸ Ἅγιον Ὅρος.

'Εξ ἄλλου κατόπιν διαδοχικῶν συσκέψεων τοῦ Κεντρικοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου τῆς 'Αρχιεπισκοπῆς Θουατείρων ἀποφασίσθηκε ἡ ἀναδιοργάνωσις τοῦ Γραφείου τῆς Παιδείας, ὁ διορισμὸς Γεν. Γραμματέως καὶ ἡ ἴδρυσις ἐιδικοῦ ταμείου τοῦ Κ.Ε.Σ., ἀνεξαρτήτου ἀπὸ τὴν 'Αρχιεπισκοπὴν. Διὰ τὴν ὑλοποίησιν τῶν ἀποφάσεων τούτων ἐξελέγη 10μελὴς ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ κ. Νικολάου Ι. Χατζηπατέρα, ἡ ὁποία καὶ θὰ παρακολουθῆσιν τὴν πρόδον τῶν ἀποφάσεων τούτων. Τὸ ταμεῖον ἐνισχύθηκε ἀμέσως μὲ τὰ ἀπαιτούμενα ποσὰ διὰ τὴν ἔναρξιν αὐτοῦ.

Στὶς 13 Νοεμβρίου, ἡμέρα τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου θὰ πραγματοποιηθῆ στὸν Καθεδρικὸ Ναὸ τῆς Ἁγίας Σοφίας τὸ ἐτήσιο Ἱερατικὸν Συνέδριον τῆς 'Αρχιεπισκοπῆς Θουατείρων. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Θεία Λειτουργίαν θὰ ὁμιλήσῃ ὁ 'Αρχιεπίσκοπος Μεθόδιος περὶ τῆς Ἱερατικῆς τάξεως καὶ πειθαρχίας καὶ θὰ εισηγηθῆ θέματα πού ἀφοροῦν τὴν νεολαία. Ὁ Ἁρχιεπίσκοπος θὰ συζητήσῃ μὲ τοὺς συνεργάτες του καὶ

τὸν Ἱερό Κλῆρο τὶς προϋποθέσεις τῆς πραγματοποιήσεως κατὰ μῆνα Ἰανουάριον 1987 Ἐκπαιδευτικοῦ Συνεδρίου.

(17 Ὀκτωβρίου 1986)

'Ιερά Μητρόπολις Γερμανίας

Ἀπὸ 6ης μέχρι 9ης Σεπτεμβρίου ἐ.ξ. συνήλθεν ἐν τῷ κεντρικῷ κτιρίῳ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Γερμανίας (Βόννη) τὸ 21ον Ἐτήσιον Ἱερατικὸν Συνέδριον αὐτῆς, τὸ ὁποῖον ἐξήτασε τὸ θέμα: «Ἡ κοινωνία τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν μεταξὺ τῶν καὶ ἡ ἐπικοινωνία τῶν μετὰ τὶς ἄλλες χριστιανικὰς Ἐκκλησίας καὶ Ὀμολογίας». Μετὰ τὴν εἰσήγησιν τοῦ Προέδρου τοῦ Συνεδρίου δραστηριωτάτου Σεβ. Μητροπολίτου Γερμανίας κ. Αὐγουστίνου ἐγένοντο διεξοδικαὶ συζητήσεις ἐπὶ τῶν πέντε εἰσηγήσεων, αἱ ὁποῖαι ἦσαν αἱ ἐξῆς: 1) «Ἡ συνοδικότης τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας» (ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ τῆς Ὀρθ. Θεολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ ΜΙΕΝSTER κ. Ἀναστασίου Κάλλη). 2) «Ἡ πορεία πρὸς τὴν Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Σύνοδον τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας» (ὑπὸ τοῦ ἰδίου). 3) «Οἱ διάλογοι τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας μετὰ τὶς ἄλλες Χριστιανικὰς Ἐκκλησίας» (ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ τῆς Ὀρθοδόξου Θεολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Μονάχου κ. Θεοδώρου Νικολάου). 4) «Οἱ ὀρθόδοξες δικαιοδοσίες στὴ Γερμανία» (ὑπὸ τοῦ αἰδεσιμολ. πρωτοπρ. κ. Κωνσταντίνου Μύρων) καὶ 5) «Ἡ θέσις τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ὡς πρὸς τὴν μυστηριακὴν κοινωνίαν στὰ πλαίσια τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν» (ὑπὸ τοῦ πανοσ. ἀρχιμ. κ. Γενναδίου Λυμύρα). Τὰ συμπεράσματα ἐνεκρίθησαν ὑπὸ τῆς Ὀλομελείας.

'Ιερά Μητρόπολις Λάμπης καὶ Σφακίων

Μὲ ἐντολὴ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Λάμπης καὶ Σφακίων κ. Θεοδώρου ἐγένετο στὸν ἰ. ναὸ Εὐαγγελισμοῦ Γερακαρίου Ἀμαρίου, στὶς 6.9.86, σύναξις Πρεσβυτέρων καὶ Διακόνων στὴν ὁποία προήδρευσε ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Σεβασμιωτάτου, ὁ Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Θεόδωρος Δημητρίου, ὁ ὁποῖος καὶ μίλησε στοὺς συναχθέντες κληρικούς καὶ λαϊκοὺς γιὰ τὴν καταστολὴ τῶν πυρκαϊῶν, τὴν καταστροφὴν πού γίνεται ἀπ' αὐτὰς στὸν ἔθνικόν μας πλοῦτον, τὴν ἀμεση ἀνάγκη τῆς ἀναδασώσεως τῶν βουνῶν καὶ τοῦ καλλωπισμοῦ τῶν χωριῶν μας. Ἡ σύναξις ἐγένετο κατόπιν γραπτῆς προσκλήσεως πρὸς τὴν Ἱ. Μητρόπολη, ἀπὸ τὸν γνωστὸ γιὰ τοὺς ἀγῶνες καὶ τὶς προσπάθειες, γιὰ ἀναδάσωση καὶ καλλωπισμὸν τῶν γυμνῶν μερῶν τῆς Χώρας μας, κ. Γεώργιο Κοκονᾶ, ὁ ὁποῖος ἦταν καὶ ὁ δεύτερος εἰσηγητὴς γιὰ τὸ παραπάνω θέμα. Ἡ σύναξις εἶχε ἀπόλυτη ἐπιτυχία καὶ ἀποτελέσματα θετικά. Στὸ τέλος, ὁ Ἐκπολιτιστικὸς Σύλλογος Γερακαρίου εὐγενῶς προσφερόμενος δεξιώθηκε ὅλους τοὺς παρευρεθέντες.

(Ἐκ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως)

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κρουτίσης καὶ Κολόμνης κ. Ἰουβενάλιος, τὴν 29ην Αὐγούστου ἐ.ξ. ἐνεφανίσθη ἀπὸ τῆς σοβιετικῆς τηλεοράσεως καὶ ἀπήύθυνεν ἑκκλησίαν πρὸς τοὺς πιστοὺς ὅλου τοῦ κόσμου ὑπὲρ τοῦ ἀφοπλισμοῦ.

—Ἐκ πυρκαϊᾶς, ἡ ὁποία ἐξεδηλώθη εἰς τὴν 75 χλμ. ἀπέχουσαν ἐκ Μόσχας Ἱεράν Μονὴν τοῦ Ζαγκόρσκ, διοικητικὸν κέντρον τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας, ἑπτὰ άτομα ἀπέθανον καὶ ἑνδεκα μετεφέρθησαν εἰς νοσοκομεῖον. Τὸ πῦρ ἐξεδηλώθη κατὰ τὴν διάρ-

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΥΠΡΟΥ

Το απόγευμα της 9ης Οκτωβρίου 1986 έγινε στο Συνοδικό του Έπισκοπείου Εύρύχου η έναρξη των μαθημάτων της Σχολής Στελεχών της Ίερας Μητροπόλεως Μόρφου για το ακαδημαϊκό έτος 1986 - 87. Η έναρκτήρια τελετή άρχισε με την τέλεση Άγιασμού από τον Πρωτοσύγκελλο και Διευθυντή του Γραφείου της Θρησκευτικής Διαφωτίσεως της Μητροπόλεως Μόρφου Πανσο. Άρχιμ. κ. Παγκράτιο Ν. Μερακλή, συμπαραστατούμενο από τον εύλαθ. Διάκονο της Εύρύχου κ. Κυριάκο Παπαγιάννη. Στη συνέχεια μίλησε και παρουσίασε στους σπουδαστές τους Καθηγητές της Σχολής, ο Πανιερότατος Μητροπλίτης Μόρφου κ. Χρυσάνθος.

Ο άριθμός των σπουδαστών είναι περιορισμένος γιατί αυτοί, εκτός από την παρακολούθηση των πολλών θεωρητικών μαθημάτων, είναι ύποχρεωμένοι να παρουσιάσουν άσκήσεις (ό καθένας) στα έξής: α) Κήρυγμα, β) Όμιλία, γ) Μάθημα Κατώτερου Κατηχητικού, δ) Συγκέντρωση Χ.Ο.Μ. και ε) Συγκέντρωση κύκλου Άγίας Γραφής.

Τα μαθήματα γίνονται στο Έπισκοπείο Εύρύχου κάθε Πέμπτη 4-6 μ.μ. και παρέχονται δωρεάν. Η Μητρόπολη Μόρφου καλύπτει τα όδοιπορικά έξοδα των Σπουδαστών.

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Η Ί. Σύνοδος των Ρωμαιοκαθολικών Έπισκόπων της Έλβετίας έξέδωσε προσφάτως Έγκύκλιον, διά της οποίας κατ' άρχην άπορρίπτει την μυστηριακήν κοινωνίαν με άλλας Χριστιανικές Έκκλησίας. Έν τή Έγκυκλίω ταύτη, εκτός των άλλων, λέγονται τα έξής: «Η από κοινού τέλεις της Θείας Εύχαριστίας όφείλει να είναι το όρατόν σημεϊον μίας ήδη ύπαρχούσης έκκλησιαστικής ένότητος. Άκόμη και με τους Όρθόδοξους άδελφούς μας, των όποιων έν τούτοις άναγνωρίζομεν τα μυστήρια ως έγκυρα, η εύχαριστιακή φιλοξενία δέν δύναται να είναι παρά μία έξάιρεσις. Το ζήτημα είναι άκόμη λεπτότερο με τας Έκκλησίας και Κοινοτήτας, αι όποιαι προσέχονται εκ της Μεταρρυθμίσεως, διότι μεταξύ των θεμάτων, ως προς τα όποια δέν έχομεν φθάσει άκόμη εις ίκανοποιητικήν συμφωνίαν, περιλαμβάνονται άκριθώς η Θεία Εύχαριστία και το έκκλησιαστικόν Λειτουργήμα (Έρωσύνη). Παρά ταύτα, δύναμεθα κάποτε να δώσωμεν την Εύχαριστίαν εις τους Διαμαρτυρομένους άδελφούς μας όχι τακτικώς, αλλά εις περιπτώσεις ανάγκης, όταν ούτοι δέν δύνανται να προσφύγουν εις ένα λειτουργόν της κοινότητος των. Εις τοιαύτας περιπτώσεις εις Χριστιανός δύναται να γίνη δεκτός εις εύχαριστιακήν κοινωνίαν, έφ' όσον το αίτημά του άνταποκρίνεται εις πραγματικήν ανάγκην, η όποια καθιστά δι' αυτόν φυσικώς η ήθικώς αδύνατον να δεχθῆ την Εύχαριστίαν εις την Ιδικήν του κοινότητα. Εις τας περιπτώσεις όμως αúτας θα πρέπει να όμολογήση την ίδιαν προς ημάς πίστιν εις το θέμα του Μυστηρίου της Εύχαριστίας του Κυρίου. Οί όροι αυτοί ύποδηλώνουν την σοβαρότητα, με την όποιαν όφείλομεν να θλέπωμεν την εύχαριστιακήν φιλοξενίαν». Καί η Έγκύκλιος καταλήγει: «Να δεχθώμεν ένα προτεστάντην πιστόν εις εύχαριστιακήν κοινωνίαν —κοινωνίαν, ήτις είναι σημεϊον της έκκλησιαστικής ένότητος— σημαίνει ότι δίδομεν την έντύπωσιν, ότι η ένότης μας έχει ήδη πραγματοποιηθῆ. Τοιούτοτρόπως όμως δέν προάγομεν την ένότητα των Έκκλησιών, άλλ' αυξάνομεν την σύγχυσιν».

ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΣΜΟΣ

Ο Ό Άγγλικανός Άρχιεπίσκοπος Ντέσμοντ Τούτου ένθρονίσθη επίσημως εις το Κάπ της Νοτίου Άφρικής και ανέλαβε τα καθήκοντα αυτού ως ήγέτου της Άγγλικανικής Έκκλησίας έν ταις νοτιοαφρικανικαίς

χώραις. Είμαι ο πρώτος μαύρος άρχιεπίσκοπος, όστις ανάλαμβάνει έν αυταίς παρόμοια καθήκοντα. Εις τον ένθρονιστήριον λόγον του ο Άρχιεπίσκοπος Τούτου κατεδίκασε πάσαν μορφήν θίας. Εκτός των άλλων ειπε τα έξής: «Ο λαός μας άγαπά την ειρήνην. Άλλ' άρα γε ο λευκός πληθυσμός θα ώμίλει διά μίαν άλλαν ήνευ θίας, όπως ώμιλούν και πολλοί έξ ημών, άν του έκαμναν όσα μας έκαμε και συνεχίζει να μας κάμνη;... Μισώ πάσας τας μορφάς της θίας. Καταδικάζω την θίαν του άδικου συστήματος των φυλετικών διακρίσεων (άπαρτχάιντ), όπως και την θίαν όσων προσπαθούν να το άνατρέψουν».

—Διάφορα Τμήματα της Άγγλικανικής Έκκλησίας παρουσιάζουν έσχάτως όξυτάτας έσωτερικάς άντιθέσεις έξ άφορμής του άντιλεγόμενου ζητήματος της έρωσύνης και της χειροτονίας των γυναικών.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

Η Έκτελεστική Έπιτροπή του Π.Σ.Ε., συνελθούσα έν Ίσλανδία, από 15ης μέχρι 19ης Σεπτεμβρίου έ.ξ. έξέλεξε νέα στελέχη εις έπικαίρους θέσεις, έν οίς και δύο Όρθόδοξοι. Ούτως ο μόν Αϊδεσιμολ. Καθηγητής του Θεολογικού Ίνστιτούτου Βουκουρεστίου κ. ΙΟΝ ΒΡΙΑ, άναπληρωτής - διευθυντής και γραμματέυς του Τμήματος Σπουδών της Έπιτροπής του Π.Σ.Ε. «Έραποστολή και Εύαγγελισμός», διορίσθη Διευθυντής του Τμήματος «Άνανέωσις και ένοριακή ζωή», ο δε Αϊδεσιμολ. κ. Γρηγόριος GLUSHIK, μέλος του Γραφείου Ειρήνης του Τμήματος Έξωτερικών Έκκλησιαστικών Ύποθέσεων του Πατριαρχείου Μόσχας, ο όποίος διορίζεται Ύπεύθυνος διά το θέμα «Δικαιοσύνη, ειρήνη και άκεραιότης της Δημιουργίας».

Έντός του τρέχ. μηνός Νοεμβρίου το Παγκόσμιον Συμβούλιον Έκκλησιών διοργανώνει έν Κύπρω παγκόσμιαν διάσκεψιν βοηθείας και συμπαραστάσεως των Έκκλησιών προς τας ανάγκας του σημερινού κόσμου.

—Ρωμαιοκαθολικοί και Άγγλικανοί θα δημοσιεύσουν προσεχώς κοινόν κείμενον επί του θέματος «Η σωτηρία και η Έκκλησία». Το κείμενον τοúτο ένεκρίθη ύπό των θεολόγων της θ' διεθνούς άγγλικανοκαθολικής έπιτροπής, ήτις συνεδριάζει έν Λάνταφ της Μ. Βρετανίας. Κατά τον ρωμαιοκαθολικόν συμπρόεδρον της έπιτροπής Έπίσκοπον Ο' Κόννερ, «η σύμφιλίωσις (των δύο Έκκλησιών) είναι καθ' όδόν' έχομεν ήδη ήμιτελή κοινωνίαν εις τον δρόμον της τελείας ένότητος».

ΕΡΜΗΝΕΙΑΙ ΕΥΣΕΒΕΙΣ

του ψυχωφελεστάτου και θαυμαστού θιθλίου όνομαζόμενου

ΠΕΡΙ ΜΙΜΗΣΕΩΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

με στόχασες πνευματικαίς και κατάνυξιν εις κάθε κεφάλαιον

Η «Μίμησις» αυτή του Χριστού διαφέρει βασικώς από όλες τις μέχρι τώρα μεταφράσεις εις την έλληνικήν. Είμαι η πληρεστερά, από όρθόδοξου έπόψεως.

Άνατύπωσις καλαίσθητος κατά το πρωτότυπον έκδόσεως Ένετίας, έτους 1770. Με έγκρισιν και εύλογίαν της Ί. Συνόδου της Έκκλησίας μας.

Σελίδες 532, έξώφυλλον εις τετραχρωμίαν, όρχ. 650 (πλέον ταχυδρομικά).

Κεντρική διάθεσις: Άποστολική Διакονία, Ίασίου 1, 115 21 Άθήνα, τηλ. 722.8008.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

OLIVIER CLEMENT, «LES VISION-N A I R E S» («ΟΙ ΟΡΑΜΑΤΙΣΤΕΣ»), έκδοση DESCLEE DE BROUWER, PARIS 1986.

Ο καθηγητής κ. OLIVIER CLEMENT έγραψε τὸ έργο αὐτὸ μετὸν τίτλο «ΔΟΚΙΜΙΑ ΓΙΑ ΜΙΑ ΎΠΕΡΒΑΣΗ ΤΟΥ ΜΗΔΕΝΙΣΜΟΥ». Ο τίτλος αὐτὸς έγινε τελικῶς ὑπότιτλος τοῦ έργου, διότι ὁ ἐκδότης του θεώρησε ὅτι τὸ κεντρικὸ του θέμα ἀφοροῦσε ἐκείνους πὸν ἔβλεπαν πέρα ἀπὸ τὰ φαινόμενα. Ἔτσι τὸ βιβλίο ἔλαβε τὸν τίτλο «Οἱ Ὁραματιστές».

Ο συγγραφέας θέλησε εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς νὰ διευκρινίσει ὅτι ἀναφέρεται στοὺς «Ὁραματιστές» ὄχι μετὴν ἔννοιαν πὸν δίδει στὸν ὄρο ὁ λεγόμενος ἐσωτερικισμός. Οἱ «Ὁραματιστές» πὸν παρουσιάζονται στὸ ἔργο αὐτὸ τοῦ OLIVIER CLEMENT, εἶναι ἐκείνοι πὸν παρενόβαλαν, ἀνάμεσα στὸ μὴδὲν καὶ στὴν ὑπαρξή τους, τὸν παθόντα, κατελθόντα ἕως Ἄδου καὶ ἀναστάντα Χριστό.

Τὸ φάσμα, μέσα ἀπ' τὸ ὁποῖο ὁ συγγραφέας ἐκθέτει τὸ θέμα τῶν Ὁραματιστῶν, εἶναι εὐρύτατο. Ἀπὸ τὴν Δύση μέχρι τὴν Ἄπω Ἀνατολή, ὄχι μόνο Ὁρθόδοξοι ἀλλὰ καὶ μὴ Χριστιανοὶ μερικές φορές, παρουσιάζονται μέσα ἀπ' τὴς γραμμὲς αὐτοῦ τοῦ βιβλίου.

Σ' ἕνα πρῶτο τμήμα τοῦ έργου ἀναλύονται ὠρισμένες πτυχὲς τοῦ σύγχρονου Μηδενισμού. Ο συγγραφέας ξεκινᾷ ἀπὸ τὴν σκέψη τοῦ JOACHIM DE FLORE (πὸν ὠδήγησε στὴν ἱστορικὴ πλάνη τῆς ἀναμονῆς μιᾶς κυριαρχίας τοῦ ἀνθρώπου μέσα στὴν ἱστορία) καὶ φθάνει στὴς διαφορὲς ἰδεολογίες τοῦ 20οῦ αἰῶνα καὶ στὴν παρακμὴ τους.

Ἀκολούθως ἀναφέρεται σ' ἕναν νεαρὸ ποιητὴ, τὸν ARTHUR RIMBAUD, βασικὸ ἔργο τοῦ ὁποῖου ἦταν ἕνα βιβλίο μετὴν τίτλο «Ἡ ἐποχὴ στὴν Κόλαση». Σύντομα ὅμως ὁ RIMBAUD ἐγκατέλειψε τὴν ποίηση καὶ κάθε ἄλλη πνευματικὴ ἐνασχόληση καὶ ἐγκαταστάθηκε στὴν Αἰθιοπία, γιὰ νὰ γίνει ἕνας ἀπὸ τοὺς χρυσοθήρες (μὰ ὑπαρξὴ σὲ «ἀγρία κατάσταση» ὅπως θὰ ἔλεγε ὁ CLAUDEL), νὰ ἀλλοτριωθεῖ τελικῶς μέσα σ' αὐτὴν τὴν ἀναζήτηση τοῦ χρυσοῦ καὶ νὰ ἐπιστρέψει ἄρρωστος στὴν πατρίδα του, μετὴν καρκίνο τῶν ὀστέων.

Τότε συνέδῃ τὸ ἐκπληκτικὸ (πὸν διηγεῖται ἡ ἀδελφὴ τοῦ RIMBAUD): «Ο ποιητὴς ἀρχίζει νὰ προσεύχεται, πρῶτα στὰ Ἀραβικὰ (τὰ εἶχε μάθει στὴν Αἰθιοπία καὶ στὴν Σομαλία κοντὰ στοὺς Μουσουλμάνους), ἔπειτα ἀπευθύνεται στὸν Χριστὸ καὶ τὴν προηγουμένη τοῦ θανάτου του βλέπει (ἐκεῖ στὴν παραθαλάσσια κατοικία του) ἕναν Σταυρὸ πάνω στὴν θάλασσα. Ο OLIVIER CLEMENT ἀναφέρεται στὴν ζωὴ τοῦ RIMBAUD γιὰτὴ ὑπῆρξε μὰ πορεία πρὸς τὸν Μηδενισμό, τὴν ὁποία ἀκολούθησε μὰ τέλεια μεταστροφή.

Ο συγγραφέας ἀσχολεῖται ἀκολούθως μετὴν ΣΑΡΤΡ. Στὸ πρόσωπο τοῦ Γάλλου αὐτοῦ φιλοσόφου παρουσιάζεται μὰ ἀθεϊστικὴ πορεία πὸν ἀντιμετωπίζει ὅμως (στὰ 15 τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του) τὴν γενικὴ ἀδιαφορία καὶ τοῦτο διότι ἔχει ἀρχίσει νὰ ἐπικρατεῖ ἡ φιλοσοφία τοῦ Μηδενισμού, πὸν ὀδηγεῖ σὲ

μὴν ἀρνηση γιὰ τὸ κάθε τι, ἀκόμα καὶ γιὰ τὸ ὅτι δὲν ὑπάρχει Θεός. Ο OLIVIER CLEMENT φωτίζει περισσότερο τὰ κείμενα τοῦ SARTRE, ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχει ἕνα ἀξιοπρόσεχτο πέρασμα ἀπὸ τὸν ἀθεϊσμό στὴν ἐνασχόληση μετὴν συνείδηση.

Ἡ ἀναφορὰ τοῦ στὸν ΛΕΝΙΝ γίνεται μέσα ἀπ' τὴς σπουδὲς τοῦ ΣΟΛΖΕΝΙΤΣΙΝ πάνω στὸν ΛΕΝΙΝ, οἱ ὁποῖες ἐμπεριέχονται στὸ ἔργο του «Ο ΛΕΝΙΝ ΣΤΗΝ ΖΥΡΙΧΗ». Μέσα στὰ πολλὰ στοιχεῖα περὶ τοῦ Λένιν πὸν περιέχει τὸ ἔργο αὐτὸ τοῦ Σολζενίτσιν, ὁ OLIVIER CLEMENT ἐστιάζει τὴν προσοχή του σ' ἕνα ἐπεισόδιο, σύμφωνα μετὸ ὁποῖο ὁ Λένιν περνοῦσε κάποτε μπροστὰ ἀπ' τὸ ἄγαλμα τοῦ TINGUERLY (ἐνὸς ἀναμορφωτοῦ τῆς περιοχῆς ἐκείνης τῆς Ἐλβετίας), πὸν τὸν παριστάνει νὰ κρατᾷ τὸ ξίφος ἀπ' τὸ ἕνα χέρι καὶ τὴν Βίβλο ἀπ' τὸ ἄλλο. Ο Λένιν, κυττάζοντας τὸ ἄγαλμα αὐτὸ τοῦ TINGUERLY, σκέφθηκε νὰ βάλει στὴν θέση τῆς Βίβλου τὸ βιβλίο περὶ τοῦ κεφαλαίου.

Ο κ. OLIVIER CLEMENT προσπαθεῖ νὰ μελετήσει τὸν τρόπο σκέψης τοῦ Λένιν, πὸν θεωροῦσε τὸν αὐτὸ τὸν σῶν τὸ μυαλὸ πὸν θὰ κατευθύνει τὴν ἱστορία (καὶ ὅμως εἶχε ἐγκεφαλικὲς κρίσεις 2 μετὴ 3 φορές τὸν χρόνο). Σημεῖο ἀξιοπροσοχῆς εἶναι ἐπίσης ἡ ἀγάπη τοῦ Λένιν γιὰ τὴν IGNA SARMANT, μὰ ἀγάπη πὸν θὰ μπορούσε νὰ τὸν παρασύρει μακριὰ ἀπὸ κάθε πολιτικὴ, κάτι τέτοιο ὅμως δὲν έγινε. Καὶ μετὰ ἐρχεται ἡ τόσο σημαντικὴ συνάντηση μετὴν Γερμανὸ σοσιαλιστὴ PARVUS, τὸν ἀνθρωπο πὸν ὠθησε τὸν Λένιν νὰ ἐγκαταλείψει τὴν Ἐλβετία γιὰ νὰ προετοιμάσει τὴν Ρωσικὴ ἐπανάσταση. Ο Ὀλιβιὲ Κλεμιὰν ἀναφέρεται σ' αὐτὸν τὸν PARVUS, διότι εἶναι ἕνας «ὀραματιστὴς» τοῦ μὴδενός, ἕνας «ὀραματιστὴς» μιᾶς διαλύσεως τῶν ὑπαρχουσῶν κοινωνικῶν δομῶν, ἕνας ἀνθρωπος πὸν ἔβλεπε τέρατα νὰ κινούνται «πάνω στὰ νερὰ τῆς ἱστορίας».

Ἀκολούθως γίνεται μὰ ἀναφορὰ στὸν Μάρξ καὶ στὸν Νίτσε, στὴν φιλοσοφία αὐτῆ τοῦ 19ου αἰῶνος πὸν θὰ ἐξελιχθεῖ στὰ ὀλοκληρωτικὰ συστήματα, τὰ στρατόπεδα συγκέντρωσης καὶ τὰ ψυχιατρικὰ ἄσυλα τοῦ 20οῦ αἰῶνα. Βέβαια, ὑπάρχουν πάντοτε ἐκείνοι πὸν ἀρνοῦνται νὰ αἰχμαλωτισθοῦν στὴς δομὲς μιᾶς Φροῦδικῆς κοινωνίας. Ο συγγραφέας τοὺς ἐξετάζει σὸν τὴς εἰκόνας τοῦ Θεοῦ, ἀναφέρεται σ' αὐτὸ τὸ «αἰνίγμα» τοῦ ἀνθρώπου πὸν ἔχει τόσα κρυφὰ στοιχεῖα (καὶ στὸ σημεῖο αὐτὸ κάνει ὠρισμένες ἀξιόλογες ἐρμηνευτικὲς παρατηρήσεις στοὺς ἀδελφοὺς Καραμαζώφ τοῦ Ντοστογιέφσκου).

Ο Ὀλιβιὲ Κλεμιὰν εἰσέρχεται ἀκολούθως στὸ ζήτημα τῆς ἐπιστροφῆς τῆς σκέψης τοῦ θανάτου στὴ σύγχρονη σκέψη καὶ κυρίως στὴν Γαλλία. Ο θάνατος εἶναι ἐκεῖνο τὸ θέμα πὸν τρομοκρατοῦσε (γι' αὐτὸ καὶ ὄλοι προσπαθοῦσαν νὰ μὴν ἀσχοληθοῦν μαζί του). Ἐδῶ καὶ δεκαπέντε χρόνια, ὅμως, τὰ ἔργα πὸν ἀναφέρονται στὸν θάνατο πολλαπλασιάστηκαν. Ο συγγραφέας ἀναφέρεται στὴν ἐνασχόληση τοῦ THOMAS μετὴν Ἄ-

φρικανική ανθρωπολογία, στο φιλοσοφικό έργο του YANKELEVICH και την μελέτη της MARIE SLEMAN πάνω στο θέμα του θανάτου στον Τολστόϊ. Άλλα έργα που μελετά ο CLEMENT είναι οι σπουδές του CHONU πάνω στον θάνατο στο Παρίσι και αυτές του VOVEL πάνω στις διαθήκες του 18ου αιώνα, απ' όπου φαίνεται ή στάση του ανθρώπου απέναντι στον θάνατο.

Τό σημαντικό είναι ότι μέσα από μία τέτοια μελέτη, ο συγγραφέας βλέπει την ανθρώπινη πραγματικότητα σαν μία πραγματικότητα φθοράς. Στο σημείο αυτό αναφέρεται σε μία ζωή που θά μπορούσε γά είναι ισχυρότερη απ' τον θάνατο μέσα απ' την αγάπη και την όμορφιά, έπεξεργαζόμενος έτσι τό θέμα της Άνάστασης.

Ο συγγραφέας στρέφεται ακολουθώντας στο θέμα της θέσεως της γυναίκας στον κόσμο, κάνοντας μία αναφορά στον Ρωσικό φεμινισμό που δημιουργήθηκε και δρώ στην μυστικότητα, κάτω απ' την σχέση της Θεοτόκου (Ένα κίνημα που διοργάνωσε στην Γαλλία). Με την ευκαιρία αυτή γίνεται μία έρμηνευτική παρουσίαση του προσώπου της Παρθένου Μαρίας, τό μυστήριο της οποίας αισθάνεται κάθε ψυχή που πλησιάζει τον Θεό.

Στην συνέχεια ο OLIVIER CLEMENT μιλά γιά τον μεγάλο Γάλλο ποιητή του 20ου αιώνα, τον PIERRE EMMANUEL (με τον όποιον ο Όλιβιέ Κλεμάν είχε συνεργαστεί πολλά χρόνια). Η αναφορά γίνεται στο τελευταίο έργο του EMMANUEL με τίτλο «Τό μεγάλο έργο», όπου ο ποιητής έπιχειρεί μία συνάντηση των αρχαίων θρησκειών με Ίνδοϊσμό και Χριστιανισμό, έπεξεργαζόμενος όλους τους αρχαίους μύθους που αποδαιώνουν έτσι ένα είδος ποιητικής κοινωνίας.

Από τον PIERRE EMMANUEL ο OLIVIER CLEMENT περνά στην μελέτη του Γκάντι, μία μελέτη όχι από πλευράς πολιτικής αλλά από πλευράς πνευματικής. Ο Γκάντι είχε γνωρίσει τό Ευαγγέλιο πρώτα έμμέσως (με την μελέτη του Τολστόϊ) και έπειτα με την άμεση προσωπική του μελέτη. Είχε μία βαθειά ευαισθησία γιά τό πρόσωπο του Χριστού και συνεχιεύτο απ' τό μυστήριο του προσωπικού Θεού και απ' τό μυστήριο του ανθρώπου ως εικόνας του Θεού.

Τό τελευταίο μέρος του διδλίου του OLIVIER CLEMENT αποτελείται από 4 κεφάλαια (που είναι και τό έκτενέστερα απ' όλα τ' άλλα), τό μέρος αυτό αναφέρεται καθαρώς στον Χριστιανισμό μέσ' απ' τό φώς της Όρθοδοξίας σε σχέση με τον Μηδενισμό.

Κατά πρώτον ο συγγραφέας προσπαθει γά παρουσιάσει σύγχρονες πτυχές του Όρθοδόξου κόσμου, με την αναφορά του στους μεγάλους Ρώσους Θεολόγους. Η Ρωσική Θεολογία του 20ου αιώνα αναπτύχθηκε κατά τό χρόνια των διωγμών (ανάμεσα στο 1914-1953). Ο OLIVIER CLEMENT αναφέρεται στην προσπάθεια των θεολόγων αυτών γά φωτίσουν τον σύγχρονο πολιτισμό και την σύγχρονη κοινωνία με την Όρθόδοξη πνευματικότητα.

Ακολουθώς ο Κλεμάν ασχολείται με την λεγομένη θεολογία της άπελευθέρωσης. Μία πρώτη εξέταζόμενη πτυχή της Θεολογίας αυτής είναι ή κοινωνική της παρουσία και κυρίως ή θεώρησή της σε αναφορά με τον Μαρξισμό. Οι μορφές και τό έργο ώρισμένων

διανοητών, όπως ο ΜΠΕΡΝΤΙΑΓΕΦ, ο JUANI SECUNDO και ο DOMINGO BARBET, είναι τά αντιπροσωπευτικότερα παραδείγματα, με τά όποια ο κ. Κλεμάν προσεγγίζει την θεολογία της άπελευθέρωσης.

Ένα άλλο θέμα που εξέτάζει ο κ. Κλεμάν στο τελευταίο αυτό τμήμα του διδλίου του, άφορά την όμορφιά σαν άποκάλυψη. Στην έπιστολή του Σολζενίτσιν με άφορμή την άπογομή σ' αυτόν του θραβείου Νόμπελ, παρουσιάζεται άκριβώς αυτή ή ιδέα, ότι τό δένδρο της ζωής έχει τρεις μεγάλους κλάδους: Την αλήθεια, τό καλό και την όμορφιά.

Ο Όλιβιέ Κλεμάν πιστεύει ότι ή έννοια του Μυστηρίου διοχετεύεται στον άνθρωπο μέσ' απ' την όμορφιά και ίδιει ιδιαίτερη έμφαση στον τουρισμό (όπό της Όρθοδοξίας) της έννοιας της «Φιλοκαλίας», όρου που σημαίνει την αγάπη της όμορφιάς. Τό άποκορύφωμα της ένασχόλησης του Κλεμάν με τό θέμα της όμορφιάς ως άποκαλύψεως, είναι ή αναφορά του στις εικόνες.

Τό τελικό σημείο μελέτης του Κλεμάν είναι τό θέμα μιας προσεγγίσεως της δόξας του Θεού μέσα από τά όντα. Ο συγγραφέας αναφέρεται (με έξαιρετική ικανότητα) στο μεγάλο θέμα του μυστικού στοιχείου στην Όρθοδοξία, ένός στοιχείου που δέν προέρχεται από πολύπλοκες διεργασίες σκέψης αλλά που είναι προϊόν μιας ψυχικής απλότητας και προσεγγίσεως του κόσμου ως κτίσματος Θεού (στο σημείο αυτό γίνεται μία πολύ ώραία αναφορά στον Πατριάρχη Άθηναγόρα και στην ευαισθησία που είχε όταν άνθιζαν τά λουλούδια στο Φανάρι).

Γι' αυτό το κ. ο OLIVIER CLEMENT κατακλείει τό διδλίο του με την σκέψη ότι είμαστε όλοι κεκλημένοι γά δημιουργήσουμε «έναν πολιτισμό όμορφιάς».

Πρωτοπρ. ΠΑΝΑΓ. Χ. ΣΙΜΙΓΙΑΤΟΣ

Φώτ η Κόντογλου «Ευλογημένο καταφύγιο» (έκδόσεις Άκρίτας) Άθήνα 1985, σελ. 374.

Διαδαινούμε τον είκοστό πρώτο χρόνο, δίχως τον Κόντογλου συνοδοιπόρο με σάρκα και όστά. Η έλλειψη του —νοστάλγημα γιά τους μεγάλους, όραμα γιά τους νεώτερους— είναι ιδιαίτερα έντονη στην αντιπνευματική εποχή μας. Ένα μεγάλο μέρος της ήρθε γά καλύψει με άπόλυτη έπιτυχία τό «Ευλογημένο Καταφύγιο». Μολονότι «καταφύγιο», ήρθε αυτό γά μας συνανήσει, γά μάς προσφέρει τή θαλπωρή της Όρθοδοξίας με τή Ρωμηοσύνη.

Οι εκδόσεις «Άκρίτας» δέν θά μπορούσαν καλύτερο μνημόσυνο γά κάμουν στην έπέτειο της κοιμήσεώς του. Με την έκπονή του '85 μάς έφοδίασαν μ' ένα καλαισθητό τόμο 374 σελίδων. Τό έξώφυλλο παρουσιάζει λεπτομέρεια από χάρτη της πατρίδας μας που χει ζωγραφίσει ο Φ. Κ. Τριανταμία όλόκληρες σελίδες φιλοξενούν τά προλεγόμενα που ύπογράφει ο στενός συνεργάτης κι έπιστήθιος φίλος του άειμνήστου, κ. Π. Β. Πάσχος.

Όντας μνημένος από τον ίδιο τό Φ. Κ. στα έσρα και όσια της Ρωμηοσύνης και της Όρθοδοξίας, χειραγωγεί

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱερά Μητρόπολις Θήρας

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ Ν. 590)1977 περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τὰς τῶν Κανονισμῶν 5)1978 καὶ 12)1980 καὶ προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν θέσιν Πρωτοσυγκέλλου τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱ. Μητροπόλεως, καλοῦμεν τοὺς ἐνδιαφερομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ προσόντα ὅπως ἐντὸς 20ῦ μέρου ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸν Περιοδικὸν ΕΚΚΛΗΣΙΑ ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά, διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Θήρᾳ τῇ 6ῃ Νοεμβρίου 1986

† Ὁ Θήρας ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

Ἱερά Μητρόπολις Μηθύμνης

Κλησὶς Κατηγορουμένου

Πρὸς τὸν Ἀρχιμ. Μεθόδιον (κατὰ κόσμον Γεώργιον) Ἰωαννίδην τῶς ἐφημέριον τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος Μηθύμνης Λέσθου, ἀγνώστου διαμονῆς.

Ἐνεργούντες τακτικὰς ἐνόρκους ἀνακρίσεις συνωδὰ τῶ ὑπ' ἀριθμ. 701)15.10.1986 ἐγγράφῳ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μηθύμνης κ. Χρυσοστόμου, καλοῦμέν σε νὰ ἐμφανισθῆς ἐνώπιον ἡμῶν καὶ ἐν τῷ Γραφείῳ τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Μανταμάδου Λέσθου, τὴν 16ῃν Δεκεμβρίου 1986, ἡμέραν Τρίτην καὶ ὥραν 10ην π.μ. ἵνα ἀπολογηθῆς ἐπὶ ἀποδιομένων σοι κατηγοριῶν.

Ἐν Μανταμάδῳ τῇ 30ῇ Ὀκτωβρίου 1986

Ο ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ
Πρωτ. Εὐστρ. Δῆσσοσ Οἶκον. Χρ. Τσιτμηδέλλης

σιθαρὰ μὲ τὴ σειρά του τὸν κάθε ἀναγνώστη, ἀκόμα καὶ τὸν ἀδαῆ, σὺ νὰ προσεγγίσει σωστὰ τὸν Κόγτογλου καὶ τὸ ἔργο του καὶ νὰ ὠφελῆθῃ ἀπ' αὐτό. «Τὰ κείμενα ποὺ ἀπαρτίζουν τὰ τρία μέρη τοῦ βιβλίου αὐτοῦ, ἦταν ὡς τώρα ἀνέκδοτα σὲ βιβλίο. Τὰ περισσότερα εἶναι δημοσιευμένα στὴν καθημερινὴ ἀθηναϊκὴ ἐφημερίδα «Ἐλευθερία», ἔπου ἔγραφε ἀπὸ τὸ 1948 καὶ μετὰ, κάθε Κυριακὴ, ὡς τὴ χρονιά ποὺ ἀναπαύτηκε ἐν Κυρίῳ (1965). Οἱ τρεῖς αὐτὲς ἐνόχτητες ἔχουν γενικούς τίτλους: Α' Ἀγαπημένο καταφύγιο (16 κείμενα), Β' Βλογημένη Ἑλλάδα (15 κείμενα) καὶ Γ' Ἀνεξιχνίαστα μυστήρια (13 κείμενα). Πρόκειται γιὰ θησαυροὺς πολυτίμουσ. Μαργαριτάρια τοῦ πνεύματος. Πιστεύουμε ὅτι μὲ τὴν καλοπροαίρετη μελέτη τους ὁ ὀρθόδοξος γίνεται πιὸ πιστός, ὁ Ἕλληνας πιὸ πατριώτης. Δὲ θὰ ἔταν ὑπερβολὴ νὰ λέγαμε ὅτι μὲ τὸ «Ἐδλογημένο καταφύγιο» ὁ Φ. Κ. περπατᾶ καὶ πάλι ἀνάμεσα μᾶς. Δάσκαλος, συνοδοιπόρος, πρωτοπόρος ὁδηγητής.

Οἱ λίγες φτωχὲς αὐτὲς φράσεις, δὲν φιλοδοξοῦν νὰ συνθέσουν «βιβλιοκρισία». Ἄς θεωρηθοῦν ἐλάχιστη συμβολὴ στὴ διάδοση τοῦ ὑπέροχου ἔργου.

Γιὰ τὴν κατάρτιση κάθε ἐλληνορθόδοξης ψυχῆς. Γιὰ τὴ διαφύλαξη τῆς πανίερης παρακαταθήκης ποὺ λέγεται Παράδοση. Γιὰ τὴν κάθαρσὴ μᾶς ἀπὸ κάθε λογῆς ξένες ἐπιρροές. Γιὰ τὴν ἀλώθητη κατάθεση καὶ μετοχὴ μᾶς στὸ πνευματικὸ ταμειυτήριο τῆς ἀνθρωπότητος. Γιὰ τὴν ἀκεραιότητά μᾶς στὸ διηγεές.

ΜΑΝΩΛΗΣ ΜΕΛΙΝΟΣ

«ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Πειραιῶς ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ

† Ὁ Καστορίας ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

A) Ἐσωτερικοῦ : Δραχμαὶ 300 ἑτησίως.

B) Ἐξωτερικοῦ : Δολλάρια 20 ἑτησίως.

Τιμὴ ἐκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»

δρχ. 15.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εὐαγγέλιον Δ. Θεοδώρου, Κρίσιμα προβλήματα τῶν νέων.

Μητροπ. Γρεβενῶν Σεργίου, Ἡ Ἱ. Μονὴ τοῦ Ὁσίου Νικάνορος καὶ τὸ κειμηλιοφυλάκειον αὐτῆς.

Μητροπ. Σηλυβρίας Αἰμιλιανοῦ, Φυσιογνωμία τοῦ ἱεροῦ Ἀγνουστίνου.

Κων. Ἀν. Βαβούσκου, Παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς ὑπ' ἀρ. 87)1986 ἀποφάσεως τοῦ Πολυμελοῦς Πρωτοδικείου Ἡρακλείου.

Ἀρχιμ. Συμεὼν Π. Κοῦτσας, Ὁ Ἐπίσκοπος τῆς ἀγάπης (ἐπιμνημόσυνος λόγος στὸν Μητροπολίτη Ν. Σμύρνης Χρυσόστομο).

Ἀρχιμ. Συνεσίου Κτενᾶ, Θεόδωρος ὁ Στουδίτης ὡς ἀνακαινιστῆς τοῦ μοναχικοῦ βίου.

Ἰω. Γ. Παπαγιαννοπούλου, Τὰ ἀρωματικά φυτὰ παρ' ἀρχαίους Ἰσραηλίταις.

Δημ. Χρ. Θεοχάρε, Τὸ παιδί ὡς σύμβολον εἰρήνης.

Παρατηρήσεις καὶ Σχόλια.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Βιβλιοκρισίαι.

Παράρτημα.